

Østerdalslaget





Elaine Samuelson Smiley

ØSTERDALSLAGETS AARBOK

1925-1926

UTGIT AV

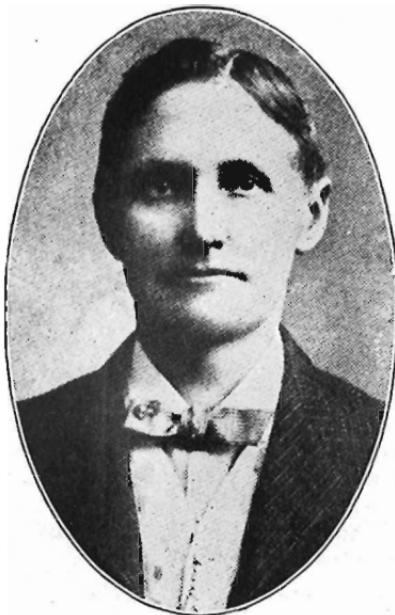
PASTOR K. G. NILSEN



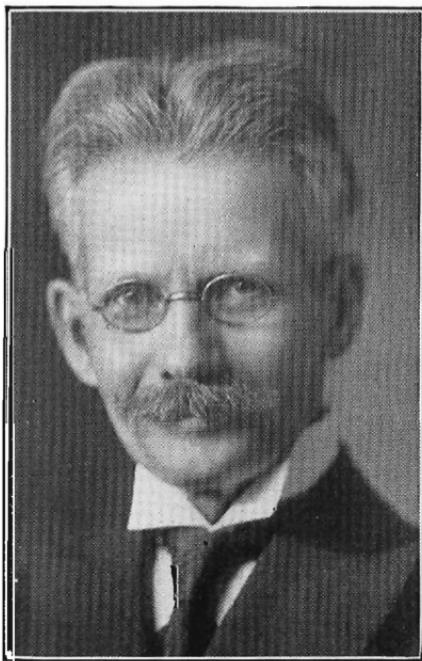
Sjette utgave

INDHOLD

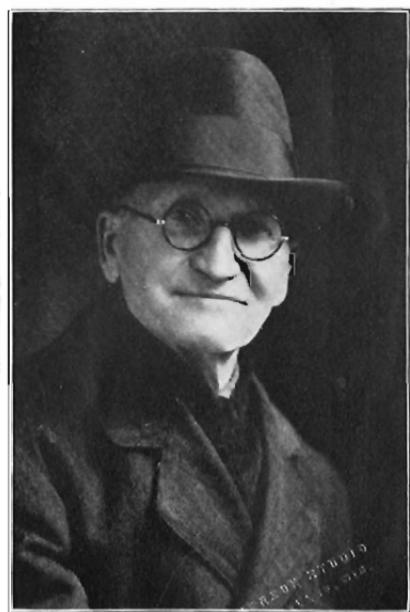
Nordmændene, Norge, Norges kirke. <i>M. Bjønnes-Jacobson, Hamar biskop</i>	6
Østerdalen. "Bjørn fraa landet", Norge	9
Immigrantens hjemlængsel. <i>K. G. N.</i>	18
Utvandrerens farvel. <i>K. G. N.</i>	19
Er der sommer og blomster der? <i>Anton Simenson</i>	22
Det største arbeide utført av Nordmænd i Amerika de sidste hundred aar. <i>K. G. N.</i>	23
"Restaurationen" og dens reise til Amerika i 1825. <i>K. G. N.</i>	27
Norse-American Centennial. <i>John Hjellum</i>	29
Tale ved norsk-amerikanernes hundrearsfest. <i>Calvin Coolidge, præsident av de Forenede Stater</i>	38
Glimt fra hundrearsfesten. <i>K. G. N.</i>	52
Vor ungdom. <i>K. G. N.</i>	53
Østerdalslaget. <i>K. G. N.</i>	54
Hymne til Trysil. <i>Sven Moren</i>	56
Vaaren. <i>Sven Moren</i>	57
En oplevelse av H. A. Stub i pionerdagene. <i>K. G. N.</i>	59
Oplevelser. <i>Tollef O. Nystumoen</i>	60
Minder fra Trysil. <i>H. O. Bergh</i>	68
Vikinger. <i>H. O. Bergh</i>	70
Alfedans. <i>H. O. Bergh</i>	71
Østerdalen. <i>H. O. Bergh</i>	72
Min kirke. <i>K. G. N.</i>	74
Litt om tryslinger paa Stillehavskysten. <i>H. O. Bergh</i>	76
Det aar som svandt. <i>K. G. N.</i>	78
Barron county, Wis., og østerdøler som bor der. <i>Amund Moen</i>	79
Vingelbygden i nordre Østerdalen. <i>Amund Moen</i>	90
Prairie Farm eller Hay River settlementet. <i>Martin Clayton</i>	94
Prairie Farm, Wisconsin. <i>Magnus Larson</i>	99
Østerdøler i og omkring Stanley, Wis. <i>Anton Simenson</i>	102
Glimt fra øvre Rendalen. <i>K. Haugseth</i>	110
Barkald station. <i>K. Haugseth</i>	114
Biografier og skisser. <i>Martin Clayton</i>	116
Litt nybyggerhistorie fra Glenwood City, Wis. <i>John A. Ryan</i>	124
Minder fra skoledagene i Holmens skoletue paa Tynset. <i>M. Holemo</i>	126
Erfaringer paa reisen. <i>John A. Ryan</i>	128
Eksempel paa Amerika-Norsk. <i>K. G. N.</i>	129
Gammelt tul. <i>K. G. N.</i>	130
Litt om lagets embedsmænd	131
Østerdalslagets medlemsregister	137



T. O. Udby, sekretær og kasserer



Martin Strand, Viceformand



Amund Moen, Viceformand



Pastor K. G. Nielsen, Lagets formand



Nordmændene, Norge, Norges kirke

M. Bjønnes-Jacobson, Hamar biskop



ET norske folk er ikke talrikt. Men Gud har dog git det sin egen plads og opgave i verden. Og er det tro mot Guds tanker og mot sig selv, saa kjendes Gud ved det, og det faar gjøre sin gjerning i verden og faar sin plads i Guds tempelbygning histoppe.

Ved Guds godhet er det norske folk et rikt utrustet folk.

Den sangbund som Ole Bull hørte bæve i det norske folks bryst, har latt høre toner som man forundret lytter til ute i den store verden. Begavede aandens og den praktiske daads mænd har git det norske folk rang blandt folkene. Vort folk har sin gjerning ved begge poler og vidt over den hele jord. Og en ærefuld plads har vore landsmænd i det store land vestenfor havet. Det fortælles at en av statenes præsidenter engang skal ha sagt: "I kan gjerne flytte hele Norge over til os." Det var vel ogsaa oprigtig ment. Men antagelig har han hat en forestilling om de norske fjelde, der som bekjendt skal "staa, om kloden rokkes end". Ellers hadde han vel paa egte amerikansk manér utkastet planer om ved en eller anden slags donkraft at faa lempet Norge til den anden side av Atlanterhavet.

Ti er vort folk ved Guds gaver rikt utrustet, saa er vort fædreland over al maade herlig. "Høgt og fritt, vænt og vidt med hav og fjell. Det stend so tryggt og godt, det stend so reint og blaat, ret som et gudeslott med solskinstjeld." Jeg skulde saa gjerne ville forsøke at si litt om Norge, mit elskede fædreland. Men jeg vet at mine ord vilde bli fattige mot det billede av gamle Norge som ogsaa dets sønner paa den anden side av havet bærer i sit bryst. Derfor lar jeg det fare, og gir bare



Bjørnnes Jacobsen, biskop i Hamar

uttryk for vore fælles følelser ved at nævne Bjørnsons ord: "Norge, Norge! Hytter og hus og ingen borge! Blidt eller haardt, du er vort, du er vort. Du er fremtidens land."

Men skal der være fremtid og haab for Norge og det norske folk, da maa frelsens himmelske kraetter virke i folket. Og Gud har i naade bygget sin kirke i Norge som bærer av disse kraetter, ja, som en bolig hvor Kristus selv vil bo med livets fylde, Guds usigelige gave til støvets barn. Og hvor nordmaend bor over den vide jord, der reiser de sin kirke. Et stort kirkebyggende arbeide har ogsaa vore landsmænd i Amerika utført, saa tillike vore brødre paa den anden side av havet forsamles i Jesu tro, naar klokkenene klinger.

Kjære brødre av Østerdalslaget! Hamar biskop, som ogsaa bærer Østerdalen paa sit hjerte, hilser eder. Gud velsigne eder alle, dem under de graa haar, hvert hjem og hvert barn! Han la eders liv lykkes vel! Han samle os i naade i sit himmelske hjem!

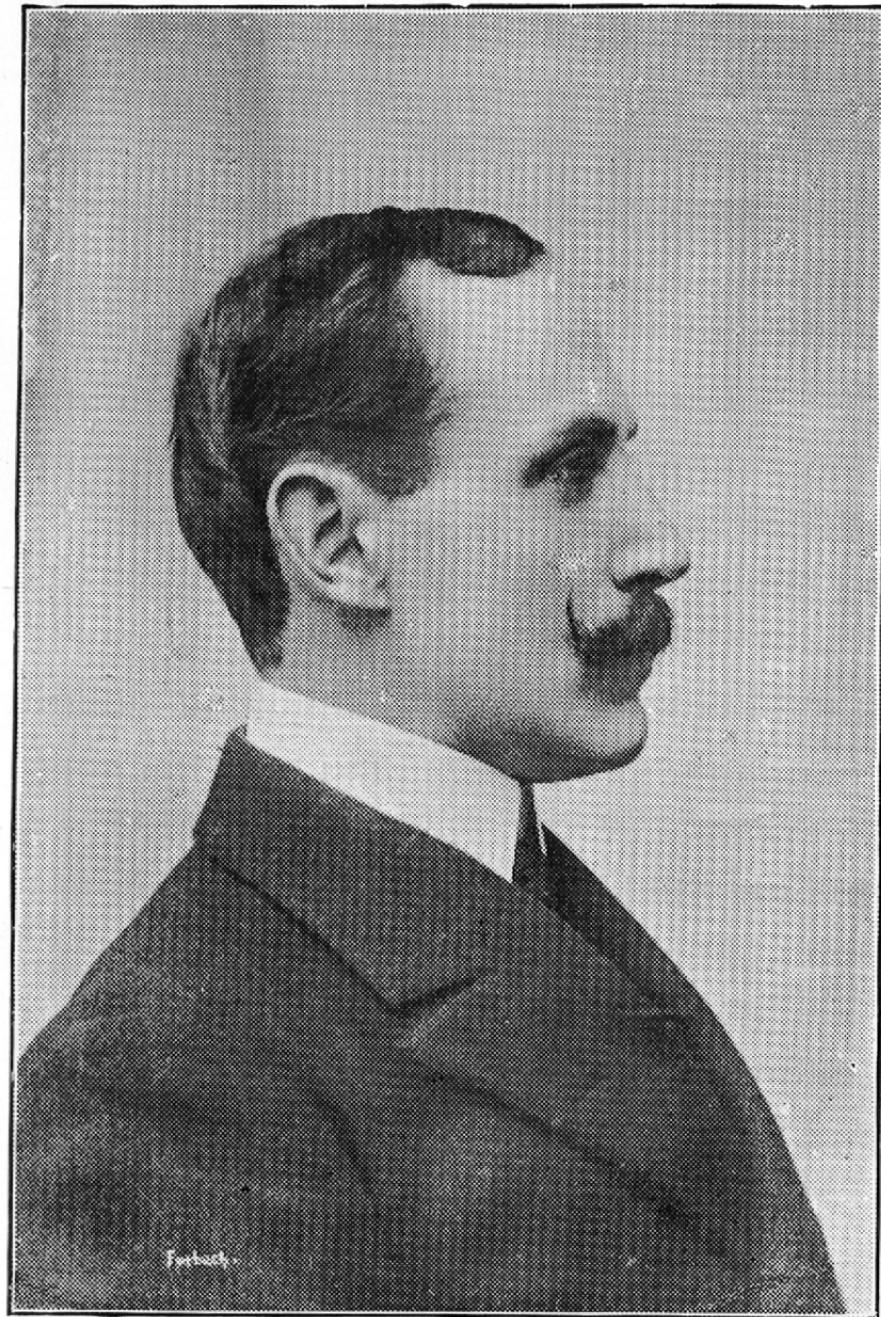


Foto: *Bach*

Haakon VII, Norges konge
hos hvem lagets formand hadde en interessant audience i 1925

Østerdalen

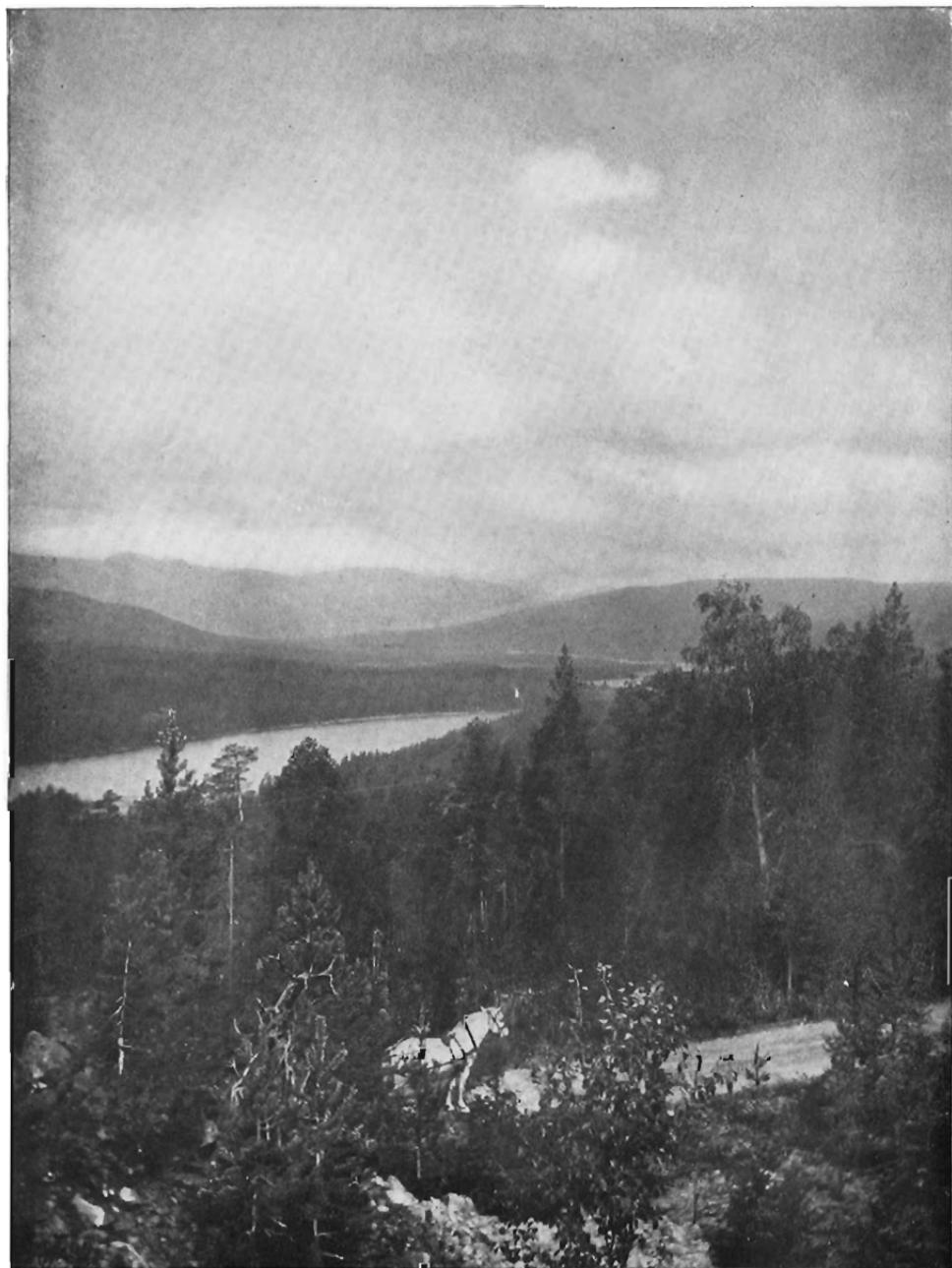
"Bjørn fraa landet", Norge

Bygdene ved Glommens og Trysilevens øvre løp kaldes Østerdalens. Dalen begynder der grænsen mellem Hamar og Nidaros bispedømme skjærer Glommens dal, straks søndenfor bergstaden Røros—og gaar sydover til Solør, som ligger syd for Elverum. Østerdalens er omrent 25 mil lang (norske mil). Den er 19,581.66 km.²—derav er 269.11 km.² aker og eng, 7,813.31 km.² skog —og resten smaaafjeld og vand. Langs Glommen ligger følgende bygder—jeg begynder øverst i dalen: Tolga, 3,451 indbyggere; Tynset, 6,045 indb.; Alvdal (med Foldalen, som nu er blit eget herred), 4,411 indb.; Øvre Rendal, 1,604 indb.; Stor-Elvdal, 3,517 indb.; Aamot, 3,408 indb.; og Elverum med 8,734 indb., Østerdalens folkerikeste herred. I vest og nord for Tynset ligger Kvikne, 1,203 indb.—Bjørnstjerne Bjørnson var født her. I nord og vest for Stor-Elvdal ligger Sollia, 401 indb.. Østerdalens mindste herred. I øst og nord for Stor-Elvdal ligger Ytre Rendal, 1,678 indb. Øvre Rendal har saa stor utstrækning i øst og vest at den naar baade Glommens og Renas dalsører. Ved Trysileven ligger Engudal og Trysil, med tilsammen 6,045 indb. Indbygger-tallet er efter folketællingen i 1910. Det er nu godt og vel 10 procent større, antar jeg.

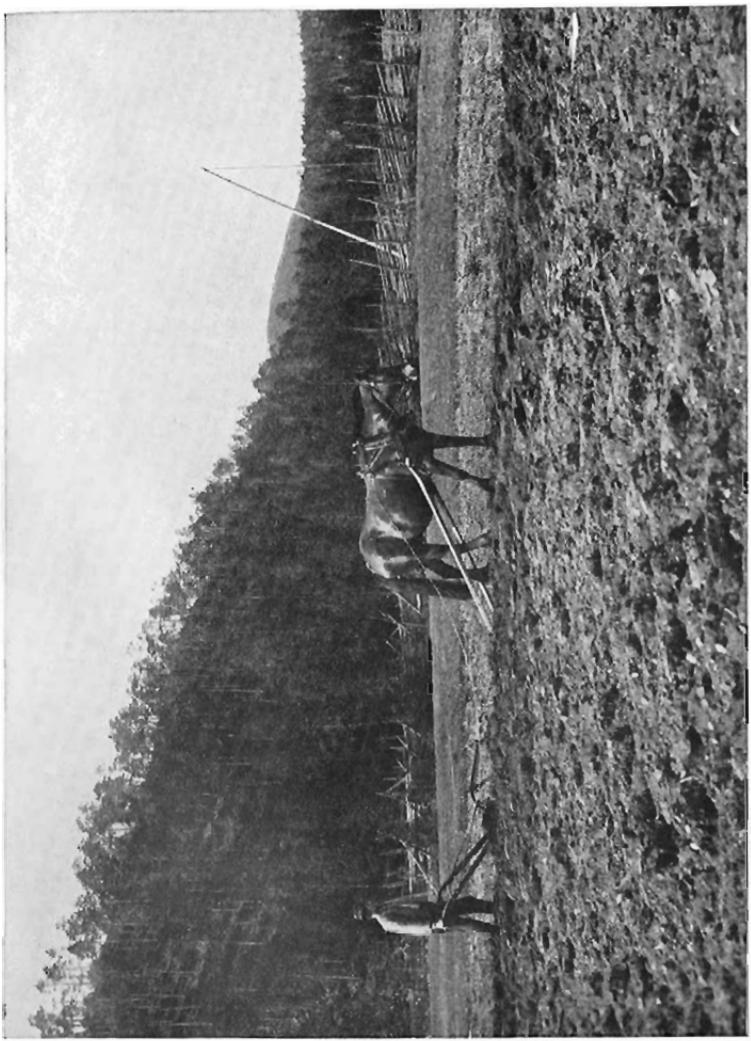
Nordligst i Østerdalens ligger høie fjeld, som Rondane, 2,176 meter; Stor-Sølen, 1,880 m.; Rendals-Sølen, 1,751 m.; Tron, 1,663 m. Fjeldene er avrundet og har ingen vilde former; men der er magt og ro over dem. Mot syd synker fjeldene sammen og gaar over i skogklaedde høider eller "kjoler", som østerdølene kalder dem.

Østerdalens er tyndt befolket—2.32 indbyggere per km.²

I de nordlige bygder er fædrift hovednæringsveien; i søndre Østerdalens er skogdriften den alt dominerende i næringslivet. Her er flere store skogeiere med eiendomme paa 40–50, ja over 100 tusen maal skog. Østerdølen er en flink skogmand. Haard



Parti fra Østerdalen



Plöjning i Østerdalen



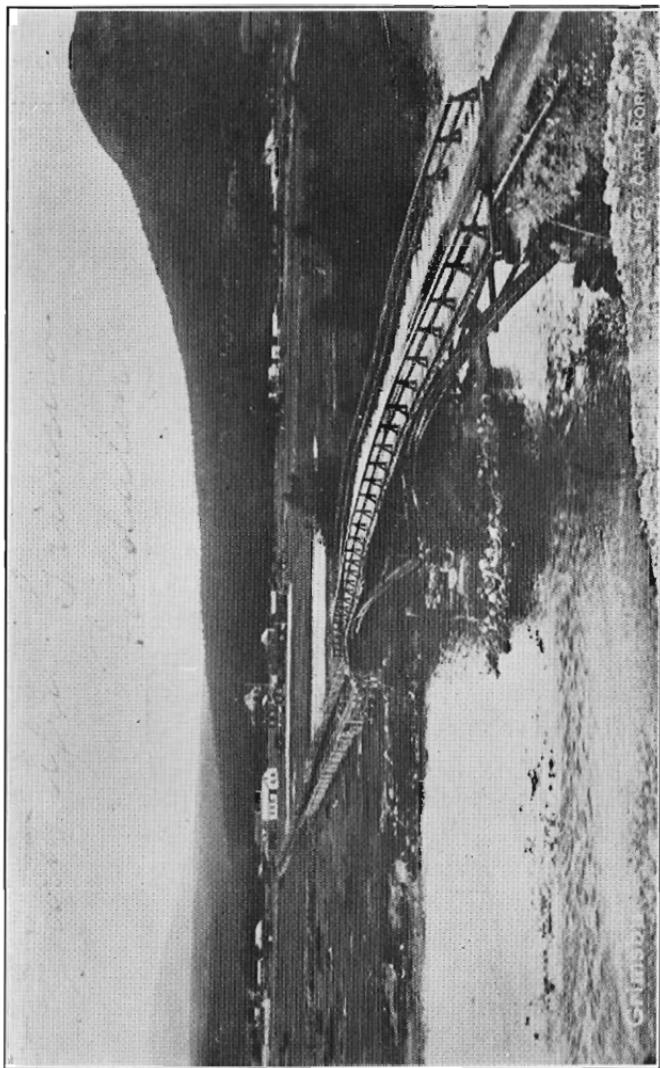
Tømmerkjøring i Rendalen

og hærdet. Livet i de store skoger kræver det ogsaa. Det er slitsomt. Skogsfolket ligger i tømmerbuer den barske vinter. Et litet enkelt hus, optømret av ubarkede stokker. En ljore i taket—der røken gaar op. Bænker (“briske”) rundt væggene at ligge paa. Jordgolv. Nogen store stene midt paa gulvet til at lægge ilden paa.—Slik ser de fleste tømmerbuer ut. Østerdølen er en rask og djerv tømmerfløter ogsaa. Mangen heltebedrift er utført av ham paa tømmerlunnen, naar flomvann og tømmer kommer veltende utgjennem vasdragene i vaarflommen.

Av ledende østerdøler i politikken maa nævnes Thore Myrvang, Stor-Elvdal. Han var stortingsmand i lang tid. Var med 7de juni 1905. Eivind Petershagen, Aamot, er stortingsmand nu. Likesaa Olav Sæter, Elverum.

Av nulevende østerdalsdigtere maa først nævnes Jakob B. Bull. Han er født i Øvre Rendal. Ivar Sætre er fra Tolga. Sven Moren, Halvor Fladen og Haakon Gardaasen er fra Trysil. Sigurd Nergaard, Elverum, er kjendt som en dygtig samler av folkeminder. Østerdalen har en natur som nok kan sætte en digter i stemming. Den ser ensformig ut for den som ikke kjender den nøiere. Men for os østerdøler har den baade rigdom, avveksling og ynde. Skogsusen har fanget vort sind. Hvor vi færdes —vi længes ind igjen i Østerdalens dype, stille skoger. Vi længes til fjeld og sætervang. Ingensteds spiller maaltosten slik som her i østerdalsskogene. Og gjøken ved sætervolden vor galter vakrere end alle verdens gjøker.

Østerdalen har en gammel, særmerket kultur. Der er noget godt og fint i den—ædelt arveguld. Det mest typiske ved den er ro. Stilhet og ro. Ro over landskapet—ro over menneskene. Men ingensteds var østerdølen stillere end ved matbordet og i kirken. Maten var “Guds gaver”, sa de gamle østerdøler. Brødsmulen som faldt paa gulvet maatte øieblikkelig tas op igjen. Det var helligbrøde at traa paa den, sa mor.—Kirken var Guds hellige hus. Aldrig traadte en østerdøl ind der—selv en almindelig hverdag—uten at han drog luen av og lot stilheten falde over sig. Der er i grunden et dypt religiøs følelsesliv i østerdølen. Men han er saa livraed at synne frem sine religiøse følelser. De skal gjemmes—som alle andre følelser—godt tilknappet under vesten. Det er østerdølens vis. Ro over sorgen—ro over glæden



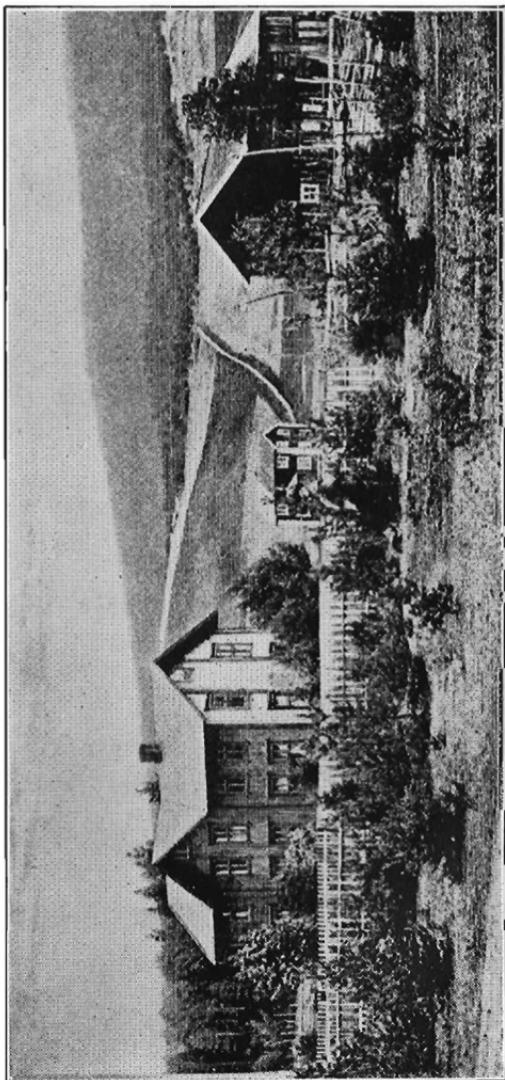
Parti fra Foldalen



Parti fra Rendalen



Parti fra Tynset



Parti fra Østerdalen

—gjemme og dølge som de store skoger—det var fin folkeskik i Østerdalen. For folk som ikke kjendte østerdølen, saa dette mangen gang ut som haardhet og kulde.

Jeg tør ikke lægge mere beslag paa spalterum. Jeg slutter.— Jeg slutter med en kjærlig hilsen til mine stammefrænder vestenfor Atlanterhavet. En hilsen fra Østerdalen. Østerdalsskogen suser som den gang dere reiste. Tungt og vemodsfuldt. Høit over skogene hæver fjeldene sig i stille ro. Der ligger sæteren. End lyder budeilokk der i sommerkvelden. Langelig, sorgtung slynger den sig etter fly og fjeld. Det er som tusen fagre minder leker i den. Utmed Glommen staar den gamle kirken. Din kirke og min—fordi den var vore fædres kirke. Storklokken synger fra taarnet endnu. Du husker nok den—eller mor og far fortalte dig om den. Ingen kirkeklokke hadde slik klang. Under hvælvet klinger de gamle, kjære salmer.

Brødre, om vi ikke skal møtes mer her i vor fagre dal—vi har mindlene. Gud ske tak for dem! La os se frem til den store dag—det store møte i himmelen. “Gud gi os alle at møtes glad—og ingen av vore savne!”



Immigrantens hjemlængsel

K. G. Nilsen

*Jeg mindes med vemoed mit fædreneland
den tid vi var smaa.*

*Og mindene leker ved barndommens strand
som bølgene blaa.*

*Jeg synner som forдум paa blomstrende vange
i hjembygdens sol mine barnlige sange.*

*Ja, tanken om mor og det hellige hjem
nu smiler saa blid.*

*Den maner de sollyse mindene frem
fra barndommens tid.*

*I hjemmet hos far, som er langt i det fjerne,
at hvile jeg ønsker saa inderlig gjerne.*

*O, bær mig engang til mit elskede hjem,
ja, lad mig nu dit!*

*O, send mig en stjerne som viser mig frem
i længselens tid!*

*Naar taaren indhyller mit graatende hjerte,
i hjemmet er hvile og trøst for min smerte.*

* *

*Jeg takker dig, fader, for arven jeg fik
saa herlighetsfuld.*

*Naar hjemlös og fattig i verden jeg gik,
jeg eiede guld.*

*For sandhetens ord, som jeg aldrig vil miste,
jeg hædrer dig, mor, med en krans paa din kiste.*

Utvandrerens farvel

K. G. Nilsen

Vi, utvandrede nordmaend, har elsket mest. Det vil si, vi har elsket vore landsmaend hjemme, mere end de har elsket os. Kjærigheten til hjemlandet er et særpræg i vor folkesjæl. Den har draget os sammen her i det fremmede land; den gjør at vi med glæde tilkjender fædrelandet ære for den anseelse vi har vundet herover. Kjærigheten til moderlandet er saa varm at der er utvandrere som endnu bærer med sig fra hjembygden en haandfuld jord, som i livets sidste avsked skal drysses ned paa deres likkiste, og som skal synke ned paa det smuldrende hjerte naar kistelaaket falder sammen over de sidste jordiske levninger.

Kjærigheten omfatter bygden hvor engang vuggen stod; den omfatter dalen, elven, fossen, fjeldet.

Mit kjære fjeld! Jeg ser dig endnu i tanken. Næsten hvereneste dag i atten aar avspeilet du dit billede i mit øie og i mit hjerte. Om sommeren raget du op som en ur der løftet sig højt over aasen; om vinteren, en snemasse som stod høi og hvit mot den blaa himmel. I det tidlige daggry, før vore glade barneøine aapnet sig for solen, forgylde straalene fjeldets tinder. Og jeg mindes i kveldstunden at jeg saa guldstas paa fjeldtoppen længe efter at det hadde begyndt at skumre nede i dalen.

Trysil kirke ligger like under fjeldets fot paa øst. Der ved kirken er ogsaa gravlunden, hvor vi som barn, særlig efter guds-tjenesten, gik rundt og læste navne og indskrifter paa grav-støttene. Naar gudstjenesten var lang og det var haardt at sitte stille, sa mor: "Sit rolig nu, saa skal du snart faa gaa ut paa kirkegaarden!" Ja, det var da ogsaa en trøst. Den største trøst vi kunde finde ute paa kirkegaarden var at dette ikke varet altid.

Jeg husker godt den dag jeg reiste til Amerika. Vi var syv i følge. Forældrene fulgte mig paa veien. Somme av de andre hadde ogsaa søskende som gik med dem et stykke. I smaa grupper ruslet vi vestover landeveien. Det blev som en hel liten forsamling der bevæget sig fremover. Hesten drog kuffertene. Ef-

terhvert som vi kom vestover lien, stanset den ene gruppe efter den anden for at si farvel. Dette var rørende scener. Jeg husker godt fra den tid vi var smaa, mor sa til os: "Jeg vil heller følge dere til graven end paa Amerika-veien." Trods dette var nu dagen kommet da en av hendes skulde reise,—da hun skulde skilles fra sin ældste søn. Hvor tung en slik avskedsstund er, vet kun den som har oplevet det. Vi gik og smaagraat; og da øieblikket kom at vi skulde række haanden ut til det sidste farvel, kunde vi ikke længere kontrolere vore ømme følelser. Det eneste jeg sa til far var: "Tak da, papa, fordi du har altid været saa snild." Men da brast vi ut i storgraat og kunde intet si. Jeg husker intet av det som blev sagt da jeg tok avsked med min mor. Under hulken og hjertesorg rev vi os løs og gik raskt avsted. Borte i veisvingen vendte vi os endnu engang og viftet med lommeførklædet. Jeg synes endnu jeg ser mor, som stod ved veikanten og saa efter mig. O kjære, kjære mor! For hvert et skridt jeg tok fremover veien fældte du en taare. Naar jeg tok et skridt opad, fældte du en glædens taare; hvis jeg tok et skridt nedover, fældte du en smertens taare. I dit svangre og lidende moderhjerte er jeg født igjen ved hvert eneste veiskjild. Du blev ofte saaret for vore overtrædelser og knust for vore missgjerninger. Men vi tror at din tilgivelse er størrer end vore feil.

Vi var kommet omrent 30 engelske mil fra Trysil indbygd, til et sted som kaldes "Fliskjølen". Den ligger høyt. Fra denne høide kan man se toppen av Trysil fjeld. Vi stanser. Vi vender os om og ser bort paa fjeldet endnu en gang. Dette er vort sidste glimt av Trysil, vor barndomsegn. Som jeg stod der og saa tilbake, kom mindene. O kjære fjeld! Bring min hilsen til min barndomsgrænd, til dalen, til elven, til lien, til Sæter-øien og konvallene der. Jeg syntes endnu at se mor staa ved veikanten og se efter mig. Kjære fjeld, tak for alle disse hellige ungdomsminder! Hils mine søskende! Hils far og mor, som graater!

For nogen av dem som reiste til Amerika den dag, blev dette det sidste farvel. Somme av os kom tilbake. Jeg har nu flere ganger opnaat dette "sidste farvel", som altid er saa tungt for den som virkelig elsker. Avskeden var altid tyngst for mor. Den rev altid op de gamle saar, og vi kunde se hvorledes hun altid led; og hendes sorg rørte os i hjertets dyp.

Men den sidste gang jeg kom hjem var der triste forandringer; ti nu laa mor rolig og stille ute paa kirkegaarden—nedenunder fjeldet. Mor hadde altid møtt os naar vi kom hjem fra Amerika. Men denne gang var der ingen mor som møtte os. Hendes læber var forstummet, og hendes hjerte hadde stanset sit slag. Fjeldet stod som en vakt ved mors grav. Det kastet sine lange skygger over de dødes hvilested; ti solen holdt paa at dale. Det var en stille, fredelig aftentime da jeg kom for at ta avsked. Nu slap hun at ha det ondt da jeg reiste. Nu skulde jeg faa si farvel uten at hun skulde graate. Jeg la en liten blomst paa graven. Og der i aftenens stilhet fik jeg sætte mig ned ved min kjære mor, akkurat som vi gjorde da vi var smaa, naar vi alle sat i den dunkle stue før lampen blev tændt. Jeg hadde ønsket at faa snakke med mor; det var noget jeg vilde ha sagt til hende. Og nu fik jeg lov. Det var saa godt at faa være alene og ha en lang samtale med mama. Jeg fik knæle ved hendes side og takke hende for alle lidelser, og takke "for alt ifra vi var smaa". "Og er der noget du har at anke, saa vil det sagte paa hjertet banke; de som du ikke fik snakket ved, ved solefald vil de være med."

Den følgende dag stod jeg igjen paa høiden 30 mil vest og saa tilbake mot Trysilfjeldet. Tyve aar var henrundet siden jeg stod der og graat den første avskedsstund; men hjertet er like ømt idag, og taarene falder like let. Men det er godt at faa graate, naar man faar legge sit hode i mors fang, selv om det er kun i mindets hellige oplevelse. Hvis der var ømme følelser som besjælet os da vi reiste den første gang, saa var følelsene nu dypere. Da gik tankene til fjeldet, til dalen; nu gik de ind i evigheten, til mor.

Alt her i livet er billeder av forholdene i evigheten. Er fjeldet et billede paa Guds urokkelige trofasthet? Er elven et billede paa den kjærighetens strøm som flyter ned gjennem tiden? Er den blaa hvælvning et billede av himmelens skjønhet? Er vor lykkelige barndomstid et billede av den evige glæde de skal faa som her i livet lærer at bli som barn? Er forældrenes kjærighet en gnist av den evige kjærighets flamme i Faderens bryst? "Størst av dem er kjærigheten!" Den kjærighet som fordrager alt, tror alt, haaper alt, taaler alt. Den kjærighet som er ren og rik —her i tiden en kvægende sødme og som i evighetens bryllupssal

beruser sjælen som en ædel vin. Denne kjærighet lokkes ind i vor sjæl ved lyden av den hellige vuggesang; den dufter i blomstene ved vor grav.

Jeg takker dig, mit kjære Trysilfjeld; ti du leder mine tanker hjem! La mine øyne ofte faa hvile paa dine høie tinder; ti det er de høie ting som løfter min sjæl. Det er de høie ting som løfter min sjæl op til den bolig hvor mor venter; hvor hun venter indtil alle barna kommer hjem fra den store utenlandsreisen.



Er der sommer og blomster der?

Anton Simenson

*Tror du at du finde vil
der hvor du nu kommer,
samme klang i bækvens spil,
samme sol og sommer?*

*Tror du at den blomst som stod
ved din moders hytte,
ogsaa der har fæstet rod
hvor du nu vil flytte?*

Det største arbeide utført av Nordmænd i Amerika de sidste hundred aar

K. G. Nilsen

Emigrantene sa farvel til Norge. De steg ombord i det skib hvis baug pekte mot vest. I sin iver misundte de bølgene som rullet forbi skibet mot den synkende sol. De landsteg her og fortsatte. Over de store prærier fulgte de bøffeloksns stier, og gjennem de mørke skoger fulgte de sangen fra furukronen. Haabet i deres sjæl, lik en guddommelig stjerne, ledet dem til dette Betlehem og blev lyset over ders arne. De erobret landet. De dyrket viddene. Flidens sæd bar frukt. Prærien blomstrer.

Nybyggerlivet utgjør et av de skjønneste kapitler i vort lands historie. Vor andel i præriens kolonisering er en kolossal indsats i Amerikas utvikling. Ved siden av denne indsats har vi utført et stort arbeide gjennem den norsk-amerikanske presse, og ved lag-bevægelsen, i politikken, i avholdssaken osv.

I nybyggertidens dunkle morgen begyndte vort utflytterfolk arbeidet paa Herrens helligdom. *Kirkens reisning* er det største og mest betydningsfulde arbeide utført av nordmænd i Amerika.

Da vi tror at akerbruksstaar som nummer to i betydning, og da flere paastaar at det sidstnævnte er nummer en, vil vi, uten at diskutere akerbruksstaar i detaljer, sammenligne dette med kirkens arbeide.

Først vil vi si at ingen enkelt klasse av vort utflytterfolk har utført et større og mere betydningsfuldt arbeide end vore farmere; ti ved siden av akerbruksstaar har de tat en ledende del i kirkens reisning. Her er dog ikke spørsmålet om *hvilken klasse* av vort folk som har gjort mest, men her er spørsmålet om *hvilket arbeide* er størst.

Kirken er ikke et resultat av landbruksstaar. Den har aldri været et resultat av jordisk arbeide eller av timelig velstand. Fiskerne fra Galilæa, som la grundmuren til det skjønneste kirkehus, var fattige folk, og fattige var ogsaa deres nære efterfølgere som

bygget dette fagre tempel, der lik staden paa berget skinner ut-over verden. Saa ogsaa vore pionerer, mens de sat i sine fattige hytter tok de ivrig del i opførelsen av det som er den virkelige kirke, nemlig den sande menighet. De fine kirkebygninger av træ og sten er av yngre dato. Den rigdom som fornemmelig bygger kirken, er det sjælens guld som straaler frem fra høialteret av den aandelige domkirke.

De som mener at kirkens ydre glans er en følge av akerbruket, bør mindes at det er ikke bare farmerpengene som har bygget den ydre kirke. Tusener av vore landsmænd *i byene* har git svære summer. Rike forretningsmænd og andre har testamentert store gaver til kirken. Doktorer, sakførere, forlæggere, kontorfolk og andre arbeidere har skjæknet vakre rigdomme til baade menigheter og samfund. Vore prægtigste kirkebygninger findes i byene, og mange av disse er bygget av folk som aldrig har været farmere.

Somme mener at al timelig velstand beror paa akerbruket. Men det er dog sandt i flere end én henseende at mennesket lever ikke av brød alene. Som bydoktoren sa: "Hadde det ikke været for mig og mit arbeide, saa hadde hele farmerkolonien været død." Eller som klædehandleren sa: ""Hadde ikke jeg solgt farmerne klær for vinteren, saa,—ja, saa hadde jo alle gåaet nakne."

Landbruket er kun et middel til opnaaelsen av livets høiere maal. Dette maal bestaar i troskap i al husholdning; det bestaar i at realisere de aandelige idealer;—alt dette er netop kirkens hverv.

Som altsaa den timelige velstand tjener kirken, saa bidrar kirken til den timelige velstand: Nybyggerne var religiøse. Dette vistes i deres trang til at høre Guds ord, danne menigheter og kalde sjælesørgere. Denne religiøsitet hjalp dem i det timelige: Den løftet deres sjæl, og bar dem gjennem nybyggerlivets tunge dage; den gjorde dem ærbare, arbeidsomme. Den gjorde meget til at de overhodet interesserte sig i at bygge hjem.

Hvad moderkirken i Norge gav til denne første generation av vort utflytterfolk, det har datterkirken her git til den anden og tredje generation: Det er formedelst kirken vi bygget her, med barnelærdom, de aandelige værdier, at vor yngre slekt er kommet

i besiddelse av den moralske kraft og det fremtidssyn som er nødvendig for at vor yngre slegt med held kan utføre sin gjerning. "Dersom ikke Herren bygger huset, arbeider de forgjæves" (Sal. 127, 1). I Kina, for eksempel, reiste jeg over store, rike landstrækninger. Men trods det rike land forblir folket fattig, fordi kirkens sol ikke skinner over akrene.

Det arbeide eller den bygning bør bli størst som stadig har de fleste og bedste bygningsmænd. Det har kirken. Disse bygningsmænd er vore farmere, forretningsfolk, forlæggere, statsmænd, læger, prokuratorer, prester, lærere og tusener andre som har tat del i kirkens reisning. Mens kun én klasse har sluttet sig om landbruket, har *alle* disse klasser hjulpet til at bygge kirken.

Fire tusen kirkebygninger, hvis taarne peker op til Gud og hvis klokkeklang lyder som en hellig sang, fortæller at her har vort folk reist sig et stort minde. Vor kirke har her ca. 30 høiere skoler, seminarier, colleges, normalskoler, akademier, pikeskoler; og vi har barneskoler. De frø kirken her har nedlagt i millioner av menneskesjæle, har bragt en rik høst; de har frembragt dannede og dygtige borgere i statens tjeneste og i andre livsstillinger. De har git folket specielle aandelige ledere. Den kristelige kundskap blomstrer yndig i vore tusen hjem. Den omstraaler al fortjent velstand med en skjøn glorie.

Vor kirke har over to tusen prester. Den har mange missionærer—fem hundred indremissionsarbeidere og et tusen missionsarbeidere i hedningeland. Gjennem missionen har vort folk og land vundet hæder i Kina, Indien, Afrika, Madagaskar. Som missionen i Europa gjennem middelalderen hadde indflydelse for hele verden, har *vor* mission blandt hedningene verdensbetydning.

Kirkens barmhjertighets-armé omfavner jorden. Hjælpen til de nødlidende i Europa og andre land har reddet tusener og glædet millioner, og delvis gjort Amerika verdensberømt for gavmildhet. I et dusin barnehjem, i et dusin alderdomshjem har vor kirke været de moderløses mor, den blindes øje og den haltes fot. An-gaaende gjerningens videre storhet spør de ulykkelige piker ved vor kirkes redningshjem, spør de syke paa vore mange hospitaler, spør de tusener som kommer ind til vore sjømandshjem.

Vore kirkeblade, religiøse bøker og skrifter er produkter fra kirkens aker.

Det er væsentlig kirken som har bevaret vor fædreneaev—vor tro, vor loyalitet og vort sprog.

Det er væsentlig kirken som har samlet vore landsmænd her og gjort os kjendt som et folk.

Gjennem kirken er vort utflytterfolk blit fordelagtig kjendt i Norge: Det er nemlig til vore kirkemøter og kirkeskoler at Norges regjering og kirkedepartement har sendt sine repræsentanter.

Paa grund av dens hyppige gudstjenester og andre møter har kirken en indflydelse som er enestaaende. Denne indflydelse fremelsker lydighet mot baade den moralske og den borgerlige lov.

Til slut maa vi mindes at alt verdslig arbeide gjelder væsentlig dette liv. Kirkens arbeide har evighetsbetydning. Kirkens arbeide spreder den største velsignelse her i tiden, og naar vi staar paa evighetens strand vil denne velsignelse, som en røkelse paa det evige alter, viftes os i møte fra det himmelske palmøsving.



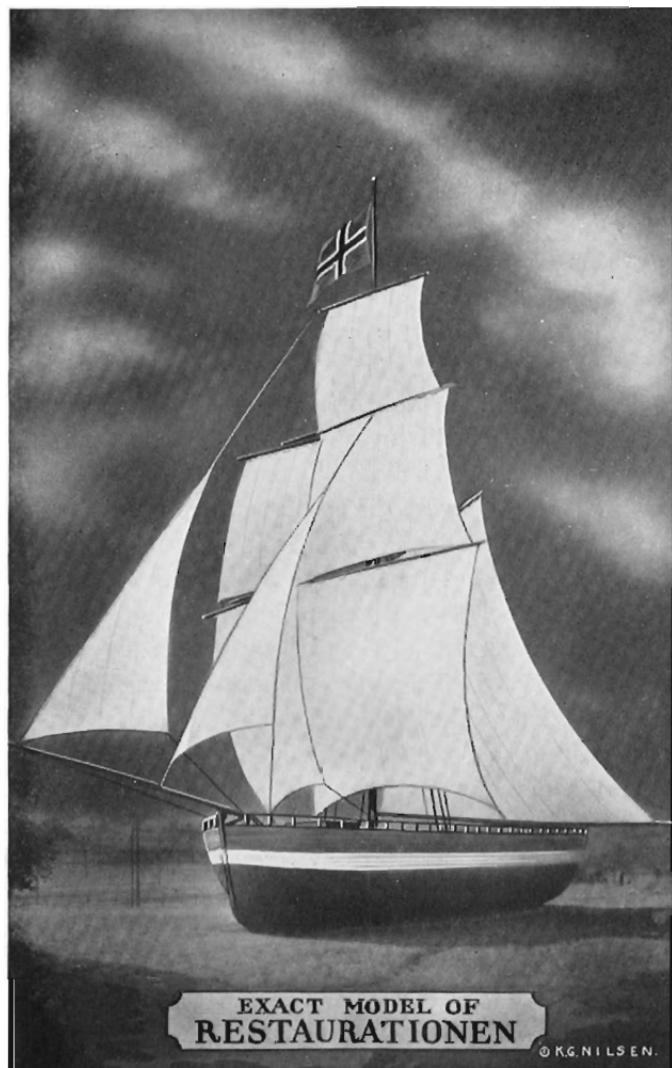
“Restaurationen” og dens reise til Amerika i 1825

K. G. Nilsen

Det var sluppen “Restaurationen” som bragte den første gruppe nordmænd hit til Amerika. Skibet forlot Stavanger, Norge, den 4de juli 1825 med 52 mennesker ombord. Ved landstigningen i New York den 9de oktober var der 53 sjæle; en pike var nemlig født ombord under reisen. Selv om disse mennesker kom hit for at vinde mere frihet baade i det religiøse og det politiske liv, ser det ikke ut til at de selv var svært forsigtige i sin vandel. Da de kom til England gjorde de sig skyldige i at smugle brændevin, og holdt netop paa at skulde bli fakket av de engelske myndigheter, men kom sig unda og stak til sjøs. Efter en maaned befandt de sig nede i troperne. De fandt her drivende i sjøen en tønde gammel vin. De drak sig fulde og drev ind i Funchals havn paa Madeiraøene. Fortets kommandant opdaget baaten og speidet forgjæves gjennem kikkerten efter flag og folk. Han trodde da at det var et pestskib og gjorde sig færdig til at skyte det isænk. En Bremer-kaptein, som laa nær ved, ropte da: “Heis jers flag, ellers blir I skutt isænk!” Da kom et af kvindfolkene til besindelse og fik i hast en klut i toppen. Efter den dag brukte de vinen kun til grøten istedenfor melk.—Der blev stor forundring i New York da “Restaurationen” gjorde sin minderike indseiling der efter 14 ukers eventyrlig reise. Disse immigranter bosatte sig i Kendall, Orleans county, i staten New York. (Fra Hollands: “Norske Settlementers Historie.”)

“Restaurationen” var ca. 54 fot lang, 9 fot høi og 16 fot bred. Den var paa ca. 40 tons. Masten var omtrent 70 fot høi og bar i alt otte seil.

Denne baat blev av nedskriveren rekonstruert i Østerdalslagets navn og stod i fuld størrelse paa utstillingsgrunden og blev beset av hundretusener under festen. Baaten blev solgt for at opbevares i museet i Decorah, Iowa. Men da de som kjøpte den, senere fandt at den var for stor til at kunne flyttes, opgav de tanken om opbevarelse og lot baaten vrake.



EXACT MODEL OF
RESTAURATIONEN

© K.G. NILSEN.

Norse-American Centennial

6te, 7de, 8de og 9de juni 1925

John Hjellum

Initiativet til disse festligheter blev som bekjendt tat av bygdelagenes fællesraad. Ideen blev siden godkjendt av alle norsk-amerikanske organisationer og kirken, og efterhvert som tanken fik fastere form og arbeidet skred frem, blev jubilæet paa mange maater officielt anerkjendt av staten Minnesota og andre stater, og det antionale guvernement gav festen national og international betydning.

Vi skal ikke her forsøke at gi en kronologisk fremstilling, men heller gi indtrykkene slik som de fæstet sig hos den alminelige iagttager. Man kommer da til at tænke paa det svære maskineri som maatte sættes i gang for at alt kunde gaa jevnt og rolig naar aapningsdagen kom. Ifølge hovedkomiteen begyndte det forberedende arbeide allerede et aar forut, og det samlede antal funktionærer, komiteer og county-chairmen tællt over 5000.

Hovedformaalet med festen var ikke alene at mindes begyndelsen av den norske indvandring til Amerika i 1825, men like meget at kunne illustrere nordmænds bidrag til utviklingen av den nation som da var i sin vorden, at vise hvilken indsats de har gjort i det amerikanske nærings- og aandsliv. Den store samling av høitstaaende embedsmænd fra statene og det centrale statsstyre og fra mange andre dele av verden, og deres paaskjønnelse av hvad nordmænd har magtet at gjøre i disse hundred aar, kunde ikke andet end virke inspirerende baade paa os selv og andre mellem hvem nordmænd bygger og bor. Den enorme tilslutning til festen fra alle kanter av de Forenede Stater, Norge, Canada, Island og andre steder, er uomtvistelig den største forsamling av norsk-amerikanere som nogensinde er blit holdt og rimeligvis nogensinde vil bli avholdt. Det er saaledes godt gjort at ingen præsident i de Forenede Stater har holdt tale for en

saa stor forsamling som præsident Coolidge, ved Norse-American Centennial.

Det som bidrog mest til at henlede andre end nordmænds opmerksomhet paa jubilæet, var kongressens og regjeringens holdning til begivenheten. Aldrig før i historien har en mindefest blit saa uttrykkelig hædret av landets regjering som denne. Andre lignende begivenheter har været bæret med præsidentens nærvær, slik som Centennial-festen blev, men aldrig før har de Forenede Staters kongres autorisert utstedelsen av en mindemedalje, og aldrig før har postdepartementet utstedt et festfrimerke i to farver. I den henseende hadde Norse-American Centennial et epokegjørende og følgeværdig eksempel i statsstyrets annaler.

Festmedaljen, som blev præget i et antal av 40,000, er af sølv av samme gehalt som landets skillemunt, og er af størrelse som en halvdollar, men ottekantet. Utkast til tegningen for medaljen blev utført av James Earl Frazer, en fremstaaende kunstner, som blandt andet leverte utkastet til den saakaldte Buffalo-Nickel og Navy Distinguished Service medaljen. Medaljen bærer paa adversen billedet av en viking som sætter fot paa amerikansk grund, med et vikingeskib i bakgrunden, og bærer indskriften: Norse-American Centennial 1825—1925. Paa reversen forekommer et vikingeskib under fulde seil, og nedenunder "A. D. 1000",—aaret for Leif Eriksons opdagelse av Amerika, og saa ordene: "Authorized by Congress of the United States." Betydningen av dette ligger saa klart i dagen at det trænger ingen kommentarer.

Postvæsenet utstedte to festfrimerker, hvert i to farver. To cents merket i rødt og sort, fem cents merket i blaaat og sort paa hvit bakgrund. Platene hvormed disse merker blev fremstillet, kostet alene \$2,000. Æren for at disse ting kom istand maa i første række tilskrives kongresmand Kvale og senator Norbeck, som hver paa sin maate arbeidet i sakens fremme. Det er interessant at lægge merke til at salget av disse specielle frimerker blev aapnet den 18de mai—dagen efter Norges grundlovsdag, som ifjor faldt paa en söndag. En anden opmerksomhet fra regjeringens side var at flaatedepartementet som en speciel æresbevisning mot Centennial-festligheten sendte det store styrbare luftskib "Los Angeles" paa manøvre til tvillingbyene, hvor festen holdtes. Ved et uheld kom dog ikke luftskibet helt frem.

At jubilæet ogsaa i Norge blev omfattet med særlig interesse, som noget av stor betydning for den norske race, blev bevist ved de mange delegationer og de mange vakre adresser som blev sendt fra Norge. Der var fra stortingen og regjeringen, fra den norske kirke, Nordmandsforbundet, Selskapet for Norges vel, Norges bondelag, universitetet, presseforbundet, forsatterforeningen, Norges prestekoner og Norges rederforbund. Kong Haakon sendte en personlig hilsen og tak til nordmænd i Amerika ved minister Bryn. Formanden for Norges rederforbund utstedte til alle kapteiner av norske skibe som befant sig i amerikanske havne under festlighetene, at vise festen skyldigære ved at dekorere med flag og vimpler. Norske studenters sangkor fra Oslo universitet, som før aapningen av Centennial gjorde slik lykke paa sin turné i nordveststatene, bidrog ikke mindst til at kaste et festlig præg over jubilæet.

Det levende flag vakte adskillig opmerksomhet. Det bestod av 600 skolebarn fra St. Paul folkeskole klædd i rødt, hvitt og blått. Der var bygget en speciel "stand", hvor barnene ble plassert slik at alle kunde se dem. Arrangementet var slik at paa et givet signal kunde der øieblikkelig skiftes fra norsk til amerikansk flag, og omvendt. Det virket eiendommelig høitidelig, idet disse manøvrer foretokes under tonene av de respektive landes nationalsanger.

Festkomiteen hadde faat det lykkelige indfald at opsøke den ældste nulevende krigsveteran fra borgerkrigen, som sammen med andre norske krigsveteraner fra borgerkrigen, veteraner fra den spansk-amerikanske krig og verdenskrigen skulde danne præsidentens æresvakt. Distinktionen at være den ældste borgerkrigsveteran tilfaldt Carl Nelson fra Milwaukee, Wis., som fyldte 96 aar i juli 1925 og var da ved god helbred.

Som nævnt tidligere, var et av de mest fremtrædende formaal med festen at kunne vise hvad der er blit ydet av de norske pionerer og deres efterkommere til den amerikanske kultur og fremgang, materielt, politisk, intellektuelt og aandelig, kort sagt, forsøke at gi en kulturhistorisk fremstilling av norsk-amerikansk virke i disse hundred aar. Det er blit fremholdt at uten utstillingen, som blev aapnet i forbindelse med festen, kunde dette ikke ha blit gjort saa anskuelig. Utstillingen var inddelt i 22 av-

NORSKE GUVERNØRER I AMERIKA



Knute Nelson, Minn.



Andrew E. Lee, S. D.



Charles N. Herreid, N. D.



James O. Davidson, Wis.



Peter Norbeck, S. D.



J. A. O. Preus, Minn.

NORSKE GUVERNØRER I AMERIKA



A. G. Sorlie, N. D.



Theodore Christenson, Minn.



James J. Blaine, Wis.



R. A. Nestos, N. D.



Carl Gunderson, S. D.



J. E. Erikson, Mont.

delinger eller grupper, som følger: Pionérlivet, kirker, skoler, farming, pressen, norsk-amerikansk literatur, offentlige tjenestemænd, kunst, barmhjertighetsanstalter, kvindenes avdeling, hjemmeindustrien, foreningslivet, musik og sang, handel, norsk skisport, industridrivende, norsk-amerikanernes deltagelse i verdenskrigen, ingeniører og arkitekter. Det overvældende arbeide som blev nedlagt her, vil aldrig bli rigtig paaskjønnet, og det er skade at utstillingen hadde den korte levetid av kun fire dage.

I det historiske optog (Pagcant), et av de sidste numre paa festprogrammet, medvirket ca. 1,500 personer. Det bestod av faste og rørlige tableauer, forevist under aapen himmel i mørke, ved hjælp av et særlig arrangement av kraftige lyskastere anbragt paa taket av Grand Stand, foran hvilken tableauene opførtes. Der var ialt 24 scener, hentet fra pionérlivet og efterkommerne av de første indvandrere, som la grunden til de herligheter som den nulevende generation kan høste frugtene av. I stykket er der ikke lagt saa meget an paa at følge historiens gang som at kunne belyse utviklingen gjennem hundred aar. Omrent otti tusen mennesker overvar forestillingen.

Faa mennesker har nogen forestilling om hvad alt dette har kostet. Der foreligger ikke noget endelig regnskap da dette skrives, men der er sikkert blit anvendt titusener av dollars. Som et eksempel kan anføres at talertribunen med sit arrangement av en række høittalere alene kostet 3,500 dollars. Et slikt arrangement var imidlertid nødvendig for at talerne kunde bli hørt av en saa svær forsamling. Store summer blev ogsaa anvendt for tryksaker, reklamer, porto, assurance av utstillingsgjenstande og leie av utstillingsgrunden osv. Naar der tales om reklame, tør det ha interesse at nævne med hvilken villighet den amerikanske presse tok sig av affæren længe før festlighetene blev aapnet. Det er anslaat at mindst 1,200 av de engelsktalende blade og tidskrifter hadde en eller flere notiser eller artikler om det forestaaende jubilæum. "Restaurationen" blev stadig væk benævnt *the Norwegian "Mayflower"*.

Det bør ogsaa bemerkes at landets jernbaner i ikke ringe grad bidrog til den vældige tilslutning til jubilæet, idet de nedsatte prisen for rundreise-billetter til og fra tvillingbyene, saaledes at der kun betaltes en tredjedel av den vanlige takst for returbillet.

Desuten opslog de for egen regning annonceplakater i stationer, som gav underretning om jubilæet.

Programmet over talernes række, den musikalske underholdning og festgudstjenestene er git paa de næstfølgende sider, like-saa en del adresser fra Norge og hilsen fra Norge og andre steder. St. Olaf koret, det internationale kjendte blandede kor fra St. Olaf College, gav en aften et musikalsk program over radio. Det er første gang dette berømte kor har gåaet med paa at synge over radio.

En kantate, skrevet for anledningen, med musik ogsaa skrevet av en av de bedst kjendte norsk-amerikanske komponister, blev utført konsertastenen. Det store mandskor, det Norske Sanger-forbund av Amerika, som tæller flere hundred stemmer, sang, assistert av Luther College Concert Band. Det gav indtryk man sent vil glemme.

Flere norske turnforeninger hadde opvisning den ene af festdagene, likesaa var der samme dag football- og baseball spil, alt utført av norsk-amerikanere.

Alt i alt maa det sies at festlighetene paa en værdig maate gav uttryk for hvad nordmændene, som er kommet herover, har bidrat til Amerikas "making"

Stortingets og regjeringens adresse

Norges storting og regjering hilser landsmænd hinsides havet paa hundrearsdagen for den norske utvandring:

I beundring for det sterke og sunde samfund de med aand og haand har skapt og utviklet,

i taknemmelighet for den trofaste ættefølelse som binder dem til det gamle land,

i forvisning om at deres byggende kraft fortsat vil bli til ære og velsignelse for det land til hvis bedste borgere de tilhører, og til stolthet og glæde for det folk av hvis rot de er vokset.

Det er i lykkelig følelse av at samme blod rinder i vore aarer, og i minde om fædrene, at det norske folk idag hilser, hylder og takker landsmænd i de Forenede Stater.

"Stor arv det er for mannen av godtfolk vara fødd."

Fra Selskapet for Norges Vel overbragtes en adresse av følgende indhold :

"Det kongelige selskap for Norges vel—landets ældste og centrale landbrugsselskap—hilser vore landsmænd i Amerikas Forenede Stater.

Det er i aar hundred aar siden den norske utvandring til Amerika begyndte, og utallige er de av vort lands sønner og døtre som i det svundne sekel har fundet et nyt hjem i dette store og mægtige land.

Fra beskedne kaar drog de ut for at friste lykken. Den var dem ofte gunstig, og vort folk har gjennem dem og deres efterkommere erhvervet sig en høi stjerne blandt de forskjellige nationer i deres nye fædreland.

Enorme landstrækninger er under haardt slit og mange savn lagt under plog av staute, seige norske farmere, og fremragende haandens og aandens arbeidere forøvrig findes i alle stater. Arbeidsomhet, hæderlighet og dygtighet har bragt nordmænd frem til statens høieste stillinger.

Vi er stolte av vore landsmænd og hilser liten og stor fra det jordbrukskende folk i vort land.

Venskaps-, slektskaps- og kjærlighetsbaand knytter os sammen.

Maatte de aldrig briste!"

* * *

Fra Norges Reder forbund overbragte den norske minister, hr. Bryn, en vakkert utført adresse, hvis tekst lød som følger :

"Norges Reder forbund sender vore stamfrænder sin hilsen i anledning av hundreaaret for utvandringen. Havet skiller som det forener os i fælles minder om stolte sjømandsbedrifter, like fra Leif Eriksons dage. I hundred aar har vore skibe dannet bro mellem det gamle og det nye land, og holdt forbindelsen levende. I troskap mot sine traditioner har vore frænder i de Forenede Stater gjort en indsats i sit nye lands skibsfart og virke paa havet, som har kastet glans over dem selv og deres fædres gamle land. Derfor bringer Norges Reder forbund dem sin varme tak og lykønskning."

Norsk Presseforbunds adresse

“Norsk Presseforbund bringer ved hundreaarsfesten for den norske utvandring til Amerikas Forenede Stater en broderlig hilser fra hele pressen i Norge til den norske presse i Amerika. Vi sender vore bedste ønsker og uttaler vor varmeste beundring for den maate hvorpaas den norske presse i Amerika, under ofte vanskelige forhold, har løst sine opgaver: At være et bindeled for det norske utflytterfolk, bevare hos det hjemfølelsen, fremme god borgeraand overfor det nye fædreland, og samtidig opretholde og styrke forbindelsen med Norge og folket i gamlelandet.”

Staten Minnesotas officielle indbydelse til festlighetene

“Være det hermed besluttet, at vi ønsker at lykønske vore norsk-amerikanske borgere, og at vi uttrykker for dem vor taknemmelighet for hvad de har bidrat til vor stats utvikling, vekst og fremgang. Være det videre besluttet, at vi herved indbyr paa det bedste præsidenten og folket i de Forenede Stater, generalguvernøren, premierministeren og folkt i Canada. Hans majestæt kongen, regjeringen, stortinget og folket i Norge, samt Islands primas og folket til at overvære og ta del i de nævnte festligheter.”



Tale ved norsk-amerikanernes hundreaarsfest

CALVIN COOLIDGE

Præsident av de Forenede Stater

Hvor ofte hænder det ikke i denne verden, at en tilsynelatende ubetydelig begivenhet kommer til at øve en mægtig indflydelse til godt eller ondt! Betydningen utspringer dog altid fra vedkommendes karakter. Gjennem generationer er hytten hvori Abraham Lincoln blev født bevaret som en helligdom. Man valfarter til Shakespeares fødested, og man har git Palæstinas litet indbydende jord navnet det Hellige Land, altsammen fordi visse tilsynelatende ubetydelige hændelser fandt sted der, som øvet en vældig indflydelse paa menneskehетens fremtid. Men vedkommendes karakter bragte den fremtidige berømmelse. Det er for at feire mindet om en slik begivenhet vi er møtt frem her idag. Et hundred aar siden seilte en liten slup fra Norge til Amerika. Det hændte ganske upaaagtet, undtagen kanskje paa grund av de bortdragendes forovenhet og haardførhet, men den bragte med sig repræsentanter av en kraftig race, mænd og kvinder med et bestemt maal, utholdenhed, mod og en høi karakter, en flok i hvis spor skulde følge en lang række landsmænd, bestemt til at gi et forandret utseende til et stort areal, stort som et helt rike, og bestemt til at lede suveræne staters historiske kurs, og endelig bidra til en stor nations frelse. Disse mægtige verk muliggjordes fordi hine norske immigranter var helt værdige til at følge i pilgrimmens spor.

Denne hundreaarsfest falder ved et lykkelig sammenträf paa indeværende aar, som er et betydningsfuldt mindeaar i vort lands historie. Vi er ved slutningen av et og et halvt aarhundred siden begyndelsen af revolutionskrigen. Det var et halvt aarhundred mellem Concords og Lexingtons dage og begyndelsen af den strøm af immigranter fra Norge som kom til at bli medvirkende i at den frihetsaand som var herskende i koloniene, ikke skulde tapes for statene.

Naar vi tar i betragtning det overvældende antal immigranter de skandinaviske land har git i forhold til landenes egen folke-mængde, til opbygning af det amerikanske folkesamfund, saa kan vi godt indse betydningen af denne mindefest.

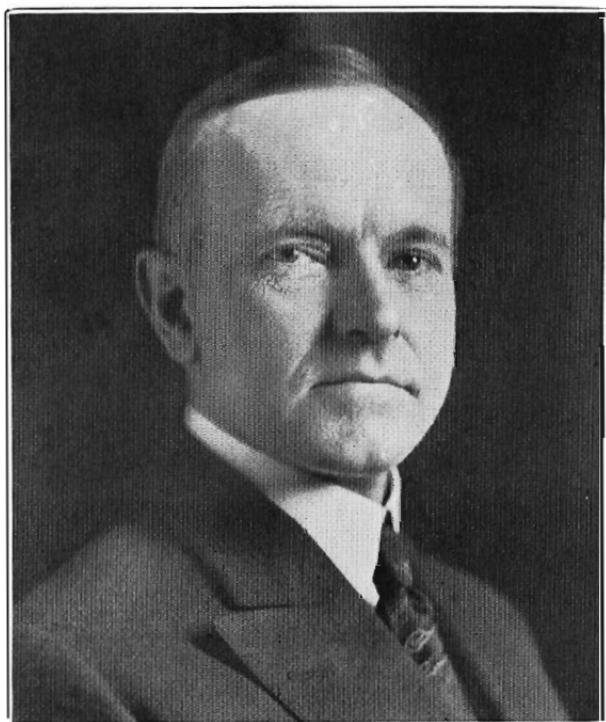
Den fortjener fuldt ut den opmerksomhet den vises av staten Minnesota, som nu nyder godt af den nord-europæiske immigration i større grad end nogen anden stat eller land. Minnesota vilde ikke være Minnesota, nordvestens stater vilde ikke være hvad de er, var det ikke for den tilflytning de har hat fra de skandinaviske land.

Fordi jeg dypt erkjender værdien av dette bidrag, dets nationale værdi, er det mig en særlig glæde at delta med eder i denne mindefest. Det kan være vanskelig at vælge mellem de mange national- og racegrupper, som alle er uomtvistelig loyale, og som har gjort Amerika til sit hjem og sit land; vi er taknemmelig for dem alle, og endnu mere taknemmelig for at eksperimentet, fælles borgerskap, er i resultat blit en avgjort sukses. Hvis man skulde søke bevis for et broderskapsforbund av alle racer, hvis man tok risikoen med en babels forvirring i aspirationene for at naa en enhet, som vilde sikre nationene varig fred i et slikt spørsmaal, tror jeg ikke der kunde opdrives et bedre eksempel end dette land og dets erfaringer. Ut av sprogforvirringen, motstridende traditioner, forskjellig historisk ophav, den store forskjel i smak og begavelse, har der opstaat en aandssamklang med en saa vidtrækende evne, at nationen derved er bestemt til at spille en betydningsfuld rolle i verdens historie. Det amerikanske folk har tiltvunget sig verdens respekt.

Det er en god ting at avholde mindefester som denne. De næste faa aar vil bringe en række gjentagelser i lignende anledninger. Jeg skulde ønske at hver eneste en av dem vilde bli højtideligholdt slik at det vilde bringe alle amerikanere til at studere den historiske gruppe de repræsenterer. Jeg kan ikke tænke mig nogen ting som vilde anspore til mere høisind og intelligent patriotisme. Slike anledninger samler vor opmerksomhet om hele perioder av fortiden, som ellers vilde bli glemt og tapt, til og med for de lærde, for ikke at tale om den almindelige folkebevissthet. Anledninger som disse til specielle studier av nærmere betegnede perioder i historien lærer os til bedre at forstaa vort land og

vore landsmænd. Enhver der vil studere det amerikanske folk og amerikanske institutioner, vil mer og mer komme til at undre dem.

En grund som bevæget mig til at motta de hjertelige indbydelser til at komme her idag, var haabet om i en viss grad at kunne henlede nationens opmerksomhet paa det meget interes-



Calvin Coolidge, Præsident av de Forenede Stater

sante emne, vort lands sociale samfundsbakgrund. Historien om et slikt lands fremkomst kan ikke fortælles ved en blot og bar opregning av datoer, krige, politiske utviklinger og partistridigheter. Bak om alt dette, hvilket altfor ofte er gjenstand for det viktigste historiske materiale, staar folkets saga, millioner av de saakaldte smaa i samfundet, hvis navne er ukjendt med det som kaldes stort og berømt. Deres liv har været fyldt av stille og

beskeden arbeide, men derfor ikke av mindre fortjenester. Disse utgjør summen av det storslagne og vidunderlige eventyr, frembringelsen av vort eget Amerika. Etsteds i beretningen om vor kamp at underlægge os et kontinent, vil man finde filosofien om menneskets gjensidige forbindelse og forpligtelse, som verden vil skatte. Hvis den kunde gripes, undersøkes, bestemmes og forstaaes, vilde vi ha tat et langt skridt fremover mot løsningen av de haardeste problemer i menneskeheten.

Det er ikke svært længe siden besøkende fra andre kanter av verden, som gjorde betragtninger over vore mange racer, op-rindelser og interesser, rystet paa hodet og mente at fra en slik smeltepotte av forskjellige elementer kunde der ikke utvindes det lutrede metal der utgjør den viktigste bestanddel i nationalkarakteren. Der var dem av vore egne som næret de samme betænkeligheter. De var ikke saa ganske sikker paa at vi hadde skapt en nation med en nations sjæl. De tænkte at kanske hadde vi kun samlet sammen et stort antal mennesker paa et stort sted. Hvis disse bekymringer hadde været begrundet da faren kom, vilde det betydd ulykke for os og for verden. Men istedenfor at ramle sammen til et kaos godtgjorde Amerika sin nationale enighet. Det fastslog uttrykkelig at der er aandsslektkap som deles av alle racer i alle forhold, en fælles arv, en fælles natur. Kraftig nok, som dette aandsslektkap var, til at samle det hele folk om et højt ideal i en skjæbnesvanger prøve,—skulde vi ikke kunne haabe at den samme indflydelse til sidst vil række alle mænd og kvinder overalt paa jorden? Hvis broderskap og samarbeide var mulig i et land som vort, med et folk saa vidt forskjellig, hvorfor ikke det samme for verdens vedkommende? Dette er ingen ny tanke, men en som har umaadelig interesse. Jeg tror sikkert den er mere end en illusion; mig forekommer den mulig at realisere. Jeg er overbevist om at vor nationalhistorie paa en eller anden maate kan lede eller hjælpe menneskeheten mot et slikt maal. Derfor anbefaler jeg læsning og dypt studium av vor historie.

Intet land har en historie som begynder med det lands opdagelse eller oprukne grænser. For den virkelige begyndelse av et hvilket som helst folk maa vi gaa tilbake til begyndelsen av alle folkeslag. Fra Ægyptens gravkamre og Mesopotamiens heder

utgraves der nu beviser for en civilisation saa gammel, at i sammenligning synes Kartago næsten moderne. Men alt det vi lærer fra Urs hieroglyfer, faraoenes grave og Kretas og Kartagos monumenter, er en del av vor egen historie, belysende for vor tid, idag, om milepæle paa veien til imorgen. Hele fortiden lever i nutiden. Alt arbeide og alle tanker fostret av hine som er gaat forut, har efterlatt sit merke paa det vi tanker og gjør.

Disse nordmænd, hvis første begyndelse vi her idag feirer mindet om, har utøvet en saa mægtig indflydelse paa vor moderne historie og den vestlige halvkules civilisation, at det er vanskeligt at finde et sidestykke hos noget andet folk av samme mængde. Paa mange maater kan deres indflydelse over det nordlige og vestlige Europa sammenlignes med den græske indflydelse over middelhavslandene. De var de første storhavs-navigatører. De var de første over vesterhavet. De var samtidig det romerske rikes rædsel og øst-romerrikets beskyttere. De indbrændte sit navn i fransk Normandi, og derfra faldt de over England, hvis erobring danner begyndelsen til den moderne engelske historie.

Men endog før Wilhelm erobreren seiret ved Hastings hadde Leif, Erik den rødes søn, næsten 500 aar før Columbus, fundet den nye verden. Visselig, der synes at være liten tvil om at flere hundred aar før Columbus saa dagens lys blev der født paa amerikansk jord av norske forældre en gut som senere blev en saa fremragende matematiker og astronom at hans forskning kanske har bidrat til det kundskapsforraad Columbus hadde om jorden, slik som vi kjender den idag. Blandt de fængslende kapitler i den ældste tidsalder er historien om Island. Som en liten norsk republik bestod landet i flere aarhundreder som et av de virkelige gjemmer for verdens oldgamle kultur, som frembragtes gjennem disse generationer av intellektuelt tusmørke. Men vi kjender altfor litet av den rolle Island spillet som forpost for den sterke nordiske kultur i bygningen av broen over det svelg av mørke mellem historiens ældre og nye æra.

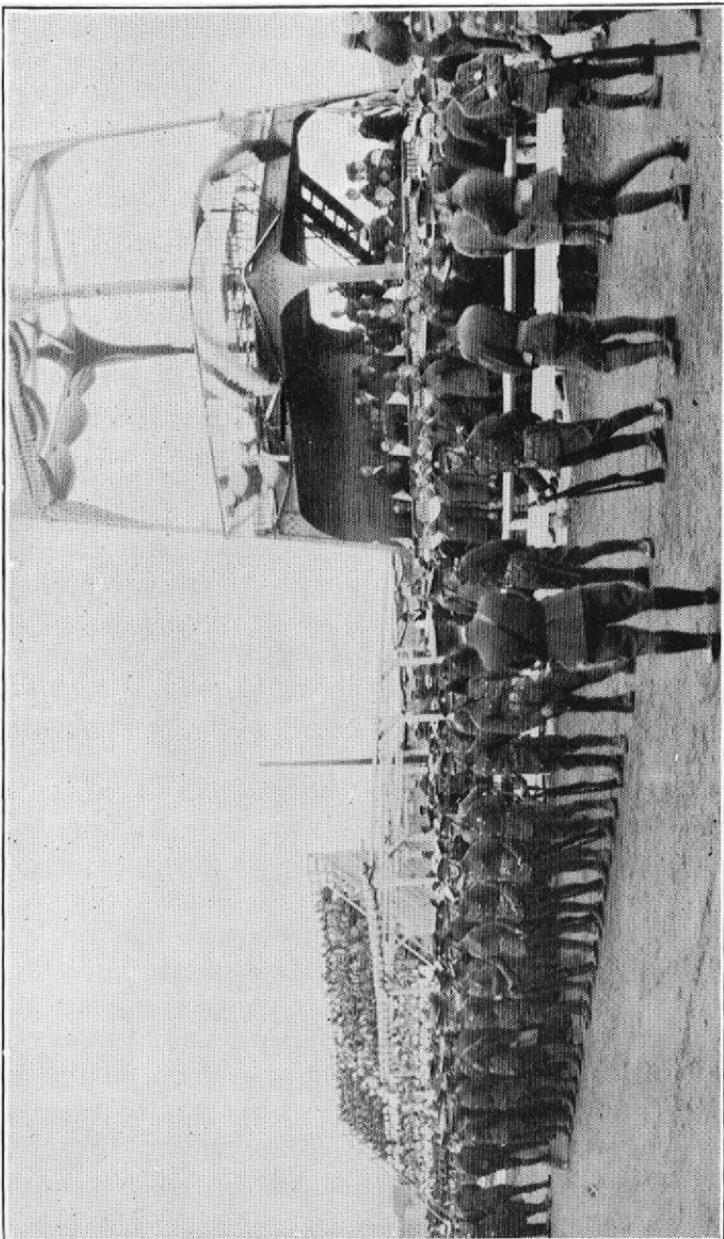
Disse Tors og Odins sønner fra det store frie Nord staar for det indre øie som rene eventyrprinser. Fra Norge til Island, fra Island til Grønland, fra Grønland til fastlandet arbeidet de sig frem, skridt for skridt, over hele Nord-Atlanterhavet. De fant det vestlige ocean, og det var en mand fra Norden som seilte

gjennem Beringssstrædet og godt gjorde at der ingen landsforbindelse er mellom Asien og Nordamerika. Man fristes til at spørre, hvor disse nordmænd vilde vende sig hvis jorden nogensinde skulde bli saa grundig kartlagt at opdagelse av noget nyt var umulig. For nogen faa aar siden seilet en av dem gjennem Nordvestpassagen fra Atlanterhavet til Stillehavet, og den samme, Amundsen, plantet det norske flag paa sydpolen, og nu i disse dage er han den første til at foreta undersøkelser rundt nordpolsegnene fra en flyvemaskine, trodsende en skjæbne som ved dette tidspunkt er ukjendt.

Man faar lyst til at dvæle ved disse fortællinger om hændelser og opdagelser. En av dem har særlig betydning i forbindelse med denne mindefest, en betydning som berettiger den til en nærmere omtale. Her sigtes naturligvis til den lille slup "Restaurationen", som i 1825 bragte den første samling av norske immigranter til dette land. En som er opvokset paa New England traditioner om "Mayflower", har her alle materialer for en ny pionér-legende i "Restaurationen"s reise. Det var en baat paa 45 tons, mens "Mayflower" var anslaat til 180 tons. "Restaurationen" seilte fra Stavanger, Norge, den 4de juli 1825, med en faretruende stor ladning av jernvarer og 52 mennesker. Baaten kom i sikker havn i New York efter en reise paa 14 uker, mot 9 uker som "Mayflower" trængte.

Ankomsten av "Restaurationen" skapte sensation blandt dem som hadde kjendskap til skibsfart. Det gjordes gjeldende at det var den mindste baat som nogensinde hadde faret over Atlanterhavet. Havnevæsenet i New York truet med at negte baaten havneret paa grund av at de førte for meget last og hadde for mange passagerer. Det blev til slut ordnet, øiensynlig ved kvækkernes mellemkomst. Størsteparten av passagerene synes at ha tilhørt en norsk religiøs retning nær forbundet med kvækerne, og det synes ogsaa at en av grundene til at de forlot sit eget land var at de ikke hadde faat religionsfrihet hjemme. Der er saaledes en parallel mellom "Mayflower"s og "Restaurationen"s reiser som er betegnende, skjønt der ligger et tidsrum av over 200 aar imellem.

Næsten uten penger eller proviant, blev dette lille selskap av immigranter tat vare paa av New Yorks kvækere, som ogsaa



Ved taler-tribunen (hundeaarsfesten)

samlet penger for dem til at reise til Kendall, Orleans county, N. Y. Der skaffet de sig land og oprettet det første norske settlement i de Forenede Stater. Det er en merkelig foretelse, at omend nordmændene er blandt verdens bedst kjendte sjøfolk, bestod dette lille selskap av næsten udelukkende farmere, saa deres første og fornemste interesse bestod i at faa jord. Og altid siden er det største antal af indflyttede nordmænd kommet her for at søke sig et hjem paa landet. Disse første immigranter, som praktisk talt ingen penger hadde, kjøpte et landareal ved Ontariosjøen for \$5 per acre, som skulle betales i ti aarlige avbetalinger. Det er vanskelig at tænke sig at New York saa sent som 1825 grænset op til vildnisset. Deres land var meget skogbevokset, og de blev nødt til ikke alene at rydde det, men ogsaa bygge sine egne hus. Det første hus var efter sigende en hytte, 12 fot i firkant, bygget av rundtømmer. I dette hus bodde 24 av selskapet i nogen tid; mændene fandt litt arbeide rundt omkring som det kunde falde sig. Med dette opholdt de livet gjennem vinteren. Den eneste av hele selskapet som kunde tale engelsk, var kaptein Lars Olsen, men han forblev i New York.

Til trods for fattigdom og strabaser trivdes de og begyndte snart at skrive brev hjem til sine venner, hvori de utmalet de store muligheter Amerika bød paa, og lokket dem til at komme efter. Fra denne periode regner man begyndelsen av den norske indvandring her til landet; men de som kom senere, reiste meget længere vestover. Nogen aar efter Kendall-settlementet reiste et andet parti til La Salle county, Ill. Vesten begyndte alt at lokke dem, og mange indbyggere av Kendall-settlementet solgte sin jord og reiste vest til Illinois. Derfra gik strømmen til andre stater i midtvesten og nordvesten. Før Iowa var blit gjort til territorium hadde mange nordmænd bosat sig der, og fra 1833 spredte de sig hurtig i Wisconsin, Minnesota, Dakotaene og andre stater.

Det er ikke mulig, likesaa litt som det er nødvendig i denne forbindelse, at opsummere hele den norske indvandrings historie. Men det skal bemerkes, at mens settlementet i Orleans county i 1825 var det første norske settlement og repræsenterte den første organiserte immigration, var disse pionérer ikke de første nordmænd som kom her. Et anselig antal var kommet endog før revolutionskrigen, og nogen saa langt tilbake som i de tidligste

koloniaarene. Der var nordmænd i baade armeen og flaaten under revolutionskrigen og krigen i 1812. Hovedtingen her er, at den store bevægelse som resulterte i norske settlementer overalt i nordvesten, og som har været en slik faktor i opbygningen av den del av landet, begyndte med "Restaurationen"s ankomst. Det er blit sagt at antallet av nordmænd og deres efterkommere her i landet er nu likesaa stort som folkemængden i selve Norge. Norge har æren av at ha skaffet dette land et større antal settlere i forhold til folkemængden end noget andet europæisk land, med undtagelse av ett.

Man lægger stadig merke til at indvandrere fra Europa i almindelighet søger de klimatiske forhold herover som nærmest stemmer med det vante klima, derfor finder man skandinavene i de nordlige strøk av dette land. Omtrent 80 procent av Norges befolkning er jordbruksere, resten er sjømænd eller ernærer sig av industrien. Det samme forhold finder man igjen her. En overveiende del søkte land, men en stor del fulgte sjøen. Tilfældigheter i forbindelse med denne vandring er besynderlig interessante. Saaledes har vi set at sluppen "Restaurationen" bragte en ladning jern; idag har Minnesota flere nordmænd og frembringer mere jern end nogen anden stat. Atter, Norge er et land med mange vakre ferskvand, Minnesota kan opvise det samme.

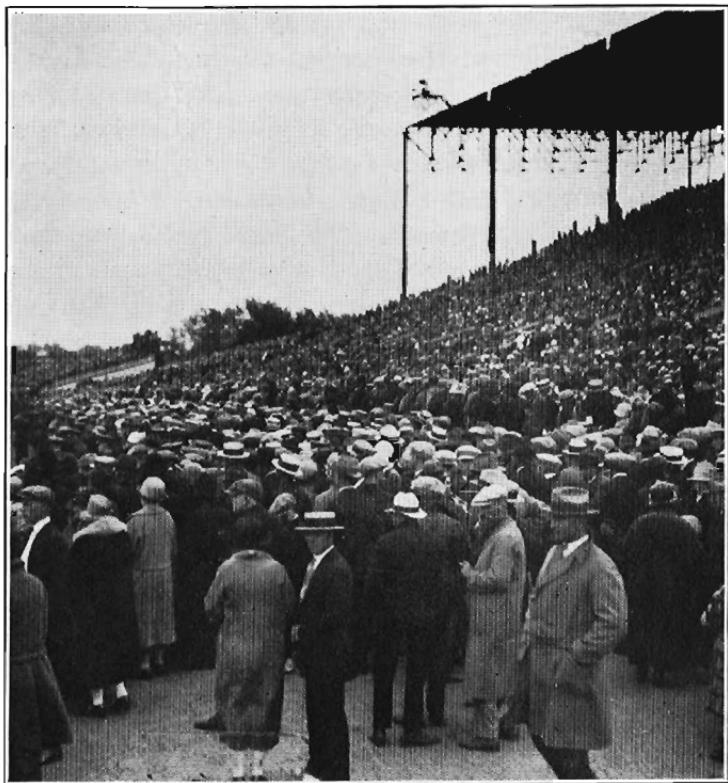
Der er én ting i immigrationshistorien som karakteriserer den. Naar først strømmen er begyndt fra et land i Europa, er den altid blit opmuntret og tilskyndet af de først ankomne. Ikke bare lokket de slegt og venner til at komme, men de brukte oppsparte midler til at hjælpe dem over. Paa dette omraade er der anledning til at anstille nyttige historiske undersøkelser. Før revolutionen synes immigrationen til Amerika at ha blit opmuntret fra den anden side, delvis av politiske, og delvis av forretningsgrunde. Lande i Europa som befattet sig med kolonisering, konkurrerte om at kontrolere de bedste dele av den nye verden ved at besætte disse med kolonister. Immigration blev opmuntret baade av regjeringer og handelsinteresser. Ved den tid var der ingen rigdom i koloniene og saaledes ingen hjælp at sende til venner. Men efter revolutionen blev stillingen helt forandret. Nye politiske forhold gjorde dette land mere tiltalende end nogensinde, og tiltagende velstand og anledninger forøket tilløkkelsen. Saaledes

finder vi derefter at folket i vor republik maalbevisst opmuntrer bevægelsen fra denne kant. Der kunde gjøres ganske større undersøkelser om disse ting end der til denne tid er blit gjort. Det vilde bli et umaadelig interessant bidrag til historien om denne, den største av alle folkevandringer i hele menneskeheten, om vi kunde nøiere bestemme motivene.

Amerikas bidrag til at finansere immigration det sidste aarhundred beløper sig ganske sikkert til hundreder av millioner dollars, kanske billioner. Det har hat en omfattende indflydelse baade her og i Europa. Dets økonomiske følger kan neppe overvurderes. En nøiere undersøkelse av disse faktaer burde indbefatte en nøiere undersøkelse av alle større folkevandringer der særmerker menneskenes fordeling paa jorden. Mennesket synes fra begyndelsen av at ha været det mest omflakkende av alle væsener. Motivet til de sidste vandringer synes at ha været lysten til oplevelser og trangen til at finde et mere sorgfrit og let utkomme. Det kunde neppe være paa grund av tryk av overbefolning, for det er kun i den nyere historie dette har gjort sig gjældende. En del av de ældste utvandringer var dog uten tvil foraarsaket af klimatiske eller andre fysiske grunde. Senerehen var det politiske, sociale, religiøse og økonomiske aarsaker. Nogen reiste ut for at erobre, andre blev drevet ut av samme grund. Israels barn utvandret til Ægypten for at undgaa fangenskap og for at gjenvinde sin religiøse frihet. De gamle romere og fønikere var store kolonisatorer, romerne for at utvide riket, de andre for at utvide sin handel. Den europæiske utvandring til Amerika repræsenterer i sine forskjellige fremtninger alle aarsaker som i tidenes løp har bevirket omskiftning av folkemængden. I begyndelsen var motivet for det meste opdagelse og trang til oplevelse. Senere kom trangen til at løsrive sig fra herskesyke, geistlig og politisk tvang. Saa, naar man hørte om Amerikas enorme muligheter, kom lysten til at faa del i noget av denne rigdom. Kun i utvandringens senere stadier er der av folket i Amerika blit rettet en hjælpende haand og et velkomstønske.

Skjønt jeg ikke gjør krav paa at ha studert grundig dette tema, forekommer det mig at befolkningsskiftet fra den gamle verden til den nye i denne henseende kanskje er enestaaende. Fra den tid da vort lands hurtig voksende institutioner for folkestyre, reli-

gionsfrihet og aandsfrihet begyndte at anta bestemte og tiltræk-kende former, begyndte folket i koloniene at vise interesse for sine europæiske venner og slegtninger, og overtale dem til at følge efter. De gav sig ikast med en omvendt erobring, uten magt og vold. Det nye land gav ikke alene løfter om et større materielt



Et glimt av folkemassen ved hundreaarsfesten

utbytte, men også muligheter for en aandelig og intellektuel fri-het, større end kanskje den man nød hjemme, altsammen goder som de ønsket venner på den anden side kunde dele. Borgerskap i den nye verden betød noget som det ikke hadde i det gamle. Man saa at det nye betød noget nyt. Der var en voksende bevissthet om at mange brydsomme traditioner og institutioner var avlagt.

Her i det mindste var man sin egen herre, sin egen lykkes smed. Vogter over sin egen suverænitet, her var man fri.

Med det attende aarhundredes epoke av intellektuel liberalism kom der en endda skarpere forstaelse av at det nye land ikke var bundet til gamle skikker og fordomme, og at derfor den almindelige mand kunde vente større muligheter. Her kunde gjennemføres idealet om likestilleshed, som ved den tid begyndte at gjøre sig gjeldende i den europæiske bevissthet. Denne aandelige utvikling gik noget langsomt i de første to tredjedele av aarhundredet. Syvaarskrigen, eller den fransk-indianske krig, som den ogsaa kaldes, var for koloniene et middel til en hurtig opvaaknen. De begyndte at finde sig selv, og at formulere mere bestemte planer for fremtiden. Men der er intet som viser at denne opvaaken, forstaelsen av Amerikas fremtid, begyndte at gjøre sig gjeldende i Europa indtil revolutionskrigen. Først da begyndte en ny idé at formes i de europæiske sind. Det nye land blev set paa som noget specielt vitalt, med grundforskjellig opfatning av samfundsforholdene. Det viste sig ikke bare som et nyt land, men som et andet slags land. Det var ikke alene forskjellig fra Europa, men forskjellig fra alle tidligere sociale foretelser. De europæiske folk var i høj grad berørt og grepet av den intellektuelle vækkelse i det attende aarhundred, og de liberale blandt dem var blit skuffet over de smaa resultater det bragte. Der er grund til at undres paa hvad Europas skjæbne vilde blit efter 1815, hvis baade Englands og kontinentets liberalism hadde git sig skuffelsen og kynismen i vold. Der er ikke tvil om at under denne periode, fra 1815 til 1848, var lyset som de saa tændt over paa vest siden av Atlanteren, blit til en løgt paa stien og et haab for de liberale i Europa.

Inden den periode blev ikke alene dette land hurtig opbygget av immigranter fra vestre og nordre Europa, baade i folkemængde, velstand og anseelse, men det fik en vældig indflydelse for selve Europa. Uten Amerikas eksempel og indflydelse vilde den demokratiske bevægelse av 1832 og 1848 i Europa faat en langvarig utsættelse. Den brede demokratiske utvikling som svinget Europa saa sterkt i den sidste halvdel av det nittende aarhundred, kunde blit helt borte.

I den ovenfor nævnte periode kom næsten al immigration til

de Forenede Stater fra Nord- og Vest-Europa. Reaktion som dette bevirket, gav stadig opmuntring til liberal tænkning og virksomhet der. I dette land, hvor Norden gradvis fik overvegt i antal av indbyggere, paaskyndtes slaveriets avskaffelse, og hjalp til at befri vort land for dette store og truende uvæsen.

Disse mænd fra Norden har fra den første tid de optraadte i historien været barn av friheten. Vant med et barskt klima og en karrig jord, lærted de at kjende nødvendigheten af haardt arbeide og forsiktig forvaltning af midler. De dreves af ønsket om at eie egen jord, noget som altid har særmerket et folk hos hvem demokratiske ideer trængte paa for anerkjendelse. Begjærlige for baade politisk og økonomisk selvstændighet, indsaa de nødvendigheten af almindelig folkeoplysning, og har saaledes altid været de fremste i arbeidet for folkeskoler. Tusener af dem gik frivillig i tjenesten under borgerkrigen og spanske-krigene, og titusener i verdenskrigen. Demokratiets skikker og institutioner var dem naturlige. De har frembragt store soldater, statsmænd, vitenskapsmænd, lærere og forretningsmænd i sit adoptivland. De har hurtig forstaat at forene sig med og gi til samfundet mange af deres bedste og mest karakteristiske træk. Denne tillempningsevne har bidrat meget til landets store sukses, i dets enorme assimileringsarbeide og aandelige sammensmelting, hvilket har gjort vor nation til hvad den er og folket hvad det er.

Skjønt denne folkevandring opstod i Norge, er den i indhold og mening merkelig amerikansk. Der er intet ved den av kaste- eller klassevæsen. Der er intet ved den av aristokrati. Den kom ikke i stand ved nogen stor mands førerskap. Den repræsenteres næsten udelukkende av det maalbevisste almindelige folk, som næsten altid i denne verden er de avgjørende. Den har i sig selv den styrke som har sit utspring fra hjemmet, fra baandet mellem far og mor, barnene og slekten. Den har til alle tider været nøje knyttet til jorden og har været i høieste grad menneskelig. Naar jeg tænker over de vidunderlige resultater som er opnaadd, kan jeg ikke tro andet end at det var inspirert av en høiere magt. Her er noget vitalt, kraftig og standhaftig, som jeg kun kan betegne som en stor virkelighet.

En uhyre magt er eders, men I er ogsaa paalagt et uhyre ansvar. Dette ansvar har I aldrig undlatt at møtte, og denne magt

har I altid helliget. Deri ligger grunden til al den hæder I har opnaadd i fortiden, og deri vil grunden ligge for al den hæder I kan høste i fremtiden. Vitende at der hos et oplyst folk findes en altovervindende magt af retfærdighetsfølelse, har jeg den tro at I ved kraftig utførelse av eders pligter vil lægge ny hæder til den allerede vundne, i de dage som kommer.

Vort Amerika med alt hvad det repræsenterer av haab i verden, er nu og vil bli hvad I gjør det til. Dets institutioner for religionsfrihet, folkeoplysning og økonomiske muligheter, for konstitutionelle rettigheter, for lovens integritet er de største goder den menneskelige race besidder. De utgaar ikke fra regjeringen, men fra folket selv. De opstaar av fars guds frygt, mors kjærighet og barns hengivenhet. De er produkter av den ærlige, alvorlige og utrættelige kamp som maa til for at bygge familiealteret og skape hjemmet i vort land. De kan ikke faa nogen sterkere støtte eller nogen mere loyale forsvarere end den store masse av vort samsund som I repræsenterer. Når jeg ser paa eder og tænker paa hvad I er og hvad I har gjort, saa vet jeg at i eders hænder er vort land sikkert. I har anbragt eders skatter i hvad Amerika repræsenterer, og der vil ogsaa eders hjerte være. I har git eders løfte til frihetens land. Det norske folks løfte har endnu aldrig gaat uopfyldt.



Glimt fra hundreaarsfesten

K. G. Nilsen

Tanken om at feire hundreaarsfest i anledning av nordmændenes ankomst og virke her hadde sin begyndelse i bygdelagene, eller vi kan si, i bygdelagenes fællesraad. Dette raad bestaar av de forskjellige lags formænd og en anden kaaret mand fra hvert bygdelag. Fællesraadet har eksistert siden 1916, og det var særlig inden denne institution at planene for hundreaarsfesten blev utarbeidet. Det var fællesraadet som paa lagenes vegne valgte den komite der med megen dygtighet kontroleerde festlighetene, som altsaa holdtes paa Minnesotas statsutstillingsgrund fra 6te til 9de juni 1915.

Hundreaarsfesten var præget av religiøs indflydelse. Dette var naturlig; ti de var væsentlig kirkefolk som baade ledet og som overvar fetsen.

Den første dag, nemlig lørdag, blev overlatt til bygdelagene, som da holdt sine stevner. Søndagen blev brukt til gudstjenester og kristelig-nationale sammenkomster. De to følgende dage bruktes mest til patriotiske program og til forskjellige leker.

De store musikkorps og sangkor fra vore ledende skoler, samt et kor fra Norge og andre sangere, underholdt med musik og sang. Mange repræsentanter fra Norge var tilstede og bragte hilsener fra hele det norske folk. Kong Haakon selv sendte hilser. Der var tilstede og deltagende i programmet mange guvernører og andre statsmænd, vort lands utenriksminister, samt de Forenede Staters præsident.

Festen var en stor sukses. Det som væsentlig gjorde den til en sukses, var først og fremst den vrimplende menneskemasse. Dernæst maa vi nævne præsident Coolidges tale, der i høi grad løftet det norske folk til berømmelse. Vi nævner ogsaa som et lysende punkt i festen den ærefulde repræsentation fra Norge, og selvfølgelig hør nævnes taler og sang og anden deltagelse av

ledende folk her i Amerika. Festen var ogsaa en finansiel sukces; der er et overskud paa over 25,000 dollars.

Hvis man skal nævne de enkelte utstillinger og fremvisninger, var mange av disse meget mangelfulde. Men dette var altsaa den første hundreaarsfest vi feiret; og vi manglet erfaring i somme ting. Men trods manglene var det en glimrende fest, som vil leve i vort folks minde i lange tider, en fest der forøket hos os selv bevisstheten om vor storhet, og som i betydelig grad ophøjet os blandt andre amerikanere. Vi tror ogsaa at festen gjorde sit til at folket i Norge vil begynde at kjende os bedre.



Vor ungdom

K. G. Nilsen

*Min deilige ungdom, som himmelen blaa
din morgen er skjøn.*

*I dagningens solglans kun lekende gaa
blandt liljer og løn.*

*Din fortid er mild, som av englene baaren,
og fremtiden smilende sollys som vaaren.*

Østerdalslaget

K. G. Nilsen

Bygdelagsbevægelsen er noget som er ciendommelig for det norske utflytterfolk. Den har sin begyndelse i trangen hos de utvandrede til at træffe igjen kjendte og kjære fra hjembygden. Dette gjensyn og interessen i at bevare mindene fra hjemmet, og bevare noget av fædreearven, har været bygdelagenes hovedopgave. Der er nu mellem 40 og 50 bygdelag.

Østerdalslaget blev stiftet i Fergus Falls, Minn., den 18de juni 1910. Det har siden holdt stevne hvert aar i forskjellige stater. Stevnet begynder som regel en fredag aften. Der serveres lette forfriskninger. Kvelden tilbringes videre med at fortælle muntre historier. Siden gaar man rundt og hilser paa gamle venner, og man møter fremmede ansigter og stifter nyt bekjendtskap. Den følgende dag brukes til forretning, til atletiske konkurranser, og om aftenen holdes der en banket med godt program og med egte norske retter—rømmegrøt, fisk, lefse, flatbrød, gjeitost osv. Søndagen brukes først til gudstjeneste og videre til en national festdag. I aar taler Nord Dakotas guvernør søndag eftermiddag.

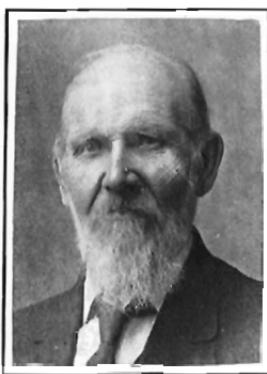
Saa længe den slegt lever som kom fra Norge i de tidlige dage, vil det ikke være vanskelig at fortsætte bygdelag-stevnene. Men naar de yngre slechter, som ofte blir et blandingsfolk, tar ledelsen, hvor blir der saa av bygdelagsbevægelsen? Lagene vil efterhvert slaa sig sammen. Der blir til slut muligens ett lag—Norgeslaget, eller kanske det blir sammenføjet med Historielaget, som netop nu er stiftet.

Vi har en stor opgave: Vi bør indplante i vor ungdom en taknemmelighetsfølelse og en æresfølelse like overfor Norges land og det norske folk. Hvorfor? Fordi de har git os en hellig arv, som blandt andet bestaar i vore dyder og i vor kristentro. For at løse denne opgave bør vi fremelske den gode forstaaelse og forbindelse mellem det norske folk som nu er, og ikke mindre med det Norge som var. Dette kan igjen opnaaes ved gjensidig besøk og ved grundig undervisning om Norge og det norske folk.

NOGEN PROMINENTE DØLER



Pastor Thore Eggen



K. H. Brandvold



Senator O. O. Sagvng



Pastor O. P. Grambo

Hymne til Trysil

Sven Moren, Trysil, Norge

*Heil og säl mi fagre bygd,
myrk og stusleg, stengd og still,
det er jaamt til deg eg vil.*

*Heimatt lyt eg altid snu,
kvar i verda eg vankar.
Trysil kjære, det er du
som eig alle mine tankar.*

*Heil og säl mi fagre bygd,
gøynd og gløynd bak myr og mo
i den kalde vintersno.*

*Liksom barn i armods kaar
tungt i sorg og lengsel smiler,
ligg du bunden aar for aar
attom mange lange miler.*

*Heil og säl mi fagre bygd!
Ligg og angar søtt i sol
i din grønne sommarkjol.*

*Ligg og løyner deg og frys
under snøkvit fonn og skare,
maanesylv og stjernelys
syner vegen, gyller fare.*

*Heil og säl mi fagre bygd,
inni skogen døkk og still,
det er jaamt til deg eg vil.
Samla skal vi vegen gaa
inn der sjølv i draum du smiler
under aasen myrk og blaa
attom mange lange miler.*

Vaaren

Sven Moren, Norge

*Kjære barn, eg møtte vaaren
alle stader der eg fór.
Skogen grønska, vollen lyste,
sola skalv i foss og fjord.
Fuglar song og blomar anga
søtt fraa eng og aakerrein,
Aa, der var so gildt aa ganga!
— Men hos oss er vaaren sein.*

*Kjære far, du møtte vaaren,
kvifor kjem han ikkje hit?
kvifor tok du 'n ikkje med deg?
Her er vaaren enno kvit.
Kulden klakar nos og foter
alle stader der vi fér.
— Kvifor, far, er vaaren alltid
sein og sur og graakald her?*

*Kjære barn, det er so laga,
somme stader kjem han braatt,
somme stader kjem han tidleg,
andre stader gaan det smaatt.
Vi lyt tole det og vente.
Ein gong veit de vel han gaan
lys og grønklædd, varm og vakker
fram igjenom dalen vaar.*

*Kjære far, so lyt vi beda
Gud i himlen at han vil
sende vaaren hit til dalen:
Kjære Herre, ver so snild!
Ser du skogen staar og sturer?
Frys — aaja det gjer dei visst,
alle ville dyr og fuglar,
gras og kjerr og snøtung kvist.*

*Hest og ku og geit og sauer
gaard og undrast liksom vi.
Vi skal helse deg ifraa dei
at! dei lengtar saart og lid.
Svelt og frys det gjer dei ofte.
Løa ho er rettno tom.
— Beljar, ber seg gjer dei alle.
Aa, gjev vaaren ein gong kom!*

*Soleis talar borna mine.
Og dei stimar fram og ser
gjenom kald og rimkvit rute,
undrast om det rettno té
fór i fjelle etter vaaren?
tuv i skogen som er brun?
Nei. Sjaa vintren staar her ennå
kald og grin i vaare tun.*

*Liksom dei eg sjølv vil beda
vaaren til vaar vesle grend.
Tungt ho stirr i snø og kulde.
Bøner stig og taarur renn.
Bak so mang ei islagt rute
stundar live heitt og hardt.
Liksom borna bed vi alle:
Herre, send oss vaaren snart!*



En oplevelse av H. A. Stub i pionerdagene

K. G. Nilsen

Det var en varm sommerdag i aaret 1856. Pastor H. A. Stub, som da var prest paa Coon Prairie, kom kjørende henover veien. Han skulde gjøre en missionsreise til Trempealeau county. De små ponyene som drog buggien med presten, diltret saa makelig fremover i solvarmen. Da de kom ned til elven, og der ingen bro var, fik pastor Stub en mand til at føre sig over. De la buggien op i baaten og bandt ponyene efter, saa disse svømte bak baaten, mens manden rodde sit svære lass over Black River. Kommet et stykke længer, maatte Stub ind og spørre om veien. Mens han var inde i huset slet ponyene sig løs, før ind i skogen og brøt istykker buggien. Den ene pony skadet foten sin. Det gjorde at Stub maatte bli der natten over, saa baade hest og vogn kunde "repareres".

Pastor Stub benyttet da anledningen til at holde gudstjeneste der om kvelden. Der blev sendt bud til nybyggerne rundt omkring, og da tiden var inde for gudstjenestens begyndelse var den lille tømmerhytte ganske vel fyldt med andægtige tilhørere. Barne-daap blev forrettet and nadveren blev meddelt, og gudstjenesten varte til midnat. Men i nattens dunkle timer brøt der ut en farfærdelig storm, saa at ingen kunde reise hjem. De fandt høi og balm som de spredte over hele gulvet, og her la hele menigheten sig tilsengs, tillikemed den ærværdige pastor, og forblev indtil om morgenens.

Datoen for dette minderike møte har ikke pastor Stub bevaret, heller ikke navnene paa de barn som blev døpt hin nat; men begivenheten fandt sted i Martin Madsons hus, og møtet var vor første gudstjeneste i Jackson county, Wisconsin.

Oplevelser

Tollef O. Nystumoen

Jeg er mig fuldt bevisst at jeg ved at søke at efterkomme opfordringen til at skrive noget for aarboken som laget tænker at trykke, vil støde paa mange vanskeligheter; desuden er haanden mindre stø og tankene uklare. Men som født tynseting føler jeg dog lyst til at fremme dette foretagende. Jeg blev neimlig bedt om at nedtegne oplevelser fra den tid jeg kom fra Norge, og fra nybyggerlivet ute i vesten. Skulde jeg, ved at opfylde denne opfordring, opnaa at en eller anden av dem som muligens kommer til at læse mine nedtegnelser, synes det værd at læse, skal jeg føle mig rikelig belønnet.

Jeg skal kun kortelig berette om reisen fra Norge. Avskeden fra far og mor og søskende formaar jeg ikke at beskrive, men med forældrenes velsignelse og kristelige formaninger, som jeg mottok i avskedsstunden, forlot jeg mit barndomshjem Nystumoen i Tynset den 6te mai 1878.

En maaned senere, den 6te juni, overvar jeg den første norske gudstjeneste holdt i Sarpsborg menighets kirke ved Park Dale, Otter Tail county, Minn. Pastor Iver Taraldson, som den gang var menighetens prest, præket, og her vil jeg faa tilføje at jeg, skjønt fremmed, dog følte mig hjemme.

Reisen over havet var især over Nordsjøen meget stormfuld, og da vet nok læserne følgene; men stormen skal ingenlunde bære al skyld for at næsten hvereneste passager blev sjøsyk. Et almindelig pyntet grisehus vilde været langt at foretrække for denne stinkende kolos. Ikke en draape rent vand i de fem døgn det tok fra Trondhjem til vi gik ombord i "City of Montreal" i Liverpool, England. Den gamle "Tasso", som førte os over Nordsjøen, var et egte pesthus, og baade kost og opvartning stod i fuld harmoni. Litt bedre var det ombord i atlanterhavsbaaten, men selv paa denne baat maatte man nok sætte et par briller paa for at finde noget at tale vel om.

Endelig efter noget over ti døgn kom vi ind til New York, med skjorten yrende fuld av levende krypdyr, som hadde holdt os arme emigranter vaakne fra den første nat paa Nordsjøen. Her kom vi ind i den bekjendte Castle Garden. I dette paradis fik dog de samme slags indvaanere, som vi hadde en saa rik forsyning av før, lov til at ha den mest ubundne frihet. Jeg hadde, længe før vi naadde land, besluttet at den norske, varme uldkjorte med alle sine indvaanere ikke skulde faa anledning til at gjøre mere aareladning, og saa snart jeg steg i land aapnet jeg den norske kiste og fandt mig ombytte, og sendte saa, uten at fælde en eneste taare, mors skjorte med indhold i havet.

Jeg blev sammen med Lars Leet og Lars Døplads med hustru og en liten sørn holdt tilbake i New York paa grund av noget fanteri med de veksler vi hadde tat i Trondhjem. For at undgaa videre blodtap fra de graadige plageaander i Castle Garden tok jeg ut i byen og bodde paa et hotel, og gjorde hver dag turer rundt i byen og besøkte ogsaa den bekjendte dyrepark, Central Park.

Under opholdet i verdensbyen saavelsom senere paa reisen kom det lille forraad av engelsk som jeg hadde tilegnet mig i Norge, til nytte for baade mig og mine reisefæller.

Efter at ha været opholdt en hel uke i New York slap vi endelig løs, og fortsatte reisen vestover til Chicago. Paa turen til Chicago begyndte Lars Lect at tale om at han hadde en slekting i Wisconsin som han ønsket at besøke, ifald det kunde la sig gjøre. Jeg blev da den som skulde være tolk, og det blev os av konduktøren indvilget at stanse fra lørdag til tirsdag. Nu skulde alt bli herlig, da vi skulde træffe kjendte; men Lars opgav galt navn paa stationen, og da vi naadde stationen Knap, satte konduktøren os av, hvor vi skulde træffe østerdøler baade fra Tynset og fra Lille-Elvedal. Til vor store skuffelse fandt vi snart ut at vi var kommet blandt klaare eirisser. Men nu fik da Lars høre hvad jeg tænkte om ham. Efter at ha forhørt mig hos depo-agenten fandt jeg ut at i Wilsen, som var næste station, bodde mange norske, og da jeg nævnte navnet Wilson, ropte Lars: "Ja der va de!" Efter nogen pruting om reisen fik vi saa en eiris til at ta os dit for \$2—vel at merke i en gjødselvogn. Kommet en mils vei, brøt et voldsomt uveir løs, og vi maatte søke

ly i et farmhus til det ophørte; saa fortsatte vi, og naadde frem og fandt den vi sökte. Næste morgen, söndag, fulgte vi en lille-elvedøl gjennem skogen elleve mil til Ogale River. Jeg blev hos en gammel fra Lunaas, som de kaldte Lonaasgubben, hvor jeg nøt utsøkt gjestfrihet. Mandag hadde de logging hos ham, hvor ogsaa mit søskenbarn, Tollef Johansen fra Lille-Elvedal, kom. Der fik jeg da for første gang være med at drive okser, og før man sluttet om kvelden hadde ogsaa jeg tat min første lekse i denne kunst. Næste dag maatte vi traske samme vei tilbake til Wilsen og naadde betids trænet, som tok os til St. Paul.

Næste morgen stanset vi paa Campelpairieen, og i stegende hede den 5te juni hadde vi den fornøielse at spasere efter en oksevogn de 25 mil til Park Dale, hvor jeg med glæde mottok indbydelse til at stanse natten over hos mit søskenbarn Ole Nelsen Sætermymoen. Næste morgen, da jeg gik til Park Dale kirke, som jeg før har nævnt, blev jeg næsten vetskræmt av en flok indianere, der hadde slaat sig ned like ved veien, og som jeg ikke saa før de alle sprat op og stod der med sine geværer. Da de saa at de hadde næsten skrämt mig ihjel, satte de i et hyl som vist var det samme som vi kalder skoggerlatter. Kjæften syntes mig aapnet sig like bak til ørene. Straks jeg var kommet mig saapas at jeg forstod de kun moret sig over at ha skrämt mig, stanset jeg nok ikke længe; men kommet et litet stykke vei, satte jeg paa sprang og stanset først da jeg saa kirkefolk utenfor kirken. Et par aar senere fik jeg den fornøielse at drive en flok av dem fra mit land, hvor de hadde gjort op ild og leiret sig for natten. De viste først uvilje, men da jeg tok mod til mig og begyndte at slukke deres leirild, drog de knurrende sin vei, og næste morgen saa jeg røken stige tilveirs ved Pomme de Terre Creek. Jeg har aldrig siden kommet i nærmere berøring med dem, skjønt jeg av og til kunde se dem naar de flyttet fra sted til sted.

Ved Park Dale kirke møtte jeg min morbror John Lenes, hos hvem jeg hadde mit hjem den første sommer. Da det var den tid de holdt paa at pløie prærie, fik jeg straks anledning til videre utdannelse som oksedriver. I slaatten arbeidet jeg for mit søskenbarn Tollef Nelsen Sætermymoen, og da vi hadde sat 75 lass (for det meste "slough hay") i stak, hadde jeg baade lært at

bruke fork (høigaffel) og at den norske vadmelbukse var mer end varm nok naar gradestokken viste 100. Hos H. K. Brandvold fik jeg sammen med Esten Brandvold (en av mine reisekamerater) lære at binde (station). Her lærte jeg da at det gjaldt at være rask paa fingrene; men haardlest var det for ryggen, men gamle Ole Torgerson, for hvem Brandvold ogsaa skar hvete, paatok sig uten godtgjørelse at kurere mig for rygplagen. Kuren bestod deri at jeg skulde lægge mig ned paa bakken med maven vendt mot jorden, og saa bearbeidet den velmente men noksaa haardhændte doktor min ryg med sine knær. Kuren blev dog aldrig mere gjentat; ti med kun ett treatment hadde jeg dog faaet fuld rede paa hvad en amerikansk doktor var istand til at paaføre en patient i form av lidelser.

Gjennem høsten gik jeg med treskingkruen fra farm til farm, og lønnen var en dollar dagen; men det tok mange ganger mere tid at faa de surt erhvervede dalere ind end at tjene dem. Dette sier jeg ikke for at føre anke mot nogen, da de allerflæste var fattige; ti de to foregaaende aar, nemlig 1876 og 1877, hadde græshoppene herjet og tok paa mange steder alt.

Om høsten samme aar meldte jeg mig ind i Ten Mile Lake menighet og blev paa samme møte ansat som fast kerer og kirkesanger i menigheten, hvilken stilling jeg holdt til jeg i 1891 mottok kald fra Norway menighet, Clayton county, Iowa. Forholdene var smaa i de dage ogsaa i kirkelig henseende. Skjønt Ten Mile Lake menighet var organisert nogen aar før jeg kom til Otter Tail, maatte vi dog nøies med at samles i de største farmerhjem, og det var da især hos brødrene Tollef og Lars Nelsen samt Hans Løkstad fra Bardo vi holdt vore gudstjenester. Først i 1886 (det samme aar B. B. Haugan kom der som prest) blev Ten Mile Lake kirke bygget av Hans Ryan, bosat i Dane Prairie, og vor datter Oline var det første barn døpt i dette gudshus, den 25de august, av nu avdøde pastor H. A. Gaardsmo.

Da pastor Haugan ikke tilflyttet kaldet før noget senere, hjalp dog naboprestene til med betjeningen. En søndag eftermiddag præket pastor O. Olsen av Konferensen for os, og under gudstjenesten brygget det op til et heftig stormveir, saa vi alle skyndte os hjem; men først ut paa natten blev det saa voldsomt at vi i hast maatte komme os ned i kjelderen til stormen var over.

Saa snart det blev lyst næste morgen blev Peder P. Karstad vår at kirken ikke stod paa sin rette plads, og straks gik der bud til alle familier som tilhørte menigheten, om hvad der var hændt, og om en kort stund stod vi alle der raadløse; men noget maatte dog gjøres for at faa kirken tilbakeflyttet. Den var nemlig af stormen slynget 17 fot nordover med taarnenden og boret sig dypt ned i jorden, mens den bakeste del endda hvilte paa grundmuren. Trods det at alt var vritt fordaervet og tildels ødelagt, fik vi den dog ved hjælp af en husflytter fra Fergus Falls flyttet tilbake og sat paa grundmuren. For baade at gjøre den varmere og tyngre blev der saa muret med teglsten mellem hver studding, og først efter at jeg i 1891 var flyttet til Iowa blev den fuldt færdig og individ.

Jeg har, siden jeg kom til at nævne dette om kirken, hoppet over omtrent otte aar av den tid jeg tilbragte i Otter Tail, og i disse aar fik jeg gjennemgaa meget. Jeg har før nævnt at jeg høsten 1878 blev optat som medlem av Ten Mile Lake menighet og mottok kald som lærer og kirkesanger, og den 1ste februar begyndte jeg skolen i Peder Nelsen Sætermyrmoens jordkjelder, hvor der før paa vinteren var holdt engelsk skole av Miss Emilie Aurlund. Skjønt dette skoledistrikt var et av de første distrikter organisert i countyet, hvilket nummeret (7) beviser, hadde der dog aldrig været nogen skole holdt før. Høsten 1880 fik vi dog opført skolehus i distriket, hvor vi ogsaa siden ofte hadde guds-tjeneste, og i dette hus tilbragte jeg mange dage som lærer. Nu er dette hus erstattet av en moderne skolebygning.

Sommeren 1880 kom min forlovede efter fra Martell, Wisconsin, og den 8de juli blev vi egtevidd i Lars Nelsens hus efter guds-tjenesten, og onkel John Lenes gjorde et litet bryllup for os. Jeg hadde samme vaar kjøpt land i sektion 26, town of Tunnssett. Men at faa en hustru, men uten tak over hodet, vilde jo ikke gaa, og som saa mange andre grov jeg da en kjelder, og om faa dage flyttet vi ind i dette simple hus, som dog var vort hjem, hvor vi begge var lykkelige; men lykken skulde kun bli kortvarig. Gjennem vinteren hadde hun paadrat sig en sterk forkjølelse, som allerede da vi blev gifte var gaat over til tæring. Hos gamle dr. Reynolds i Fergus Falls fik vi, da vi nogen dage efter vort bryllup søkte lægeraad, denne litet glædelige underretning, og

skjønt vi søkte flere læger, kunde dog intet hindre at vi efter kun halvandet aar maatte skilles.

Saa sat jeg da igjen med en liten gut, seks uker gammel. Baade daarlige avlinger, liten pris og store doktorregninger gjorde at jeg ogsaa var kommet i ikke liten gjeld, som det tok mig flere aar at faa betalt. Den vinter min hustru døde, hadde mit søskens barn T. O. Udby sit hjem hos os, og det var mig til stor hjælp og opmuntring, for hvilket jeg altid har følt mig taknemmelig.

Skulde jeg nedtegne mine oplevelser i de aar jeg tilbragte paa de forskjellige steder hvor jeg holdt skole, og flakket om fra sted til sted og holdt sangskole, vilde det bli en hel bok og av mindre interesse, derfor maa jeg nok indskrænke mig saa meget jeg kan.

Under presteskifte i Park Dale betjente pastor Haugan ogsaa denne menighet, og jeg fungerte som kirkesanger i tre forskjellige kirker, nemlig Ten Mile Lake, Sarpsborg ved Park Dale, og Hjerdal i town of Pomme de Terre, Grant county, i hvilken menighet jeg ogsaa holdt skole efter pastor Terjus Wetlesons død. Skjønt denne menighet før hadde forsøkt at faa mig dit som lærer, var det dog imot prestens samvittighet at ha en haugianer som lærer i menigheten. Forholdet mellem de norske lutheranere var i de dage alt andet end kristelig; ti hos mange sat partiskheten fast like ut i fingerspidsene, og derfor skal da visselig prestene bære sit store ansvar. Jeg skal ikke særskilt legge skylden paa nogen av sidene; ti alle var like. Er glad ved at si, at om faa aar kunde vi dog omgaaes hverandre som troessøkende, længe før forening kom istand.

Jeg organiserte et sangkor blandt ungdommen i Sarpsborg menighet, og gik omkring iblandt dem og indsamlet penger til orgel for kirken. Jeg har mange kjære minder fra den tid jeg tilbragte sammen med denne hyggelige ungdomsflok.

Sommeren 1879 blev jernbanen bygget fra Alexandria til Winnipeg, Manitoba, Canada. Jeg arbeidet ogsaa der en stund, først for en irlænder, som hadde tat kontrakt gjennem Nels Røvangs farm; men da jeg ikke var vant til slikt selskap, blev jeg der kun en kort tid. Siden arbeidet jeg for en svensk kontraktør. Han hadde sin leir paa min svigerfar Mons Bothuns farm, og jeg fik i opdrag at slaa hans hveteker ned med ljaa, der hvor banelegemet blev lagt. Imidlertid fandt jeg snart ut at disse

svenska gossar ingenlunde stod tilbake i al slags raaskap for den flok av irlændere jeg før hadde arbeidet sammen med, og dersor tok jeg for stedse avsked med jernbaneslusk og tok igjen plads hos Tollef Nelsen gjennem slaatten. Efter omrent i tre aar at ha bøjet ryg og bundet station fik jeg ogsaa anledning til at staa paa March harvester og binde. Som kamerat i arbeidet hadde jeg en yankee ved navn Sampson, som senere kjøpte land nord fra Dalton. Han veide sine 250 pund, og det var et noksaa ulikt par; men jeg stod mig dog noksaa godt i arbeidet ved siden av denne kjæmpeskikkelse, og jeg føler mig sikker paa at hestene som trak baade mig og kjæmpen, om de kunde hat valget, vilde foretrukket to smaa lette norske gutter lik mig paa maskinen.

Der var ikke meget av sport derute i de dage, men hver vaar naar isen gik op paa de forskjellige lakes, og gjedden begyndte at gaa op gjennem de smaa bækker, da blev det folksomt borte ved Foslaken, og saa længe fisken holdt paa at gaa, blev der litet søvn. Husker især en vaar jeg holdt skole om dagen, og hver eneste nat var jeg ved fiskelaken til alt begyndte at gaa rundt for mig, da naturen krævde sin ret. Vi hadde altid bestemte regler at gaa efter, og saa længe man ikke sökte at trænge sig forbi disse, gik alt som det var smurt. Men en nat kom en kry tronhjemmer og vilde styre sig selv, men det skulde han ikke ha forsøkt; ti efter at være git varsel uten resultat, blev han med saueskinspelsen paa kastet i bækken, saa han gjennemvaat av det iskolde bad maatte forlate moroen og spasere hjem, en avstand av over to mil.

Jeg har ogsaa i frisk erindring to vældige snestorme som vi hadde i de dage jeg tilbragte i Otter Tail county. Den første kom natten til 15de oktober 1880. Jeg hadde den sommer settlet paa det land jeg kjøpte, og hadde, som før nævnt, bygget et litet hus; men fjøset skulde bygges av halm, og jeg hadde ikke tresket, saa jeg var uten husly for mine okser og den eneste ku jeg hadde. Kuen hadde dog faat et varmt herberge i Peder Nelsens log-stable, men mine stakkars trækdyr led ondt indtil jeg kunde faa sat op nogen rails og lagt høi rundt og tækket. Det var nok ikke stort mer end vi berget livet i vort kolde hus heller, som kun bestod av en tynd bordvæg med tjære-papir utenpaa. En gammel sprukken ovn, og baade litet og daarlig brændsel. Øksen,

som ikke var altfor skarp, laa nedsnedd, saa jeg maatte skuffe sneen væk før jeg endelig fandt den. Dette uveir, som begyndte fredags kveld, gav sig ikke før søndag middag, og da var sne-skavlene saa dype at de ikke smeltet mere den høst.

Den næste storm som gik over egnen, indtraf nogen aar senere, men aarstallet har jeg glemt. Det var midtvinters den kom. Jeg holdt den gang skole i Swan Lake menighet, Dane Prairie. Skolen holdtes hos en farmer øst fra Wall Lake, og den kom baade saa hurtig og raste med slik voldsomhet at baade jeg og barneflokkens blev liggende veirfast, og da den endelig sagtnet av, saa barneflokkens kunde slippe hjem, fandtes der ikke stort forraad av mat igjen hos de snilde og gjestfri husfolk. Husrum og hjertelag, hjælpsomhet mot hverandre i fattigdommen og under de ofte trange kaar, var der mer av i de dage, og derfor langt mer hygge og fortrolighet end nu, da man er kommet frem til velstand. Det var ingen vanskelighet at faa husrum for en støiende barneflokk, og der gjordes store opofrelser for at baade lærer og barn skulde ha det godt under skoletiden.

Jeg burde vel hat vet til at slutte med disse nedtegnelser av gamle minder for længe siden; men naar man skal nævne litt om hvad man kan huske fra et tidsrum av 48 aar, er det ikke saa let at fatte sig i korthet. Skulde det derfor av denne eller andre grunde vise sig for dem som skal utgi den paatænkte aarbok, at mit produkt ikke er værdt sværte, saa la kun hele røra gaa i papirkurven, og jeg skal indestaa for at ingen skal faa se en sur mine.

Ønsker saa til slut alt godt over alle gode østerdøler i almindelighet og tynsetinger i særdeleshed. La ingen av os glemme det kjære gamle Norge, hvor vor vugge stod, og alt det gode vi fik i arv.

Til slut en hjertelig hilsning fra tynsetgutten.

Minder fra Trysil

H. O. Bergh

Mel.: "Hvi længter du aater till fædernes land?"

*Hil være dig, Trysil, min fædrenejord!
Til dig vil jeg sjunge mit kvæde,
til skogene dunkle der langt imot nord,
hvor maaltrosten bygger sit rede,
til vaaren med blomster, til sommerens pragt,
til høsten i guld, og naar marken er lagt
i vinterens snehvite klæde.*

*Der iler en vandrer paa drømmende færd,
mens stjernene tindre og funkle,
til sjøene blanke bak blaanende berg,
til skogene dype og dunkle;
derind til jeg sandre en sommernats stund.
naar fuglen paa reden har sat sig til blund,
og drømme om barndommens dage.*

*Fra haardføre trakter, hvor fædre har stridt,
og mødrene sang sine sange,
der hvisket et minde saa underlig blidt
om arnen i høstkvelder lange;
og troldene tasser paa ensomme sti,
og huldrene lokker fra skogklædte li
i sagn og i eventyr mange.*

*End Trysilfjeld stander som altid det stod,
lik en vakt ved vor østlige grænse,
mens aarene rinder, den gubbe saa god
de skiftende tider ei ændser;
han stod der, en kjæmpe, fra urtiden graa,
som skildvakt paa forpost han altid skal staa
trygt ved Norriges yderste grænse.*

*Sit billed han skuer i Klarelvens vand,
det speilblanke, drømnende, svale,
der sagte den flyter langs grønklædte strand,
gjennem skogkranste, fredfulde dale,
sydover mot Värmelands blaanende egn,
et sølvbaand i bjerkenes skjælvende hegning,
hvor fuglene kvidrer og tale.*

*Ja, fuglene synger paa Klarelvens bred
til Sangfossens durende strenge,
og Lutufald brummer fra klippene ned
med en sang den har nynnet paa længe,
og tonene lokker i tankene frem
vemodige minder om barndommens hjem,
en saga med billede fagre.*

*Hil være dig da, Trysil, med skog og med fjeld,
med sjøer, med aaer og bækker!
Vi kalder dig moder, og ønsker dig held;
du barndomserindringer vækker.
Kjært er os dit minde, trods vinteren tung;
skjønt gammel av dage, du altid er ung,
lik Idun med æblenes gave.*



Vikinger

H. O. Bergh

*I gamle, svundne dage,
i Norges ungdomstid,
de kjæmpesterke drage
tilhavs at søke strid;
paa lette vikingsnekker
som ørne fløi de kring
i brynjeklædte rækker
og skjoldes tette ring;
og fra de sterke stavne,
som førte Norges navn
med skræk til fjerne havne,
fløi høit den sorte ravn.*

*Men op av havet rinder
en dag med lys paany,
og mørke tider svinder;
for sol de skygger fly,
og nye kjæmpeskarer
er atter vokset frem,
som bølgen blaa befærer;
vi følge slaar med dem:
ti fra de sterke stavne,
som bærer Norges navn
med ry til fjerne havne,
nu lyser fredens baun.*

*Den lyst omkring at kave
paa verdens vide hav,
det var den ruggegave
som fædrene os gav;
Det er den aand som kalder
tilhavs i kamp paany,
naar fokk og master falder
i stormens vilde gny.
Se, fra de stavne sterke
som ut tilhavs mon staa,
end flyver høit vort merke,
det røde-hvite-blaa.*

Alfedans

H. O. Bergh

*Hvor taakene lette en sommernats-stund
paa engen i tusmørket svæver,
der alfene leker bak løvrike lund,
mens tonene jubler og bæver.*

*Ja, tonene klinger; men du hører dem ei,
du bare med undring dem aner,
og taakene lette, du ser paa din vei,
er alfer med vaiende faner.*

*Der dansen gaar lystig med spil og med sang
til trommer og fløiter og strengclegs klang,
og tonene drager og maner.*

*De svinger i klynger, de slutter i ring,
snart oppe i luften, snart nede ved grund;
de samles i skarer, de svæver omkring
paa blomstrende enge og i løvrike lund.
Du ser det og underer, dit maa du ei gaa;
ti da flyr de og svinder i øteren blaa,
og tonene falmer og stilner;
men leken fortsætter bak lukkede dør
i drømlandets fredede haller.*

*I rislende bække og skummende fos
det hvisker og tisker og taler,
og troldene tasser paa skogklædte aas,
hvor alfene har sine haller;
men natten alt svøper i taakede slør,
mens dansen fortsætter bak lukkede dør
i drømmenes deilige saler.*

*Ja, dansen gaar herlig til tonenes sving,
der alfene svæver til takten omkring.*

*De rugges og bæres, som bølger det gaar,
mens tonene dirrer og klinger.*

*Til skjønhetens rike med blomstrende vaar
de løftes paa tonenes vinger.*

*Og leken er deilig bak lukkede dør
i drømmenes fredede haller.*

*I drømlandets enge gaar dansen som før,
hvor tonene jubler og svinger.*

Østerdalen

H. O. Bergh

McL.: Clementine

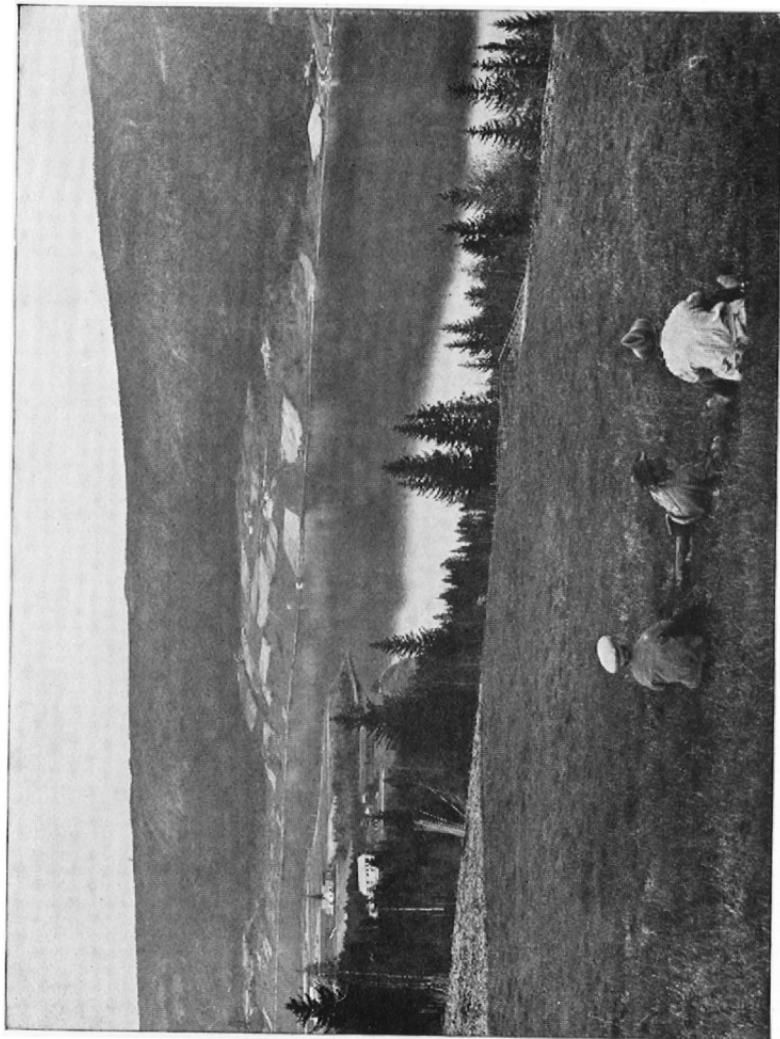
*Østerdalen, Østerdalen, vore ungdomsdrømmes land!
naar vi stod paa Sølens tinder, naar vi sat ved Glommens strand;
Elverum, Aamot, StorelvdaLEN,
nævnes skal i denne sang;
Tolgen, Tønset og Alvdalen,
navne med en hjemlig klang.*

*Trysil, Osen og Rendalen skal ei heller blive glemt,
Kvikne, Foldal, Engerdalen, nu da vi har harpen stemt;
det skal runge høit i hallen,
i vor sang til guitar-klemmt,
Østerdalen, Østerdalen!
mens vor harpe den er stemt.*

*Østerdalen, Østerdalen, fagre bygders stolte grænd;
gjestfrihet i hus og hytte, vakre kvinder, staute mænd.
Østerdalen, Østerdalen!
her vi fylkes om dit navn;
det liflig lyde skal i salen,
i vor tale, i vor sang.*

*Østerdalen, Alfedalen, barndomsdages frydesang!
lerken, gauken og konvallen, gjeterlok og bjeldeklang;
bjerken, heggen og løvsalen,
Freias sang i Gudevang,
Alfedalen, Østerdalen,
grønne enge, bækkesprang.*

*Østerdalen, Østerdalen, vene bygders søskenlag!
Glommendalen, Klarelvdalen møtes her i fælles sag.
Østerdalen, Østerdalen!
fagert lyde skal idag;
det skal gjalde høit i hallen
under Lagets skjønne flag.*



Lomnes-sjøen og kirken

Min kirke

K. G. Nilsen

*Jeg kjender et hjem hvor vi lekte som smaa:
Guds kirke paa jord.*

*Jeg mindes en mor, hvor vi diende laa
og nød av Guds ord.—*

*En brud som er ukjendt med brylluppets goder,
den kyskeste jomfru, dog frugtbar som moder.*

*Jeg elsker min kirke av hele mit sind,
lik "Høisangens brud".*

*Ti kysset hun gav paa min rødmende kind
bar elskovens brud.*

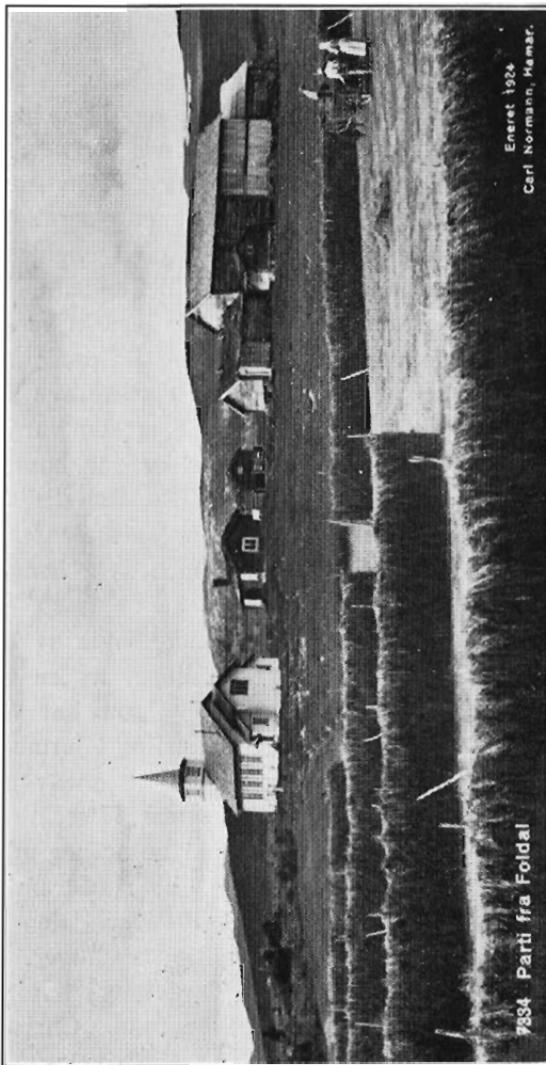
*De sødmende ord jeg i barndommen lærte,
som ødleste vin nu beruser mit hjerte.*

*I daabsnaadens hellige, snehvite dragt
hun sender os ud,
og ber at vi aldriig maa glemme vor pagt
med barndommens Gud.*

*Den sæden som saaes i ungdommens morgen,
den vokser og verner i synden og sorgen.*

*Der rinder en morgen til kirkelig fest
i Faderens hus,
hvor sangen skal tone fra øst og fra vest,
lik vandenes brus.*

*Nu kirken min sidste indbydelse bringer;
ti klokken i himmelens domkirke ringer.*



Eneart 1924
Carl Normann, Hamar.

734 Parti fra Foldal

Foldalens kirke og Klokkehaugen

Litt om tryslinger paa Stillehavskysten

H. O. Bergh

Halvor Paavelsen Norby var vistnok den første trysling som bosatte sig ved Puget Sound i staten Washington. Han kom til Hoodspor ved Hoods Canal omkring 1889 og tok op et homestead der i nærheten. Baade han og konen er døde for flere aar siden; men tre sørnner er bosatte her paa kysten. Den ældste, Peter Norby, er rørlægger (plumber) og har en forretning i Port Townsend. Den næstældste, Henry, er civil engineer, og den yngste, Torval Norby, er prest og bosat i Bellingham, Wash. Der er ogsaa en to-tre døtre, men dem kjender sagaskriveren intet til.

Tidlig i 80-aarene var der en trysling i Seabec ved Hoods Canal. Han var sjømand og hette Karl Carlson, en sørn av den i Trysil velkjendte "Kalle Snekker", som forresten var indvandret fra Sverige. Om førnævnte Karl Karlsen var bosat i Seabec eller bare stanset der i længere tid, vet ikke brevskriveren noget om. I nærheten av Poulsbo, Wash., bor en anden trysling ved navn Halfdan Sankvea (Sandkveen), men hvor længe han har været der, vet jeg ikke.

I nærheten av Potlatch, ved den indre ende av den natur-skjønne Hoods Canal, er der flere tryslinger av en senere tids indvandring, deriblandt brevskriveren selv, som har været bosat her siden 1917. Senere kom brødrrene Karl og Gjermund Myhre, sørnner av Lars Christianson Myhre, som var en av pionérene i Red River dalen i Dakota, samt deres sørster Elise, nu Mrs. Dell Beattie. Desuten er Harald Strandwold bosat her med familie. Han er smed og mekaniker, og sørn av Ole H. Strandwold, som var en af de første nybyggere i Red River dalen i Dakota.

I British Columbia er der ogsaa nogen tryslinger. Brødrrene Christofer, Halvor og Karl Lunde (Torgalnup) bosatte sig ved Matsqui paa Frazer River engang i 90-aarene. Christofer døde for flere aar siden. Ved Quatsino, paa nordvestkysten av Vancouver-øen, bor Ole Anderson Sherberg samt to sørnner, Henry og Oliver. Han er kjøbmand og telefonbestyrer deroppe. Mrs. Lovise Evenson bor ogsaa der. Hun stammer fra Mælen i Trysil og er født og opvokset der. Saa har vi George Nordstrøm, som

ogsaa er av Trysil-herkomst paa morsiden. Han er fredsdommer og bor ogsaa ved Quatsino.

I Astoria, Oregon, bor Olaf Hill (Aas). Han er skrädder og har forretning der. I Bay City i samme stat finder vi Meinick Lutnes. Han er en bror av pastor Otto Lutnes i Enderlin, N. D.

I California bor brødrene Martin og Hansten Warner, sønner av Werner Satre, som ogsaa var en av Red River dalens pionérer. Martin er farmer og snekker, og bor ved Novato, i nærheten av San Francisco. Hansten er bokholder og bestyrer for et stort elektrisk kompani og bor i Santa Rosa.

Ved Prosser i Yakima dalen bor flere tryslinger, deriblant brødrene Ole, Per og Johan Grambo. En yngre bror, Olaus Grambo, er prest og bosat i Ellensburg, længere vest i samme dalføre. Ole og Olaf Strandwold, brødre av førnævnte Harald Strandwold, bor ogsaa ved Prosser. Ole er brøndborer, og Olaf er frugtfarmer samt superintendent of schools i Benton county.

Desuten bor Martin M. Strandwold, Teodor Maofloen, Teodor Nordvi og August Lutness i Prosser, samt Mrs. Nordby, en søster av Grambo-brødrene.

Ved Deer Park og Clayton, ca. 30 mil i nord fra Spokane, er der et større settlement av tryslinger, som bosatte sig der omkring 1889 og følgende aar. Av disse kan nævnes Otto J. Dahl og hans svoger Lars Olson fra Skjerberget, samt Anton Iverson, Ole og Anders Westby, Ole T. Westby, Paul Olsen (Smaamyren), Martin Olson (Brenna i Tørberget) osv. Den bekjendte politiker Olaf Olson fra Spokane er en søn av førnævnte Lars Olson. Han er medlem av staten Washingtons legislatur og for tiden i statsstyrelsen som præsident av Board of Control. Han er vist ogsaa født i Trysil, men kom herover med forældrene i en meget ung alder.

I Everett, Wash., bor Ole O. Bakken, og i Snohomish en søster, Mrs. Tena Lee. I Enumclaw, Wash., bor Olaf Onseths familie. Selv er han død for flere aar siden. I Tacoma bor Halvor Knutson, født i Minnesota, samt tre døtre av Paul Zines, som utvandret fra Trysil i 1868.

Denne korte skisse viser altsaa at der er tryslinger spredt langs Stillehavets kyst fra California til British Columbia. Om der er nogen længere nord, vet sagaskriveren intet om.

Det aar som svandt

K. G. Nilsen

*Vi er her nu idag lik en vandrende mand,
ved det aarlige stevne vi staar.
Og vi skuer fra høiden av mindenens land
paa det sidste forbigangne aar.*

*Selv om sorger det gav, dette henrundne aar,
var med blomster og veien belagt.
Ja, om stien var tornet, saa foten blev saar,
har dog blomstene lindring os bragt.*

*Mens vi saaledes staar her paa mindenens skar,
skal vi jage det triste forbi.
Vi skal glemme de veier hvor tornene var,
og kun minden den blomstrende sti.*

*Da vil sorgene svinde i seklenes clv,
som naar mulmet for dagen maa fly.
Og vor lykke skal straale som sol paa det hvelv,
hvor ei findes en drivende sky.*

BIOGRAFIER OG SMAAFORTÆLLINGER

Barron county, Wis., og østerdøler som bor der

Amund Moen

Barron county, Wisconsin, ligger i den nordre part av staten og bestaar av 25 government townships. For en 50 aar siden var dette et wilderness. Der var stor skog over alt, og en stor del av skogen bestod av furuskog, og det var en eftersøkt vare for lumbermen. The Knap Staut Lumber Company i Menomonie, Wis., hadde kjøpt op store tragter av dette skogland. De fulgte elven Hay River op til hvad de nu kalder Prairie Farm, hvor de hadde sit hovedkvarter for sin skogdrift, og her bygget de damme for at samle vand for fløtning av tømmeret ned til deres sakbruk i Menomonie, og der blev beskjæftigelse for mange nykommere baade i skogen og paa sakbruket, og mangen østerdøler fik beskjæftigelse der. Nogen aar senere blev der bygget en jernbane fra Hudson i nordøstlig retning fra Hudson til Cumberland, Wis., og da denne bane kom ind, kom andre lumberkompanier og kjøpte skogland og oprettet sakbruk, saa det blev en stor arbeidstrafik, og en mængde folk søgte arbeide i skogene og ved sakmøller. Da en del av disse mænd hadde familie, saa prøvde disse at faa fat paa et stykke land og rydde op og bygge hus og ha en ku eller to som vilde hjælpe at gjøre levingen billigere. Da skogen bestod af tre femtedele av løvskog, saa valgte de løvskoglandet for hjem for sig og sin familie. Det næste spørsmål blev skoler for barnene, og dette blev ogsaa gjort. Townstyret avsatte skoledistrikt, og skolestyre blev valgt og skolehus bygget av tømmer. Det var ofte lang vei for en del barn til skole til at begynde med, men efterhvert som flere settlere kom ind og flere barn, saa blev nye distrikter avsat og kortere vei for at naa skolen.

Der var ingen utlagte veier til at begynde med, kun trailer gjennem skogene. Men litt etter litt, etterhvert som befolkningen

tiltok, saa blev der utlagt veier og kliret ut saavidt at det kunde la sig gjøre at komme frem med oksteam og vogn. Det tok baade tid, taalmod og utholdenhet for pionérfolket at slite sig frem step for step aar efter aar, men sjeldent hørtes der nogen klage av folk den tid, alle saa ut at de var veltilfreds i sin stilling, og de som arbeidet i skogene og sakmøllene visste ikke om nogen otte timers dag den tid. Den tid var det elleve timers dag, og ifra 12 til 26 dollars per maaned og board for common arbeide. Og av den lille dagløn som de hadde den tid, for dem som ikke ødslet bort sine penger paa saloonen, saa tror jeg at de la tilgode likesaa meget som de nu gjør, om ikke mere; for da var leve-maaten simplere og likesaa klæsdragten, ingen teater hadde fundet sig ind i skogene, og Henry Ford hadde endnu ikke begyndt at bygge automobils, og folk visste ikke hvad gasolin var for noget. Og jeg vil si at folk den tid var mere fornøid end de er nu med tilværelsen, under haardt slit og slæp som vi første opsidderne hadde at gjennemgaa. Det var vist faa av dem som først satte sig ned i skogene som tænkte at bli bosittende længer end til det tok slut med skog og lumber trafik, av den grund at det saa næsten plat umulig ut at gjøre farm av dette skogland formedelst de mange og store stubber som stod igjen efter skogen var avhugget. Men denne tanke kom ikke til at realiseres, for stumpene av løvtærne raatnet ganske fort, og opfindelsen av dynamit ved at sprænge stumper ut av jorden, og stumpe landet blev til fine farmer.

Det blev en ny tid. Ester at kvindene hadde laget smør i hjemmet, solgt for en 8 a 12 cents per pund for storevare, saa begyndte man at bygge creameries. Det gik smaat med det også til at begynde med. Det var en ny ting, og vi fandt ut at vi hadde meget at lære der og, før vi kunde komme til noget godt resultat. Vi fik da litt kontante penger, men som tiden gik og visdommen blev større iblandt folk, om det gik galt en eller to ganger, saa var det ikke at gi op, var ikke av det slags folk som faldt for første slag. Seieren blev vundet, og idag staar Barron county, hvad gode hus og ysterier og meierier angaaer, som nr. 1 i nordre Wisconsin. I henhold til Barron County History bok var det i 1920–21 creameries med smørproduktion av seks millioner pund, og siden den tid er denne produktion steget betydelig. Ved siden

av smør og ost saa avler det en mængde poteter, og countiet staar som nr. 3 i staten i mængde. I 1920 var der utsendt 2,344 car-loads, likesaa avledes en mængde græsfrø per aar. Det er mange av disse meierier og ysterier som er co-operative, av hvilke Barron meieri er det største. Dette meieri har imellem 8 a 900 patrons som leverer sin fløte der. Ved siden av kudrift og poteter avles ikke saa litet av grøn, byg, havre og rug. Det meste av grøn-avlet brukes for det meste til feed for dairykuen, ungkreaturer og griser.

Av byer i countyet er 17 større og mindre i tal. Fire av disse er incorporerte cities: Rice Lake, Barron, Cumberland og Chetek. De andre er villages, hvorav en del er incorporert.

Av banker er der 23. Barron og Rice Lake har tre hver, Cumberland, Chetek og Turtle Lake to hver, de andre en hver.

Av telephon companier er der seks rural companies (farmers' telephones), som har forbindelse med Barron county, og tre state companies.

Der er nu 125 ett-rum skoler, 14 to-rum skoler og 3 fire-rum skoler, 5 highskoler ikke iberegnet. Byen Rice Lake har 3 graded skoler og en highskole. Tilsammen 146 skoler. Likesaa har countiet en teachers' training skole i Rice Lake, hvor unge mænd og kvinder utdannes til lærergjerningen, og der er mange som søker den.

Countiet har ogsaa et alderdomshjem, beliggende ved Barron by, og som eies og drives og opholdes av folk i countiet (en farm paa 160 acres), for gamle folk som intet hjem har og som ikke kan ernære sig selv.

Der gaar tre jernbaner gjennem countiet. Soobanen gaar i øst og vest, gaar igjennem byene Turtle Lake, Almena, Paskin, Barron, Cameron og Canton. Northwestern banen gaar nord og syd, gaar i nordøstlig retning igjennem Turtle Lake, Comstock, Cumberland og Barouth.

Der er to state trunk veier, nr. 24 ifra Almena til Bayfield, og nr. 48 ifra Rice Lake til Fredrik. Den første gaar nord og syd, den anden øst og vest. Og to government veier, nr. 14 gaar øst

og vest, og nr. 11 i nord og syd. 11 og 14 krydser hinanden i Cameron. Foruten disse saa er der flere state trunk veier. Countiet har en highway commissioner i countiets courthouse til at vareta og lede arbeidet med at holde veiene istand.

Countiet har i flere aar hat en county agent til at veilede og fremhjælpe og forbedre farming, og som har vist sig til stor fordel for farmerbestanden.

Countiet har flere elver og sjøer, hvor der er mære og mindre med fisk i, og folk som har tid og lyst til at benytte sig av det, saa har de baade sport og nytte.

Lumber og sakmøller er nu en saga blot, undtagen i byen Rice Lake, der drives en noksaa stor sakmølle. Tømmeret kommer ind paa jernbanen til møllen, som beskjæftiger en 200 mand. Der er ogsaa smaa portable sakmøller, som saker litt til farmbruk.

Canning fabrikker er der flere av i countiet, som nedlægger erter og som er til en stor indtaegt for farmerne.

Byen Cumberland er en av de livligste steder i Barron county, hvad handelsomsætning angaaer, i forhold til byens befolkningsantal. Der er en tyve større og mindre business steder. I et av disse handelshus var en østerdøl i partnership med en trønder, det var østerdølen Albert Johnson ifra Tuftsingdal. De begyndte sin handel i et bitte litet store for 20 aar siden, og hadde to mægtige rivaler paa begge sider av sig; men ved deres reale behandling av sine kunder vandt de frem og utvidet sin forretning, saa de nu staar vedlike med de to store rivaler. Mr. Johnson har nu paa grund av daarlig helse solgt sit varelager til en anden norsk, Emil Nilsen. Firmaets navn var Johnson, Eickle & Company. En anden norsk, Bennie Johnson, kom senere ind i kompaniet.

Byen har en stor kasse- og kurvfabrik, som beskjæftiger ifra 150 til 200 mand, likesaa peecanning factory og pickel factory. Disse to sidste er i virksomhet om sommeren, og mange penger kommer ind baade til farmerne og til byen.

To andre norsker i forening er Engsæter & Ekland, de har kjøtshop og gjør god forretning.

Sidste sommer bygget byen den tredje highskole, da de to før bygget blev for smaa, da mange av farmerguttene og jentene utifra landet søker ind der.

Østerdøler ifra Comstock som nu bor i Cumberland er Mr. og Mrs. Ole Wold, Mr. og Mrs. Bent Wold, Mr. og Mrs. Ole Torgeson. Disse har sluttet farming og kjøpt sig hus der. Andre er Peter Knutsen, Mrs. Inga Toynbee, Mrs. Maret Berganz. Disse to sidste er døtre til Amund og Ingeborg Moen.

I byen er ogsaa to norske doktorer, Sunde og Lund, som er meget flinke og har en stor praksis. De har ogsaa et hospital, med gode nurser til at ta vare paa de syke.

Østerdøler i Comstock

Jeg skal ikke ta op tid og rum for mer end navn paa østerdølene i Comstock, da Ole Eide har skrevet om østerdølene i Comstock i aarboken 1917. Vil kun nævne navn paa dem som bor her nu. Disse er følgende:

Ole, Kari, Artur og Elling Eide. De to sidste er sønner til Ole og Kari.

Mrs. Maret E. Moen, enken efter Esten Moen. Esten døde i 1894. Ved siden av Maret er der fire gutter, Albert, Edvin, Peter og Clarence, og tre jenter, Anna, Maria og Agnes, som efterlever ham. Esten, en bror av Amund Moen.

John Nyhus, søn efter Ole Nyhus og Maret Nyhus, født Stageltu Vingeler. Baade Ole og Maret er døde. Deres hjem her var ved Deer Park, Wis. John Nyhus, gift med Marie Olsen. Hendes forældre var ifra Gudbrandsdalen. John og kone bor hos Mrs. Olsens far, som er enkemand.

Bennie Wold, søn til Bent og Maret Wold. Bent er ifra Tønset og Maret ifra Vingelen. Maret pikenavn var Moen. Bennie er gift med Ida Haug, hendes far er fra Gudbrandsdalen og hendes mor fra Nordland. Adolf Wold, søn av Bent og Maret Wold, gift med Clara Tywall. Adolf kjøpte sin fars farm og driver den og er en meget driftig ung mand.

Teodor Torgers, søn av Ole og Lovise Torgesen. Mrs. Ole Torgesen, født Bensen Nordland. Teodor, gift med en ameri-

kansk jente, pikenavn Ruth Shumaker; de er meget driftige unge folk.

Mrs. Maret Neby, pikenavn Løken Vingelen, gift med Erik Neby, Tønset. De har hat elleve barn, otte gutter: Edvard, Ole, Martin, Knut, Anton, Teodor, Peter og Elmer, og tre jenter: Marit, Milde og Anna. Tre av disse gutter er døde. Anton døde i Nord Dakota, Teodor faldt i slag i verdenskrigen, Peter døde i en training camp. Knut og Martin kom hjem uskaddt. Piken Marit døde mens hun var et litet barn. Mr. Neby døde aar 1907. Knut og pikene Milde og Anna er hjemme med moren paa farmen. Martin er gift med Ester Paalsen og de bor i Minneapolis. Edvard og Elmer er i Minnesota. Ole Neby, født av Erik og Maret Neby. Ole er gift med Emma Eide, datter av Ole og Kari Eide; de har to døtre, Eirine og Evelin. Ole kjøpte en del av sin fars farm og bor der og driver den.

Torger Knutsen ifra Vingelen, gift med Sigurd Dølplads Elvedalen. De har hat fire barn, tre gutter: Knut, Peter og Martin, og en pike, Anna. Knut er gift med Begite Trøan, og Knut sammen med sin bror Martin driver deres fars farm. Peter er gift med en amerikansk jente, pikenavn Møller, de bor i Cumberland; han er salesman hos Hines Farmerstore Company; de har et barn, en gut. Anna er gift med Robert Johnson, en farmer i nabolaget; de har en gut. Knut og Berta Knutsen har to gutter, Melvin og Sigvard; de har en fin og velstelt farm.

Engebret Nyhus, sør til Jakob Nyhus ifra Vingelen, moren Anne Strømsenget Tønset. Engebret er gift med en amerikansk pike av russisk herkomst; han har kjøpt sin fars farm og driver den; de har en gut, Edvard. Forældrene Jakob og Anne har to barn, Tina og Engebret. Tina gift med Oscar Forseth, Dalton, Minn., de bodde i Duluth. Tina døde i 1912, et aar efter dc blev gift. Jakob døde aar 1898 og Anne 1923.

Ole Eggen Tolga, gift med Maret Kotmoen Tolga; de har ingen barn, men en adoptivdatter, Eline, datter av Mrs. Eggens bror i Canada. Mr. og Mrs. Eggen har en fin farm i Hay River dalen.

Mrs. Maret Pedersen, pikenavn Myrtrøn. Desuten søster til Ole og Hans Myrtrøn, gift med Nils Pedersen ifra Skarmadal,

Nordland. De har en gut, Peter; har et fint og godt hjem op paa høiden ved Hay River dalen:

Mrs. Karen Jerde, født Røsten Tufsingdal Tolga, gift med Anders Jerde ifra Aalen; de har farm nær Comstock by, som de har rentet til sin sørn Engel Jerde. De har kjøpt sig hus i Cumberland by og bor der og tar sig en velfortjent hvile paa sine gamle dage.

Karl P. Døplads Elvedalen, gift med Elia Moen Vingelen, datter av gamle Amund og Ingeborg Moen; de er barnløse folk, de bor nu ved byen Paskin. Karl er bror til Mrs. Torger Knutsen og Mrs. Ole Wold og Mrs. A. Moen. Karl og Elia har en fosterdatter, Mrs. Flait Mason, de bor i Idaho. Karl har hat mange hjem, først i town of Cumberland, siden to farme i town of Rice Lake, siden tre hus i byen Rice Lake, og har nu hus og en acre lot ved byen Paskin. Karl har kjøpt og solgt ofte, og har vist tjent litt alle tider.

Mrs. Johanne Wold, født Moen Vingelen, gift med Elev Wintervold Røros. De har tre gutter, Peter, Angel og Ole, og fire jenter, Ingeborg, gift med Peter J. Rise Tolga, de bor i Nord Dakota; Maret, gift med Peter Ølin Tønset, de bor i Washington state; Petrina, gift, hendes navn Mrs. Bergstende, bor i Nord Dakota; Kristina, gift med Peter O Rise Tolga. Baade Peter og Kristina er døde; de hadde en gut, Elling, som har hat sit hjem hos bedstemoren og er der fremdeles. Peter og Angel er ugifte. Peter har kjøpt farmen og driver den. Angel sidst hørt ifra var i Texas. Ole døde i ung alder. De har et fint hjem i Hay River dalen.

Torger Trøan Vingelen bor og farmer en mil sydvest ifra byen Comstock. Torger har hat for travelt til at spende tid at gifte sig, har været med i mange forskjellige slags almene foretagender ved siden av farming. Hans søsterdatter Anna Trøan er hans husholder, og de har et koselig og velstelt hjem; alle ting staar paa rette hylden der.

John Trøan Vingelen, gift med Maria Eggen Tolga; de kom til Amerika aar 1887, kjøpte 160 acre skogland og utav det faat en godt opbygt og velstelt farm. De har hat 4 barn, to gutter, John og Arnold, og to jenter, Maret og Berta. Begge jentene er gifte. Maret er gift med Knut Hagen Vingelen og bor i Superior.

Berta er gift med Knut Knutsen. Begge guttene er hjemme og driver farmen. John døde aar 1918.

Mrs. Anne Olsen, pikenavn Anne Eggen Tolga, gift med Carl Olsen ifra vestre Toten, Norge. Mrs. Olsen kom til Jackson, Minn., 1889, blev gift med Mr. Olsen 1890 og de bodde der i 13 aar; kom til Almena, Wis., og kjøpte en farm og bodde der nogen aar; solgte saa den og kjøpte en 160 acre farm i nærheten av Barron by og bor der. De har hat 4 barn, Oscar, Arnold, Melvin og Carlton. Oscar og Arnold er gifte.

Christ P. Tyvoll Røros kom til Amerika aar 1881, kom til Iowa først, var der en kort stund, kom saa til Cumberland, Wis., var handelsbetjent for O. A. Reitar i 20 aar, sluttet der og kjøpte saa en butik i Comstock og driver den i kompani med sin søn Martin, og har ogsaa postoffice i Comstock. I 1910 kjøpte han en farm og satte op nye bygninger paa den, og hans søn Leonard driver den. Mr. Tyvoll blev gift med Bret A. Roning Aalen, og de har hat 10 barn, 4 gutter: Martin, Leonard, Walter, Cliffort; Martin og Leonard er gifte; 6 jenter: Marit, gift med Helmer Haug; Clare, gift med Adolf Wold; Hellen, nu Mrs. Douglas; og Dora, nu Mrs. Pauke. Edna og Ellis er ugifte.

Ingrid Hansen, pikenavn Lillejelten Vingelen, gift med Iver Hansen ifra Gudbrandsdalen; de bor nær Almena; de har hat 4 gutter, Ole, Henry, Peter og Martin, og 2 jenter, Maria og Berta. Begge jenter er gifte og bor i Duluth, Minn. Mrs. Hansen er en søster av Ole Rud i Rice Lake, Wis.

Amund Moen Vingelen, gift med Ingeborg Dølplads Elvedalen, kom til Amerika aar 1879. Har hat 9 barn, to gutter, Albert og Peter, og syv jenter, Inga, Mrs. Toynbee; Maret, Mrs. Berganz; Petrine, Mrs. Nyhus; Caroline, Mrs. Jacobson; Anna, Mrs. Faurot; Mariana og Emma og guttene ugift. Emma er sykepleierske, og Marianna er husholder for sin bror Albert, som driver ældrenes farm.

Østerdøler som har bodd her, men er reist andensteds, er:

John Engebretsen Øian Tønset, gift med Beret Nordistuen Vingelen. De hadde 6 barn, to gutter, Ole og Andrew; Ole døde da han var liten gut; Andrew kjøpte sin fars farm her. De hadde fire jenter, Inga, Lina, Tilda og Betsi. Inga og Betsi gift og bor i Nord Dakota. Lina var gift med George Bentsen og de bodde

her. Lina døde efter to aars egteskap. Tilda og Andrew ugift. John døde aar 1918. De har en fin farm her. Andrew har rentet sin farm ut her og reiste ut til Nord Dakota; han var for nogen aar siden section formand paa Soobanen ved Kensal og likte Nord Dakota meget godt, og de har der alle sine slegtninger.

Ole Nord, gift med Ingri Haugen Vingelen, kom til Amerika aar 1879, settlet først i Deer Park, Wis., og bodde der en tid, reiste saa op til Almena og kjøpte sig land og farmet der til efter Mrs. Nord døde aar 1893, solgte saa her og reiste ut til Nord Dakota til sine sønner Thom og John, som hadde farm der, og levde hos dem til sin død 1903. Ole jun. var arbeider paa railroaden for det meste av sin tid, og ved ulykkestilfælde møtte han sin død i 1918. Thom og John Nord begge farmer tilsammen i Nord Dakota og gjør det godt. Thom har hat officielt arbeide inden det county hvori han bor, ved siden av farming.

Ole E. Ruid, født Lillegjeter Vingelen, gift med Maret Moseng, datter til Ole og Beret Moseng Dalsbygden. De har hat fire barn, Oscar, Alfred og Otto og en pike, Josefine, gift med Ole Hoslag. De bor i Rice Lake. Alle guttene har været i jernbanetjeneste, Oscar depot agent, Alfred trainman, og Otto baggageman. Alfred var gift med Kristine Wold, datter av Bent og Marit Wold. Alfred døde for to aar siden og etterlot kone og en liten gut. Mr. Ole Ruid bodde ved Prairie Farm i Dalbygd settlement og farmet der i flere aar og hadde en fin farm der, solgte sin farm der og flyttet til byen Rice Lake og bosatte sig der; var janitor i en av skolene der, likesaa kirketjener og aktiv medlem av menigheten, og de hadde et fint hjem der.

Ole Moseng, gift med Beret Trøan Dalsbygden i aar 1834. Reiste til Amerika aar 1870, til Dane county, og bodde der en kort tid; reiste saa til Menomonie og arbeidet for Kanp Staut Lumber Company en tid. 1873 reiste op til Prairie Farm, tok 80 acres homestead skogland, som blev deres hjem til de døde, Ole i 1918 og Mrs. i 1914. De hadde en gut, Charles E. Moseng, og to piker, Maret, Mrs. Ole Ruid, og Anna, Mrs. Peter Moen. Mr. og Mrs. Moseng tilhørte den Norske Synode menighet og tok aktiv del i menighetens vel i alle dens gjøremaal; de var vel likt av alle folk i nabologatet.

Ole E. Ruid Vingelen kom til Amerika mellem 70 og 80 aarene, begyndte at arbeide for Knap Staut Company, og efter en tid kjøpte farm nord av Prairie Farm; blev gift med Maret Moseng og de farmet der en 20 aar, solgte saa farmen og reiste til Rice Lake og kjøpte sig hus. De var medlem av den norsk lutherske menighet og tok aktiv del i dens gjøremaal. Ole var janitor av en av skolene der i mange aar, likesaa kirketjener i flere aar. De har hat fire barn, tre gutter og en pike. Alle guttene var med railroadmen, Oscar depot agent, Alfred trainman, og Otto baggage man. Datteren Jose gift og bor i Rice Lake. Ole Ruid døde i 1925. De hadde et fint og hyggelig hjem og var vel agtede folk.

Ole A. Ryen er født paa gaarden Ryen, Foldalen. Kom til U. S. A. 1880, blev gift med Beret Brandvol Elvedalen 1885 i Wilson. De har hat seks barn, et barn døde ung. Mr. Ryen var skrædder av profession i Norge og har drevet det samme her; var for nogen aar tilbake i Cumberland og med J. Storn, nu bor i Park Falls, Wis., og har shop der og gjør god forretning.

Mrs. Elia Lee, født Nyhus Vingelen, gift med John K. Brydalslin Brydalen, kom til U. S. A. i 1883. De kjøpte sig land og ryddet og bygget op en farm i Comstock. De har hat otte barn, tre gutter og fem jenter. John døde for ni aar siden. Før John døde solgte de farmen, og Mrs. Lee bor nu i Nord Dakota, hvor hun har to døtre som er gifte og bor der. Farmen eies nu av Rev. Carl Amundsen, og Johns ældste søn har rentet og driver den. Knut var en lang tid i Minneapolis, arbeidet for et grocery firma, blev træt av bylivet og søkte landlivet, saa deres barn kunde faa nyte landlivet.

Amund Pedersen, gift med Beret Haugen Vingelen og bodde i Deer Park, Wis., til de døde. Kom til Amerika aar 1872. De hadde et godt farmhjem utenfor byen. Amund døde aar 1909 og Mrs. Pedersen i 1925. Av barnene som lever, er Oscar og Andrew, de bor paa farmen og driver den. Teodore er i Minneapolis og datteren Mrs. Nils Fjerstad i Superior, Wis.

Av andre vingelsfolk som bodde i Deer Park, men som er døde, er Jakob og Goro Haugen, søsknen til Mrs. Amund Pedersen. Lars Ellingsen og hans kone Maria, født Lillejeten. De to sønner etter Goro, Teodor og Andrew, bor der og eier og driver en stor og velstelt farm.

Den store skogen var tiltrækkende, men det var at faa hus og flytte ind i, og at det var da en god anledning for at tjene nogen penger, da det var stor skogdrift her med mange sakbruk. Min tanke var at stanse en stund for at tjene penger og saa gaa ut vest hvor det var prærieland, som var bedre at arbeide op. Om et par aar senere kom flere av mine slekt og venner og bosatte sig, og følgen blev at vi ikke kom ut paa prærien.

* * *

Vi forlot Vingelsbygden den 6te mai 1879, blev gift den 4de mai, saa vi tok en lang bryllupstur. Det var noksaa meget storm paa overreisen. Baaten "Ohio" som vi kom paa, var lang og smal, saa den rullet som en tønde; men vi var unge og fulde av liv og tok tingene som den kom. Vi var et stort følge fra Norge den gang, nogen som var med skiltes vi med i Chicago; iblandt dem var Ole Langøijelten og familie fra Os, som vi siden ikke har hørt noget ifra; deres datter Maria og min kone blev intime venner og lovte at skulle korresponde med hverandre, men feilen var at de forglemte at faa hverandres adresser.

Da vi kom til Menomonie, Wis., saa var der 40 av vort reisefølge som steg av trænet der, og iblandt dem var en person som blev den første av os som blev borger av U. S. i det følge. Paa veien ifra Chicago til Menomonie blev nemlig et barn født av en kvinde som var med i følget, og et barn født paa amerikansk grund er borger av U. S. A. Jeg vet ikke enten det var gut eller pike, men det vet jeg, den var den første av os som blev borger av U. S. A. Dersom nogen som kommer til at læse dette, saa skulde jeg like at faa høre om hvor den person bor og skulde like at hilse paa den.

De fleste av de østerdøler som er nævnt her, har været med at opbygge dette Barron county, og vi føler os stolte av at ha været med at gjøre det til hvad det er.

Vingelbygden i nordre Østerdalen

Amund Moen

Vingelsbygden er en liten fjeldbygd som ligger høit op indunder fjeldet Kletten og ligger en 800 meter over havet. Det har en meget fin beliggenhet, begynder ifra Norvang i vest og holder imot syd og gaar i en halvcirkel til Storstenenget i øst, ved foten av Klettfjeldet.

Kirken og skolen er i midten av bygden. Paa østsiden kaldes gaardene Røsgaardene og vest Vingelsgaardene. Kirken og skolen staar paa en noksaa høi knaal og kan sees baade ifra øst og ifra vest.

Bygden var ikke nogen storbygd for en 47 aar siden, da jeg forlot Norge. Der var da en 67 større og mindre gaarde; men siden den tid er der kommet til flere nybruk, ialt 26. Da det blev mindre med utvandring til Amerika og folket fik øinene op for den skade den tok ved at miste det bedste av sine folk (nemlig ungdom), som er livskraften hos alle nationer, og derfor saa blev det til at bygden kom støttende til for deres ungdom med at staa hjælpende til med laan av penger, baade for kjøp av jord og byggematerialer.

Bygden er ikke stor, men saa har den en meget stor strækning av utmark ifra Glomelven i syd og til Magnilsjøene og Grøntjernet i nord. En del av denne utmark ifra Glomelven op til bygden bestod av furuskoger som var udelt i parcels (skogteige), saa hver av de større gaarde hadde sine stykker, likesaa ifra Glomelven paa østre siden av Møklebruket øst forbi Aasgaardene til grænsen imellem Vingen og Tolgas bygd, like op til Østvangsgaardene, var ogsaa for det meste furuskog. Bjerkvilaasen og ned til Kvernbekkene var det meste birkeskog.

Vest for bygden var der ogsaa en del med skog, men en del med lavland (myrer), som var brukt baade til høislaat og til havn for kreaturene, og hvor de hadde sine sæterboliger hvor de var om sommeren med kubesætningen. De fleste gaardene hadde to slike og brukte en paa forsommeren og en paa eftersommeren (vaar- og høstsæter). Vestgrænden hadde paa vestsiden berget Lia Brateggen til vaarsæter, og høstsætere Svartaasen, Rysetter-

aasen og Langsæteren. Østgrænden hadde Lien østover til Talsjøen, og Vingelsæteren øst til grænsen med Tolgabygden og høstsæter Aarvildalen, en del av Øiand og Storøiand i Londalen. Den største strækning utmark var paa vestsiden.

Der hvor høstsætrene var, brugte de at slaa høi (kaldet marksalaat), og det var flere hundred lass av høi som blev foret og kjørt hjem om vinteren, og dette hjalp til at holde en større kreaturbestand. Dette kunde la sig gjøre den tid, da arbeidslønnen var liten. Nu har de sluttet med utmark foring og bruker den jord udelukkende til beite for kreaturene. Ved siden av markhøi brukte de at ta mose (renmose); denne var tat paa høifjeldet, og bruktes at takes paa eftersommeren og takes naar det var regnveir, for naar den var vaat saa kunde den behandles (takes og sættes i lass). Denne mosehøstning bruker de endnu. Siden det blev slut med høiforing i utmark, saa har folket begyndt og lagt større vinn paa at opdyrke hjemmejorden og gjødsling av samme.

I den tid jeg var der, saa gjorde folket sig selvbergende i alt mulig. Det var faa penger som trængtes for indkjøp; det ene som kjøptes den tid var grøn for husbruk (brød). Brødkornet kjøptes og blev malt hjemme. Der var mange saadanne smaa kvernbruks i Kvendalen, de hadde sin egen kvern. Kun én stormølle fandtes, som hadde to store møllestene og en grynskrelle og melsifter; denne tilhørte Esten Trøn, og da vike de hvad de kaldte sightet mel. Sukker og kaffe var to andre artikler som kjøptes.

Klær og sko var hjemmelaget, og det var noget stof som saa sex for at slite paa. Kvindene kardet, spandt og vævet tøjer, og mændene tilberedte lær og skind for skotøi. Skräddere og skomakere gik ifra gaard til gaard og forarbeidet klær og sko.

Likesaa hvad de trængte til kjøreredskaper. Vogner og slæder var snekret og smidd hjemme. Hver større gaard hadde sit smieverksted og gjorde sine hestesko, ja endog søm til at fæste skoene.

Ved saadan driftsmaate saa var der almindelig velstand iblandt folk den tid, der fandtes ingen som var saa fattig at han led nød.

Du som er ifra Vingen, og som kommer til at læse dette, du vil maaske tænke paa de dage da du som ungdom paa sæteren i marken og mosefjeldet, og i hjemmene kvinder med karder,

spinderok, vævstole hjemme, og sæterstel med bjeldeklang og lokking paa kua. Du har vist ikke glemt det. Likesaa mand-folkene ved vinterkjøring den tid der bruktes klokker (bjelder) paa hestene, var ikke det en fin musik? Du vil si: Hvem kan glemme gamle Norge?

Kirken og skolen. Der har i tidens løp været bygget tre kirker. Vingelen den første kirke vet de ikke hvad tid den blev bygget, da der ikke findes noget dokument som viser eller klargjør det, antagelig en god tid efter sortedøden. Det antages ogsaa at den første kirke var katolsk, da der findes et røkelseskær av legeret messing, og en lysestake og en jernring kaldet Olafs Norting. Likesaa var der fire av de større gaarde som blev tat av kirken som mensalgods. Den første kirke stod paa Persgaarden, og antagelig at det var en af de første kirker bygget i nordre Østerdalen. Der skulde være en i Brydalen før der var kirke i Vingelen. Om der var kirke i Tønset før der var kirke i Vingelen, vet man ikke. Sagnet var, at før der var kirke i Vingelen gik folk til Brydalen til kirke. Den anden kirke blev bygget aar 1653. Det var vældige materialer den var bygget af, med et højt taarn midt paa skibet, og var stor nok for den tids bruk. Men som tiden gik blev den for liten, og aar 1878 bygget de grundmuren for den nye kirke, som staar sydøst ifra hvor den gamle stod, og er en stor og prættig bygning. Som jeg har hørt, saa har den opvarming ifra underetagen. Den gamle blev nedtat nogen aar efter den nye blev færdig, og materialene solgt. Dette angrer den yngre slegt, den var saa vel tat vare paa at materialene var likesaa gode som da den var bygget, og den skulde ha staat der til et stort og godt minde paa hvad deres forfædre hadde utrettet.

Skolen. Vingelen skole staar et litet stykke ifra den nye kirke og er en prættig bygning paa fem rum. De aar da jeg var en smaa gut og gik paa skolen, hadde vi indtil de to sidste aar av min skoletid bare ett rum og én lærer. Læreren var Thor Røe, og ham glemmer jeg aldrig; for næst til far og mor, ham jeg mindes som en meget kjær ven. Hvor barnets vel og bedste laa tungt over ham! Ikke bare bokkundskaper, men de mange gode formaninger som vi fik av ham for at ta os ut i livet da vi forlot

skolen, og det kom vel til, især for os som drog ut til et fremmed land og folk. Han prøvde at faa lagt en grundvold i barnehjertet som var vel værd at bygge paa. Han fik beredt sædejorden i barnehjertet og saadd siden, og for de flestes vedkommende vil den bære frugt i sin tid.

Den tid var religionsundervisningen hovedfagene, med litt skrivning og regning. Religion maatte læres grundig, og la mig tilføie at det var den bedste arv som vi fik med os ifra Norge for den som vilde benytte sig av den, og frugtene av den arv ser vi ogsaa her i Amerika av de mange kirker, skoler, barnehjem og alderdomshjem, som de norske folk her i statene har bygd og driver, for at deres sønner og døtre som ønsker og har anledning til at faa mere lærdom end commonskolen gir. Disse høiere skoler, som før nævnt, er rentene av arven som vi fik med os ifra fædrene og hjemmet i gamle Norge.

Folket i Vingelbygden var et strævsomt og fredsomt folk, ingen standsforskjel, meget behjælpelig med dem som hadde mindre og som trængte til hjælp. Kristendom stod høit i agt og ære. Naar der var gudstjeneste, saa var kirken altid fuld av gammel og ung. Jeg synes endda jeg ser gamle ærværdige kvinder og mænd komme med sin salmebok i sin haand, og de søndage presten ikke var der, saa samledes menigheten i det store og rummelige skolehus, og klokkeren læste dagens tekst og sang salmene for dagen, og der var likesaa meget ungdom som gamle folk paa disse møter.

Efter at de unge var konfirmert, saa maatte de to sidste aars konfirmationsklasser møte op paa kirkegulvet om sommeren de søndage der var gudstjeneste, og presten katekiserte klassen, og dersom nogen ikke kunde svare paa hvad han spurte, saa sa han: Du har ikke hørt efter hvad jeg læste og talte idag; næste gang haaber jeg du følger med teksten og prækenen, og du vil ikke bli svar skyldig. Denne skik var en god ting; for det første glemte barnene ikke hvad de hadde lært paa skolen, og for det andet lærte de unge at gaa til kirke, og just den tid var den rette, for som regel blev barnebøker lagt paa hylden ubrukt efter de blev konfirmert.

Der var fire steder litt avsidesliggende gaarde, nemlig to Øst-

vanggaard, en fjerdedels mil øst ifra bygden. Litt sydvest ifra Østvang tre Skomakeraasgaarde, syd ifra de sidste fire Vingelaasgaardene, en mil syd ifra bygden fire Aasenggaard, og paa østsiden av Glomelven var to gaarde som tilhørte Vingelen, nemlig Telnesset og Simonstoen. Det var skade at ex-formand N. Moen hadde saa liten tid i 1914, da han besøkte Norge og sine forældres fødebygd, at han ikke fik tid til at ta en sviptur til Vingelen og besteget Kletfjeldet.

Siden den tid vi forlot bygden, saa har den gått frem til velstand, og mange nye og gode ting til bygdens bedste. Den har et stort co-operativt meieri og en co-operativ handelsforretning, og jordbruket er forbedret, og der er lagt stor vinn paa med forædling av kuene for høiere produktive kuer. Et stort ungdomslokale er bygget. Som jeg har hørt, saa er bygden en av de mest velstaaende bygder i nordre Østerdalen.



Prairie Farm eller Hay River settlementet

Martin Clayton

Hay River er en liten elv som har sit utspring i Cumberland, Pierce county, Wisconsin, og risler i sydøstlig retning gjennem Prairie Farm indtil den lander i Red-Seeder, ensteds i Vernon county. Hvis denne elv kunde tale, vilde den ha interessante ting at fortælle ifra den tid Knapp and Staut Lumber Co. begyndte at logge (tømmerhugst), saa er 50-aarene, og om østendolenes pionérliv i 70-aarene og op til denne tid. Det var nemlig i Prairie Farm og langsmed denne strøm nordover en distance av en 9 a 10 mil at de fandt sig land. Det ser ut som at de prøvde saa vidt ind til denne elv som mulig. Aarsaken var vel at de var vant med Glommen og andre strømmer ifra Norge, og saa var det hændig for vand. Tillike saa var det mange pladser de kunde slaa litt høi, det vil si dem som var saa heldig stillet at de hadde en ku eller et par okser. De fleste fik sig nemlig government land, bedækket med løvskog og en del furu, som de bragte til elven paa den bedste maate de kunde, og solgte den saa til

K. S. Co. for den store pris av \$2.50 per 1000 fot, og vistnok passet den som maalte tømmeret at han ikke gav noget overmaal. Utav denne betaling saa fik de mange tider det halve kontant og den anden halvdel en order paa K. S. store paa Prairie Farm, saa de kunde faa det nødvendigste til livets ophold, som de fik stoppe i en sæk og lægge over kruggen og se at komme igjennem urskogen hjem det bedste de kunde. De som hadde en bjønnебøsse maatte ogsaa ha den med, da det til sine tider traf sig at en vildkat eller Bamse Brakar viste sine lange tænder eller sit barske ansigt. De som endda ikke hadde okser saa de kunde faa noget av tømmeret til elven, arbeidet i tømmerleiren for K. S. Co. Kosten var vistnok ikke som nutildags, den bestod for det meste av mørkt brød, salt fleisk, beans, mollasses, sort kaffe, ikke at tale om smør. Men var kosten simpel, saa var betalingen saa meget bedre, en 14 a 16 dollars maaneden. Men disse kjæmper ifra nordre Østerdalnen de hadde ungdommens kraefter, mod og tillike taalmod, saa de slog sig igjennem. Men nu hviler de fleste av dem i sin grav, og i de fleste tilfælder er der en eller anden av barnene paa hjempladsen. Saa nu skal jeg prøve at gi en beretning efter bedste evne; men det er haardt at faa utført det, da saa mange er døde og en del reist til andre pladser.

Iver M. Aaen var født paa Tønset 1841, kom til Eau Claire, Wis., i 1867, blev gift i 1870 til Anne Petrine Hansen, født i Birie, en søster av Mrs. Svergen bodde i Martell, Pierce county, indtil 1883, kom da herop og fik sig et stykke land. Aaen døde 1897 og Mrs. Aaen 1922. Denne familie hadde tre barn, nemlig Hulda, født 1875, døde 1923. Hulda var lærerinde og holdt i en række av aar skole i nabologet. Hun var gift med Albert Breen, som kjøpte Aaens farm efter hans død. A. Breen lever der fremdeles med sine barn: Martin, født 1877, en fremragende business mand, nu i Minneapolis, Minn. Bernhard, født 1881 og døde 1920 i Williston, N. D., hvor han var i landforretning. En bror av Iver Aaen, Martin, kom her i 80-aarene og hadde land ind til Ivers, som nu ogsaa eies av Albert Breen, men blev dræpt i skogen i 1892.

Martin M. Aaen, født paa Tønset 1868, kom til Prairie Farm i 1890 til sine onkler Iver og Martin Aaen, den sidstnævnte blev

dræpt i skogen. Martins første prøvelse her var at gaa og drive fløtingen paa Hay River, som ogsaa var den sidste paa denne elv, og arbeidet paa forskjellige steder i Wisconsin, Minnesota og Dakota, kom til Prairie Farm igjen og begyndte at arbeide for Mr. Olaf Behrens og var i hans tjeneste i 14 aar. Vil ogsaa her bemerke at Mr. Behrens hadde ord for at være en av de bedste der paa en vid omkreds, men døde her paa Prairie Farm i en forholdsvis ung alder. Martin fandt sig her en livsledsagerinde, som kom herover i 1904 ifra Eidsvold, hendes pikenavn var Lina Carlson. Dette egteskap er velsignet med fem barn: Margaret, som gaar paa høiskolen; Bergliot, clerk paa et store; Bernhardt arbeider paa et tinshop; Gudrun og Mildred, gaar nu paa skolen.

Iver Svergen ifra Kvikne kom til Menomonie i 1871; der var ti stykker i følge fra samme bygd. Han blev gift i Menomonie 1877 med Marie Aalset ifra Biri. Deres egteskap blev velsignet med fire barn: Carl og Ed, begge døde; Alma, lærerinde, og som holdt skole paa forskjellige steder i mange aar, er gift med Carl Breen, en sørn av I. Breen. En anden datter, Ingrid, er ogsaa død. Svergen arbeidet for K. S. Co. i skogene og i Menomonie indtil i 1891, kom da herop og kjøpte sig 160 acres land, hvor de fremdeles bor og betyrer, trods deres høie alder. Svergen var en nær nabo av Bjørnstjerne Bjørnsons fødested Bjørgan.

Ingebret Ween, ogsaa ifra Kvikne, kom herover antagelig i 80-aarene og reiste en stor familie og farmet her indtil for et aar siden, da han rentet ut farmen og flyttet til Washington. Kan for nærværende ikke gi nogen nærmere beskrivelse av hvor han er.

Nels P. Eggen, gift med Anne Aaen, begge ifra Tønset, Anne er sørster av Iver Aaen. De kom til Fillmore county, Minn., i 1868 og herop til Prairie Farm i 1872, fik land og ryddet en farm, som de for en del aar siden solgte og flyttet til New Auburn, Chippewa county, hvor de hadde tre døtre gifte. De begge døde der for en del aar siden. De hadde tre sørnner, pastor Thore Eggen i Minneapolis er en sørn av dem.

Peder Krogh, født 1836, gift med Marit Aaen, en sørster av Iver Aaen og Mrs. Nels Eggen. Begge er ifra Tønset. De kom til Pierce county, Wis., i 1866 og kom her til Prairie Farm 1871, fik sig 160 acres land, hvor de levde igjennem tidens strabaser

indtil de døde, Marit i 1902, Peder i 1904. De hadde to døtre, Berthe, død, og Oleanna, gift med Ole Langend, de lever fremdeles paa hjempladsen.

Ole E. Holmen, født paa Tønset 1845, kom til Menomonie i 1868, blev gift med Anna Gravli ifra Gudbrandsdalen. Han begyndte at arbeide for K. S. Co. i Menomonie og var en fem aars tid rafting formand paa riveren (elven). I 1873 kom han til Prairie Farm og fik sig 120 acres land. Han var en leder iblandt nybyggerne, var chairman i townet en række av aar, skolekasserer i mange aar osv. Han døde i 1914, hans hustru i 1921. De hadde fem barn, tre gutter og to piker: Otto, gift med en datter av Mikkel Aaes, har hjempladsen; Emma, gift med John Aaes og har land her; Anna, gift med C. Westlund og har land her; Edward, for tiden i Ladysmith, Wis.; Anton, gift og har land her.

Hans Vold ifra Tønset, født 1848, kom til Pierce county i 1870, blev gift med Stina Olsdatter ifra Lesviken 1874 i Menomonie, og kom herop og tok sig homestead nordvest i Østerdals-settlementet, men solgte senerehen denne plads og bosatte sig længere syd, solgte ogsaa denne og kjøpte saa farmen til Esten Moseng, som reiste til Norge og døde. Der var otte barn i denne familie: Helgine, gift og lever i Cockey, Minn.; Bennie, enkemand, bor i Cockey, Minn.; Beate, gift og lever i Everett, Wash.; Oline, gift og lever i Everett, Wash.; Hilda, gift, ogsaa i Everett, Wash.; Maret, gift med John Moen, en søn av Anton P. Moen og farmer her; Anna, gift med Ole Moen, søn av P. P. Moen og farmer her; Oskar, gift og har hjempladsen, som han kjøpte av sin far. Hans har endnu et stykke land her og lever her, men hustruen døde i 1919.

Ole O. Moen, en søstersøn av Peder Krogen, som er opvokset paa Udbjø Tønset og kom hertilands i 1880. Han arbeidet i tømmerskogene for K. S. Co. i mange aar, var nemlig kok og maatte se at møtte de hungrike lumberjacks. Han kjøpte sig saa land og begyndte at farme og hvor han fremdeles lever. I 90-aarene vendte han efter sin gamle mor, Anne, men som nu har været død i mange aar. Ole var gift med en datter av Ole Nymoen ifra Tønset, men som døde for flere aar siden. Der er to barn, en datter gift med en søn av Esten Often ifra Tønset,

og en gut som er hjemme. Ole Nymoen var en av pionérerne og farmet vest ifra Prairie Farm, hadde to døtre og en søn, men alle er nu døde.

John Storeggen og familie ifra Tønset kom her i 1872 og fik sig land, men solgte samme i 80-aarene til Ole Ruid ifra Vingelen og reiste til Norman county, Minn.

Ifra Tolgens prestegjeld :

Soland Østgaard og Aagot, født Grue, kom til Menomonie i 1872 og arbeidet for K. S. Co. indtil i 1874, kom da herop og fik sig land og gik igjennem nybyggernes kaar som de andre, og er nu den ene igjen av dem som kom i 70-aarene. Aagot døde i 1918, og han solgte da sit land til Martin Miller, som er gift med en datter av John Aker, som var en slektning av Østgaard, saa pladsen forblir i slekten. Østgaard lever fremdeles med disse. De hadde en søn som døde tre år gammel.

Ole O. Myrtroen og hustru Ingri Westeraas ifra Tolgens prestegjeld kom til Menomonie i 1872 og arbeidet der indtil i 1874, fik sig da land heroppe og gik igjennem strabasene som de øvrige indtil deres død. Hustruen døde i 1907 og han selv i 1910. De hadde fire gutter: John, gift med en datter av P. P. Moen, og farmer i Saskatchewan, Canada; Hans, ogsaa gift med en datter av P. P. Moen, hadde hjemmefarmen en tid etter farens død, men solgte den saa og kjøpte sig siden land her og lever her fremdeles; Magnus, gift med datter til Anton P. Moen, kjøpte landet til Ole T. Nygaard og lever der fremdeles; Ole, ugift, er farmer i Canada.

Ole Moseng og Beret Trøan ifra Os, Tolgen prestegjeld, kom til Perry, Wis., i 1871 og til Menomonie i 1872. Han arbeidet for K. S. Co. indtil 1875, fik sig da 80 acres land her, hvor de levde indtil de døde, hustruen i 1916, hen selv i 1918. De hadde fire barn: Marit, gift med Ole Ruid; Anna, gift med Peder P. Moen; Helgme, gift og lever i Tacoma, Wash.; Edward, gift med en datter av gamle Aker, hadde hjemmepladsen nogen år, men solgte den og lever nu i Ladysmith, Wis.

Mikkel Olsen Aaes og Olava Broen, begge ifra Os, Tolgen prestegjeld, kom hertil i 1880, blev gifte i 1884, kjøpte sig 80 acres land, som nu for det meste er ryddet. Deres egteskap blev

velsignet med fem barn: Beret, gift i Minneapolis; Oline, døde i Washington; Ole, han har hjemmepladsen; Sine, gift med Otto Holmen, en søn av Ole Holmen; Olivia, gift og lever her i countyet. Mikkel døde for et aars tid siden, i 1924.

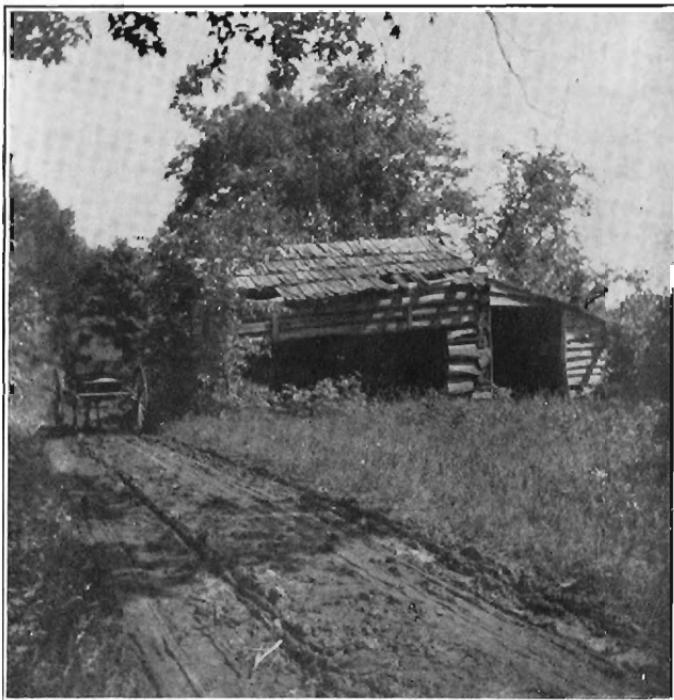
Hans Myrtroen og Sofie ifra Tufsingdal kom her i 1879 og fik sig et stykke land og farmet her indtil i 1893 eller 1894, reiste saa til Norman county, Minn., reiste senere til Bottineau county, N. D., hvor han fremdeles lever. Hans var en bror av førnævnte Ole Myrtroen.

Prairie Farm, Wisconsin

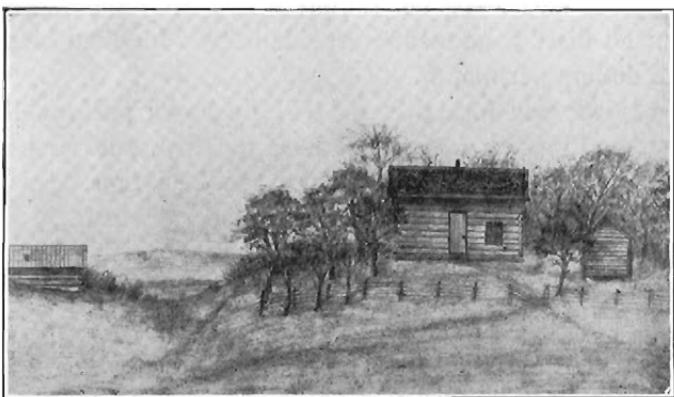
Magnus Larson

Prairie Farm, Barron county, Wis, in year 1880 var en liten trivelig plads—der var et company store—Sprague Hotel and Store—1 small log schoolhouse—saw and feed mill og et halvt dusin houses for familier som arbeidet for kompaniet. Største parten av farmerne var norske and tysker—der var kun tre eller fire farmerere som hadde horseteam—resten hadde oxteam. Naar farmeren skulde ha noget ifra storet, saa var det almindelig at konen maatte gaa og bringe smør og egg—de fik 8 cents for smør, 6 cents for egg—som maatte gaa 6 to 10 miles. Veiene var omtrentlig lik sæterveiene i Norge. Farmerne hadde smaa log houses at leve i—og det samme med barn for cows. So de nycommer i disse dage maatte arbeide haardt for liten betaling—15 to 18 dollars per month.

Men tidene har forandret sig, Prairie Farm 1925. Alle farmerne har god og pen farm, gode huse og barn, auto and horses, cows. Village of Prairie Farm har 2 norske kirker, 1 metodistkirke, bank, 4-room schoolhouse, creamery, 4 stores, 3 restaurants, meat market, barbershop, garage, post office, telephon office, blacksmith shop, electric light in street and residents, lumberyard, feed mill, shoe shop, electric power for Creamery Co., running machinery, gode veier to and from Prairie Farm. Vi hadde en norsk doktor, Natvig, men han moved til Superior in November, til Montana i 1925. Farmers' Creamery gjør en forretning paa 130,000 dollars om aaret—i aaret 1900 gjorde de en forretning paa 7,200 dollars, saa det har gaat godt fremad.



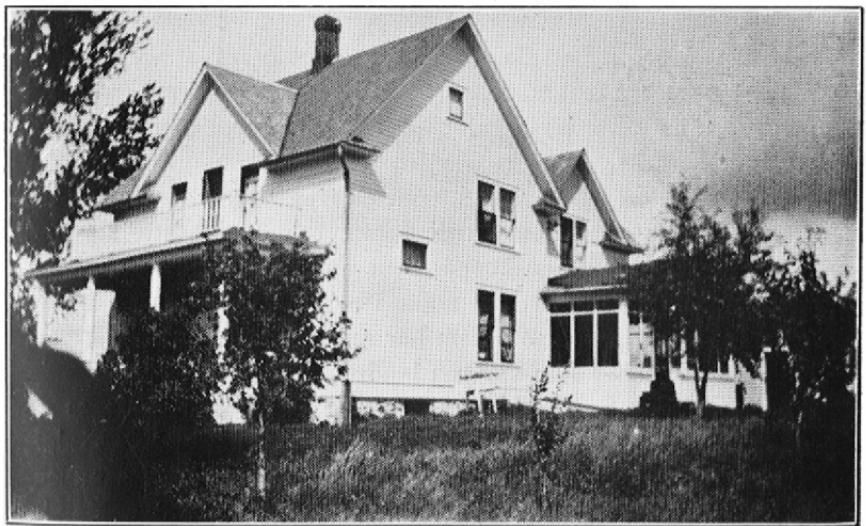
Nils Mikkelsens nybyggerhytte i Holm s City, Minn.



E. P. L beck's t mmerhytte 1867, n r Albert Lea, Minn.



S. F. Andersons farmhjem, Stanley, Wis.



Andrew F. Embertsons farmhjem, Comstock, Wis.

Magnus Larson, født paa Røros March month 1856, reiste til Trondhjem 1871 og var der til 1873, arbeidet i store, reiste til Christiania og var der til 1880 og arbeidet i store. Magnus Larson og familie reiste til America i mai 1880 og kom til Rice Lake, Barron county, Wis., i juni maaned 1880 og var der omtrentlig et aar, reiste derfra og kom til Prairie Farm, Barron county, Wis., juni maaned 1881, arbeidet i storet for K. S. & Co. til august 1897, siden hadde egen forretning til januar 1921. Holding office for Prairie Farm Co-Operative Creamery Co. as treasurer from 1897 til 1921, siden secretary og har fremdeles denne office. Office as secretary and treasurer for Prairie Farm, Ridgeland and Dallas Telephone Co. from 1910 og er fremdeles. Office, treasurer for Village of Prairie Farm from 1906 og er fremdeles. Min kone, Hedda, døde den 4de januar 1925; hun var født i Sather, Odalen.



Østerdøler i og omkring Stanley, Wis.

Anton Simenson

Stanley var for 25 a 35 aar siden bekjendt for at være en av Wisconsins større sakmøllebyer. Høst og vaar var gatene i Stanley fulde av lumberjacks. Men nu er sakmøllen og lumberjacks en saga blot. Men istedenfor saa har vi nu fire fabrikker og et stort meieri og et ysteri, som eies og drives av farmerne. For en 40 a 45 aar siden, da de første foldøler bosatte sig her, saa var det bare tykke skogen, som nu er omdannet til store, prægtige farme med store, nymodens bygninger. Men du og du for mangt et tungt tak som dem har maattet ta for at rydde bort alle de store stubber som var paa landet!

Stanley har en stor norsk luthersk kirke, som betjenes av pastor J. N. Midlien. Han er ikke østerdøl, men gudbrandsdøl; men for det saa er han en god Herrens tjener. Før sammenslutningen i 1917 var her to norske kirker, nemlig den Norske Synodekirke, som blev stiftet i 1885 av pastor Dietrichson ifra Menomonie, Wis. Ole Samuelson var dens første sekretær, og flere av dem andre foldøler som var trustees. Jeg vil gjerne

nævne de første foldøler som var med at stifte den: Ole Samuelson, Ole Kragen, S. F. Anderson, Hans Anderson, Andrew Peterson, Simen Peterson, Sam og Andrew Samuelson, A. F. Embretson og Mrs. Gurine Johnson. De første gudstjenester holdtes i et gammelt loghus et stykke ifra Stanley. I 90-aarene var det mange ifra Foldalen som kom hit; en del bosatte sig her og andre reiste til andre steder av U. S. A.



Anton Simensons hjem med familie

Anton Simenson var født paa gaarden Øien, Grimsbo, Foldalen, den 17de mai 1876. Utvandret til Amerika om vaaren 1894 og kom til Stanley, Wis., hvor jeg om sommeren arbeidet i lumberbyarden og om vinteren i skogen. Og som saa mange andre i min ungdom saa hadde jeg reiselyst, saa jeg reiste baade hit og dit. Men det er rart, dit hvor en er kommet som nykommer, der blir det som et hjem. Naar jeg var ute paa mine reiser, saa længtet jeg altid tilbake til Stanley, som nu er min hjemstavn. Blev i december 1905 gift med Thea Odden, ogsaa ifra Foldalen. Har en søn, som nu gaar paa høiskolen her i byen. Jeg arbeider

nu for L. J. Rue Co., som har groceries og klær at sælge. Det ser ut som om trønder og østerdølgaard godt sammen, da jeg nu har arbeidet for dem i over syv aar. For nærværende tjener jeg byen som alderman for 1ste ward. En flittig hilsen til alle østerdøler baade her i Amerika og i det gamle Norge.

Ole Samuelson var født paa gaarden Staalan i Foldalen den 23de juni 1860 av forældrene Samuel Olson (Dahlslaaen) og Anne Svensdatter, født Sandene. Efter endt skolegang og konfirmation var han i tre aar ansat som handelsbetjent hos landhandler M. Tangen paa Tønset. I 1880 utvandret den unge gut til Amerika og ankom den 2den november det aar til Menomonie, Wis, og begyndte den næste dag at arbeide for det store sakbrukskompani Knapp, Stout & Co. Vinteren 1880–81 tilbragtes saa i en lumbercamp omtrent tyve mil nord ifra Rice Lake, Wis. Det tok fire dage at marsjere de omtrent hundred mil fra Menomonie til campen, og da kan det nok tænkes at nykommeren fra Foldalen var træt nok til at sove fortræffelig den første nat i den store, stygge loghytte som de kaldte "sleeping shanty". Men lønnen var jo \$16 maanedens, og da fik man finde sig i noget av hvert.—Julekvelden den vinter hadde en del av folkene i leiren faat opsendt en stor forsyning brændevin, og den kveld lignet leirens mandskap en flok vilde folk som holdt krigsdans. Dette var Oles første jul i Amerika.

Fra Menomonie reiste han til Wilson, Wis., og tilbragte et par aars tid med arbeide i skogen og sagmøllen, hvorpaa han fik ansættelse som handelsbetjent hos kjøbmand O. E. Shipstad i Baldwin, Wis., hvor han tilbragte tiden til vaaren 1884, da han kom til Stanley, Wis., hvor han kjøpte skogland i section 6, town of Wirden, Clark county, og begyndte at "rydda og bygja" paa en flekke som nu utgjør en 120 acres farm, for en stor del opryddet og forsynet med tidsmæssige bygninger.

Den 17de mai 1893 blev Ole Samuelson og Pethra Mathilda Dahl egtevidd i Chippewa Falls, Wis., av pastor Tharaldson. Konen var født nær Starbuck, Pope county, Minn., av forældrene Nils og Ronnag Dahl. Samuelsens har to barn i live, sønnen Selmer Norman, som er hjemme paa farmen, og datteren Alva Rosabel, som er lærerinde. En søn, Richard Alvin, døde i 2-aars

alderen. Egteparret har ogsaa to fosterbarn, en gut, George, og en jente, Lucille; de er fødte av polske forældre.

I de yngre dage tok Ole adskillig del i lokale politiske affærer; var saaledes i ni aar formand i townstyret, samt derefter ansat i seks aar av Clark Co. board of supervisors som supervisor of assessments for samme county; var ogsaa i 19 aar valgt som sekretær for sit skoledistrikt. I 1909 tok han ledelsen med at oprette og organisere i Stanley, Wis., et co-operativt meieri, som eies av farmerne i nabologet. Han har været sekretær for denne organisation siden den stiftedes; var ogsaa i fire aar aktiv bestyrer av forretningen, som ogsaa har et feed og flour varehus i forbindelse med meieriet. Det utbetales omtrent \$200,000 aarlig til sine leverandører for melk og fløte.

Ole har to brødre, Sven og Andreas, som ogsaa er farmerne i hans nabolog; dertil har han en halvbror, Jørgen, som bor i bygden Os i Østerdalen. Faren, Samuel, og stedmoren, Marit, kom fra Norge til Oles farm i 1884 og hadde sit hjem der til deres død for nogen aar siden.

Dette er pionéren Ole Samuelsons levnetsbeskrivelse i korte drag op til den 1ste oktober 1925.

Andrew Peterson var født paa gaarden nedre Brændodden, Foldalen, aar 1854. Han utvandret til Amerika aar 1872 og kom til Hixton, Wis. Om vinteren arbeidet han i skogen og om sommeren paa sakmøllen. Han blev i 1881 gift med Oline Kvernslatten, ogsaa fra Foldalen. Vaaren 1882 reiste de til Stanley, som da var bare et vildernes; der kjøpte de land, som de ryddet og bygget, og som nu er en prættig farm der ligger indenfor bygrænsen. Efter at ha farmet i 43 aar rentet han farmen til en af sine sønner, som driver den. Mr. og Mrs. kjøpte sig hus i byen, saa de nu kan leve rolig i sin alderdom. De har hat 11 barn, som alle lever. En bror av Andrew, nemlig Simen Peterson, kom hit til Stanley samtidig; han døde for en del aar siden. Karen Peterson Odden, mor til Andrew, døde for nogen aar siden her i Stanley, 94 aar gammel, en høi alder, ikke sandt?

Andrew Samuelson, født i Foldalen, nordre Østerdalen, aar 1862 av forældrene Samuel Olson Dalslaaen og Anne Svensdatter Sandem. Utvandret til Amerika aar 1882. Bosat tre aar i Wilson, St. Croix county, Wis. Flyttet aar 1886 til Stanley,

Wis. Kjøpte land i Clark county, Wis., aar 1889. Gift aar 1910 med Anna Erickson fra Kristiania, Norge. Søn Arthur Samuel født aar 1912. Jeg har ryddet og bygget farmen ved navn Maple Lawn Dairy Farm, Clark county, Wis., hvor jeg nu lever.

Andrew Embretson var født paa gaarden Furuhovde i Ovre, Foldalen, den 1ste august 1858 av forældrene Embret Hansen og Mari Hansdatter. Utvandret hit til Amerika i 1877 isammen med sin bror Henry, som nu er død. De kom til Hixton, Wis., hvor deres bror Hans levde. Han kom hit i 1870; han er ogsaa død. De var 8 brødre, tre som lever i Norge og fem som kom hit til Amerika i en ung alder. Andrew har været tilbake til Norge to ganger, sidste gang i 1914 isammen med sin kone og søn. Hans kone er fra Kongsberg, nemlig Margret Kristofferson Havalrsrud. De har 6 barn, 3 gutter og 3 jenter. Han driver nu som farmer nær ind til byen Stanley, Wis.

Martin Olson, født i Lilleelvedal 1872. Kom til Amerika vaaren 1894, først til Spring Valley, Wis., og kom saa til Stanley i 1895. Han arbeidet i lumberyarden om sommeren og i skogen om vinteren. Han blev i 1907 gift med Maria Hansdatter Aasegaard ifra Foldalen. Han driver nu som farmer et stykke ifra Stanley.

Simen Simonson, født paa gaarden Øien i Grimsbo, Foldalen, 1871. Utvandret til Amerika i 1893 og kom til Stanley, hvor han i mange aar arbeidet for byen som street commissioner. Han blev i 1897 gift med Marit Brovold, ogsaa ifra Foldalen. Han døde for en del aar siden, men familien lever her i Stanley.

Gurin Hansen var født paa gaarden Aasegaard, Foldalen, den 7de april 1881. Utvandret til Amerika med sine forældre, Hans Aasegaard og kone Guri, høsten 1889. Blev om høsten gift med Marit Tow ifra Valdres. De driver med farming.

Ed Larson, født paa gaarden Flyen, Foldalen, 1862. Utvandret til Amerika i 1884 og kom først til Hixton, Jackson county, hvor han arbeidet for farmerne om sommeren og i skogen om vinteren. Han kom til Stanley, Wis., i 1888 og kjøpte sig land og driver nu som farmer. Han blev i 1910 gift med Emma Moen ifra Gudbrandsdalen. De har fem barn.

Anton Brandsness, født i Foldalen 1872. Utvandret til Amerika vaaren 1891. Han kom først til Wilson, Wis., og kom til Stanley 1894. Han arbeidet i mange aar som lokomotivfører paa jernbanen. Han blev gift i 1895 med en pike ifra Fredrikstad, og driver nu med farming.

Kristine Thompson, født paa Klokkerhaug, Foldalen. Utvandret til Amerika 1889. Blev i 1891 gift med Peter Thompson, ogsaa ifra Foldalen. Han døde for ti aar siden. De driver med farming.

Ida Rae, født i Furuhovde, Foldalen. Utvandret i en ung alder til Amerika og kom til Eau Claire, Wis., reiste saa til Cameron, Wis., hvor hun i 1885 blev gift med Ole Rae ifra Trønderlaggen. De kom til Stanley, Wis., i 1913, hvor han var i forretning med sin bror L. J. Rae. Mr. Ole Rae døde i 1916. Mrs. Ida Rae med barn lever her i byen.

Peter Brandsness, født i Foldalen 1872. Utvandret til Amerika 1891 og kom til Stanley, Wis. Han blev i januar 1897 gift med Maria C. Troien, ogsaa ifra Foldalen. De har 6 barn, 3 jenter og 3 gutter. Han driver med farming nær byen Stanley, Wis.

Diedrick Eide, født i Vingelen, Tolgen, i december 1882. Utvandret til Amerika høsten 1903 og kom til Hixton, Wis.; han kom til Stanley, Wis., i 1910, og blev i 1911 gift med Hansine Henriksen, født i Arendal, Norge. Han er for tiden kirketjener ved Vor Frelsers kirke her i Stanley, Wis.

John Steivang, født paa gaarden Gjetryglien i Foldalen 1876. Utvandret til Amerika i 1904 og kom til Stanley, Wis. Han blev samme aar gift med Gusta Granlund ifra Ringsaker. De bor fremdeles i Stanley.

Maria Heian, født paa gaarden Flyen i Foldalen 1867. Utvandret til Amerika i 1886 og kom til Stanley, Wis. Hun blev i 1895 gift med Geo. Heian ifra Horten, Norge. Han er desværre ikke foldøl, men hans bedre halvdel er, saa han maa nu ogsaa kalde sig foldøl. De driver med farming et stykke fra byen.

Ed Johnson, født paa gaarden Kulstad, Solien, Norge. Utvandret til Amerika 1882 og kom til Eau Claire, Wis. Han blev om høsten 1891 gift med Anne Maria Faldet ifra Foldalen. De

kom til Stanley i 1892, hvor de drev med farming i mange aar. Mrs. Johnson døde for 18 aar siden. Ed Johnson lever nu i byen og tar det med ro paa sine gamle dage. Han er for tiden byens assessor.

Peder Larson, født paa gaarden Larshus, Foldalen, 7de mai 1854 av forældrene Lars Olsen og Anne Jensdatter Larshus. Han reiste i en ung alder til Opdahl, hvor han blev gift. Han utvandret med familie til Amerika vaaren 1888 og kom til Menomonie, Wis.; i 1900 flyttet de til Stanley, hvor de fremdeles har sit hjem.

Olaf Fallien, født paa gaarden Fallien ved Eimenna den 5te januar 1878 av forældrene Haagen og Gunhild Fallien. Han blev i oktober 1903 gift med Marit Straalsjøhaug. De reiste til Amerika høsten 1904 og kom til Stanley, Wis., hvor de fremdeles bor. I forbindelse hermed kan nævnes hans mor Gunhild, som var en velkjendt skikkelse ved Foldalsveien. Alle som vilde hvile og faa sig en god kop kaffe, saa tok dem ind hos hende. Ja, hun kunde koke kaffe med mange snuer paa, og da vet dere at den var god; og en gemytlig prat efterpaa. Men nu er hun ikke mere.

Peter A. Lien, født paa gaarden Lien i Foldalen den 10de april 1855 av forældrene Anders E. Lien og hustru, Mille, født Aasen. Efter at være konfirmaert, 15 aar gammel, var han før det meste hjemme indtil høsten 1876; han gik da ind paa underofficersskolen i Trondhjem, tok sergeant eksamen høsten 1879, og frekventerte et videregaaende kursus indtil om vaaren 1880. Var blit kjed av militærlivet, og efter at ha erholdt avsked fra skolen og tilladelse til at utvandre, reiste han til Amerika samme vaar. Efter overreisen, der tok tolv døgn fra Liverpool, landet han i Philadelphia den 4de juli og ankom til bestemmelsesstedet, Hixton, Jackson county, Wis., tre dage senere. Her bodde slegtninger og kjendte fra Foldalen, og det blev som et hjem naar der traengtes at hvile litt høst og vaar; han holdt da gjerne religionsskole for barnene. Det første arbeide var for R. Sceeler i harvesten, de næste to maaneder paa et sakbruk nær Eau Claire (løn \$20 maaneden), og gik den første vinter paa engelsk skole. Arbeidet senere paa sakbruk rundt Humbird og Black River Falls indtil høsten 1884; tok da en tur til Norge og blev i barndomshjemmet vinteren over; blev under opholdet der gift med Jørgine P. Faldet

og reiste saa herover igjen i april 1885. Om høsten samme aar flyttet de til Hanley Falls, Minn., hvor han bestyrte en lumberforretning i ti aar, til de høsten 1895 flyttet her til Stanley, Wis. Han drev her med general store forretning og farming indtil vaaren 1920, og solgte da ut, "with the intention to retire," som man sier her, men blev snart træt av den bestilling og har nu de sidste tre aar indehat bestillingen som city clerk her i Stanley. Fire barn, to gutter og to piker, som alle lever, er frugten av deres egteskap. Lien er nu 70 og hans kone 57 aar gammel. Han er den eneste i live av ni søskende.

Peter H. Simenson, født i Øien, Grimsbo, Foldalen, den 18de januar 1874. Han reiste til Amerika i mai maaned 1892 og kom til Stanley, Wis., den 22de mai samme aar. Han blev den 26de december 1896 gift med Helene Brandvold fra Lilleelvedalen, og paa den tid er skjænket dem 12 barn, hvorav et er død. Han arbeidet for N. Wis. Lumber Co. i tyve aar og har siden farmet nær Stanley.

S. F. Anderson, en av pionérene i Stanley, Wis., var født i Flyen, Foldalen, Norge, den 27de januar 1859. Han reiste til Amerika vaaren 1880 og kom først til Jackson county, Wis., hvor han arebidet paa farm for sin onkel S. Simenson de første to maaneder; siden arbeidet han paa sakmølle om sommeren og i skogen om vinteren til 1884, da han kjøpte land i nærheten av Stanley og begyndte at rydde og bygge, og her bor han fremdeles. I 1886 var han en tur tilbake til Norge etter sin mor, to søskende og en bror med familie. Den 22de juli 1899 blev han gift med Marit Brendryen, født den 6te mai 1871. Høsten 1907 rentet han ut farmen paa et aar og reiste med kone og datter Borghild, som da var 6 aar, etter en tur til Norge, hvor de forblev til høsten 1908. Foruten datteren har de to sønner, Olav, født den 15de januar 1910, og Arnold, født den 2den oktober 1912; de er begge elever ved skolen i Stanley. Datteren Borghild graduerte fra St. Olaf College 1924 og er for tiden lærerinde ved høiskolen i Marshfield, Wis.

Sam Samuelson var født 1862 paa gaarden Staalan i Foldalen og utvandret i 17-aars alderen til Amerika. Han kom til Wilson, St. Croix county, Wis., vaaren 1882, og efter tre aars ophold der

reiste han til Stanley, Wis., hvor han siden har været bosat. Her kjøpte han land og blev rydningsmand og har nu en lang aarrække været beskjæftiget som farmer.

Hans Hanson var født i Foldal den 18de november 1865 av forældrene Hans og Guri Aasegaard. Han kom til Amerika den 1ste mai 1884 med en daler i lommen, begyndte saa at arbeide for en farmer for \$12.50 maaneden; det var nok ikke stort at lægge i sparebanken. Han arbeidet saa i skogen og paa sakmøller; men det var ogsaa en sen vei at bli rik paa. Han kom saa til Stanley, hvor han kjøpte sig tømmerland og begyndte at farme; men det tok en sterk ryg til at rydde op land i skogen. Men det gik da med tiden, og nu har han det fineste land i Amerika.

Ole Krogan kom her i 20-aars alderen aar 1879. Hans første sommerarbeide var paa railroaden; siden arbeidet han $4\frac{1}{2}$ aar for et lumberkompani og blev inden den tid gift. Sommeren 1884 gjorde han en tur til Norge og kom tilbake om høsten og begyndte at farme ved Stanley. Da der her var stor skog, saa blev han ikke færdig de første dage, men har holdt paa nu i 40 aar. Han driver fornemmelig med kreaturer, især melkekuer, som er et stadig arbeide aaret rundt. Hilsen til alle østerdøler!



Glimt fra øvre Rendalen

K. Haugseth

For at mere forstaa livet i denne bygd, la os først bli litt bekjendt med dens beliggende og naturegenskaper. Av naturens ynde er denne bygd eller dalføre et av de fineste beliggende iblandt Norges fjeldbygder. Omringet av høie fjeld paa alle sider, med skogbedekte lier som strækker sig fra dalbunden opeover saa langt noget kan vokse. Langs dalbunden flyter elven Rena, hvor gaardene ligger i visse avbrytninger. Nogen klynget isammen, saa en strækning skog, igjen en klynge gaarder. Dalen er forholdsvis trang, saa derfor er ikke saa store strækninger under plog. De mægtige skoger har for det meste været næringsveien, med utførsel av trælast, for millioner av kroner gjennem aarenes løp.

De sidste tyve aar har man faat forstaaelsen av at skogen ikke varer evindelig. Det er nok for næringsvei til bygdens befolkning, saa derfor er man begyndt at slaa paa kvægavl mere, bryte nye eng, dyrke kreaturer, bygge meierier og utføre smør og ost.

Med skogen og fjeldet har naturen velsignet disse egne med en masse indsjøer rundt i fjeldskarene, som alle er rikt forsynet med fisk. Like saa Rena elv, som farer nedover dalen, samt alle bielver som kommer ind her og der, alle velforsynt med fisk, som til alle tider forsyner bygden rikelig, og litt at sælge. Fiskeartene er hovedsakelig hau, ørret, røe. Disse fiskerier, med rypefeltene paa fjeldene, har været av stor interesse og hjælp til at gjøre bygden bekjendt som turistopholdssted. Tusener har besøkt disse trakter hvert aar, fra by og andre bygder, samt en masse utlændinger har besøkt dalen. Nogen for dens skjønhet, andre for jagt og fisking. Alle disse besøkende har som regel været rikfolk og lagt igjen en god del av penger hvert aar.

Alle disse reisende har hjulpet at gjøre dalen bekjendt, alle har likt sig storartet paa sine ferieturer, er kommet igjen aar efter aar og har bragt flere med for at se og nyde noget av dalens skjønhet og natur. Ingen kan tænke sig et finere sted at faa drive nogen uker i sommervarmen.

Den som lever der stadig, ser ikke noget saa stort i disse naturskjønheter. Først naar man kommer bort en tid, begynder længselen og følelsen at vaakne, og man forstaar storheten av naturens egen skaper som bevist i den yndige bygd. Først naar dalens sørner er reist bort, mange kanske for aldrig at komme tilbake, først bortreist ser man alle disse ting i virkeligheten. Des længer man blir borte, des større blir længselen efter de kjære trakter, og kanske naar man tænker sig aldrig at faa se dem igjen, blir længselen størst og mindene kjærrest. Sæteren, kanske en kjæreste? Søster, bror, far og mor. Avskedsstunden, de sidste glimt av dalen naar man stod paa utsigten, paa bortreisen.

Stans for et øieblik og vær med en bortreisende sør eller datter i tanker og følelser naar de staar paa utsigten paa toppen av Trønneskampen og kaster det sidste vink av farvel. Tænk dig en sommerdag, alt i fuldt utstyr, forsynet med naturens pragt,

iført den reneste dragt som til avsked. Foran dig ligger bygden, stille og fager, elven kommer løpende i bugter og slyngninger, sølvbedækket i solens forgylldning. Heggen staar hvit og yndig, duftende i dalens bund, gran- og furulier kappes i grønt, paa toppen sitter tiuren og slaar med vingen, mens røien kagler til lek paa moen. Nedover bergskaret kommer alken sprettende, langs den klinger birken, hvor gjøken synger koo-koo. Langs aasen spiller aarhanen, elgen stammer og brummer langs bakkeheldet. Borte med tjernet vanker buskapen og tar sig en lonk i de deilige sjøer. Flyene er bedækket med blomster og bær. Budeien lokker saa det ljomer fra vangen, alt kalder med sin røst, kun naturen forstaar alt.

Nede i bygden rusler de magelig, nogen det øieblik tunge om hjertet. Sønnen eller datteren har reist ut fra hjemmet. Idag rammet mig, imorgen din tur, du er næst. Midt i dalen staar kirken, taarnet højt tilveirs, med klokkene i tone. Har ringet til gammen saa mangen gang, for barnedaab, konfirmation, brudevielse, begravelse, og høimesse. Idag har den noget at si: husk jeg tok dig i favn og vil verge og verne om dig, bare du vil adlyde mig, skal alt gaa dig bra. Jeg har døpt dig og slekten din, konfirmaert dere alle. Her i mit skjød hviler din slekt, de av dem som er døde, og kalder idag til avsked og formaning, kom bestandig i hu at du er kommet fra bra folk, og lev oprigtig, skal alt gaa dig vel.

Alt dette griper en som staar der og ser dalen til avsked for sidste gang. Hvilket herlig skue! Hvad indtryk det har paa en bortvandrendes sind, som med taarefyldte øyne maa vende ryggen og reise videre!

Alle disse syn, minder og begivenheter gjennem alle disse aar der hjemme fængsler ens tanker hver gang de farer tilbake til den deilige hjembymgd. Alt staar saa lys levende endda efter saa mange aars fravær.

Det er gjestfrie folk som lever der i dalen. Naar besøkende kommer, saa ikke at snakke paa at gaa før rikelig forsynet med alskens godbiter og kaffe, biteti av alle sorter. Huset aapent for gjester næsten saa længe de lyster at være, og alt vises saa inderlig velkommen. Ogsaa en anden særegenhed med disse døler, de tar tingene sagtmodig, har tid til alt her i verden; hvad som ikke

blir gjort idag, gjøres imorgen. Rolige, seige, men kraftige og utholdende, ogsaa viljesterke og stivnakket og strisinte, saa blir de først fornærmet blir de næsten aldrig bli igjen.

Saa en anden egenskap der i bygda. Folk brukte at være overtroisk, trodde paa huldra, nisser og underjordiske væsener. Skrømt, som det kaldtes. Mange var saa sterke i den tro at de fik se saa mange rariteter nu og da. Som for eksempel tre mand paa tømmerhugst ved navn Per. En dag i skogen begyndte de at rope Per saa det ljomet rundt. Vel, paa flekken var det nisser, og de tok tilbens og sprang til bua. Nissene med, og til slut blev det musik av alle slags, den fineste de nogen tid har hørt, men saa forskrämt at ingen turde aapne døren og se, og derfor tror de endnu den dag idag at det var nissene.

De er godmodige ogsaa, nissene, naar de vil. Det fortelles, at mens hun Siri var alene paa kjølen og blev uten ved, saa pludselig aapnedes døren og ind kom et knekke ved, som nissene naturlig hadde bragt.

En anden gang naar Kari reiste tilfjelds med buskapen, møtte hun en trop av huldrer saa fagre at aldrig før eller senere har nogen set finere damer. Men endda blev Kari saa forskrämt at hun snudde og sprang, snublet og faldt og slog næsen kroket; men da hun reiste sig igjen var der ingen huldrer at se.

De var ogsaa av den tro at mennesker viste sig igjen efter døden. Det er nogen iblandt, altsaa ikke alle. Helst nogen som hadde noget særskilt at utrette, forglemt noget, eller saadant. Som regel svær leven hvor de færdes, og om nogen dunder nattens tider, var det skrømt eller nogen som gik igjen. Husker engang det paastodes at det var skrømt paa nabogaarden, svær leven i underlaaven til hver nat. Saa la nogen vaagehalse sig der for at se. Joda, utpaa natten kom gjeiten ruslende dit ind og begyndte at rote og braake. Saa det var skrømt den gangen.

Den rareste skik av alle var naar døtrene blev i giftealderen, ikke som vanlig at de blev forelsket og saa giftet sig. Nei, naar faren syntes det blev tid at gifte datteren bort, saa gik de til et bestemt offentlig møtehus, under stor tilslutning. Faren bekjendtgjorde da at datteren vilde giftes, og den som ønsket hende til kone maatte by sig. Var han likt av faren, saa fik han ja, men ellers vandre bort, og næste mand op, og saaledes til den

rette kom. Det var kanskje ikke greit at giftes den vei, og var man uheldig for ofte maatte man forbli ensom. Som det gik mange, gik det mig, jeg maatte være ensom i lang tid. Jeg husker saa grant vi hadde besøkende av nogen fra nordbygden som ogsaa hadde en datter. Vi blev forelsket som smaa og drømte om giftning, men saa reiste de igjen, og som de forsvandt, forsvandt ogsaa giftetankene. Men de kom igjen i efteraarene, saa nu er jeg gift og velforvaret.

Nu er det 18 aar siden jeg forlot hjembygden, og har levd i Minneapolis hele tiden, undtagen 18 maaneder i armeen under verdenskrigen, hvorav 5 maaneder i Frankrike. Der er mange rendøler her i byen, og vi møtes ofte og har det hyggelig, snakker om gamle tider og minder fra hjembygden. Saa reiser vi paa det store Østerdalsstevne hver sommer, hvor saa mange møtes, til hygge og fornøielse. Disse turer er næsten som en gammel-landstur for os, og la os gjøre vort bedste saa det vedvarer, og til mere hygge i de kommende aar.

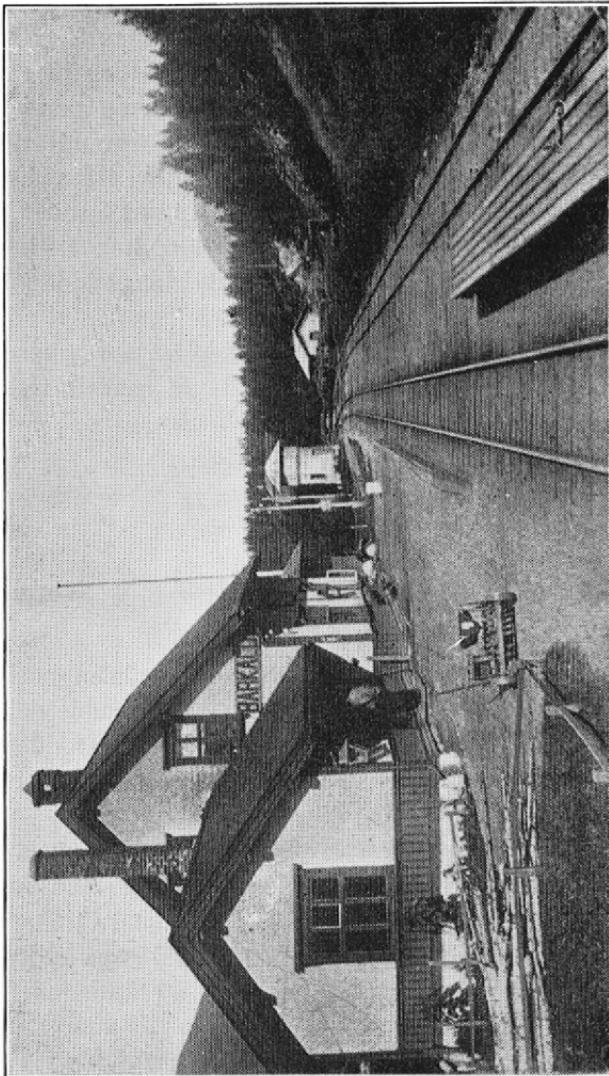


Barkald station

K. Haugseth

Hosstaaende billede er nærmeste jernbanestation til øvre Rendalen, omrent 15 kilometer fra Bergsetgrænden. Barkald er ikke den station mest i bruk av rendølene, grundet de svære bakker paa begge sider av fjeldet, som gjør det vanskelig at frage. Hanestad er den mest brukte station for rendølene, endda det er litt lengere vei, men ikke saa brat, saa derfor lettere at frage varer. Hanestad ligger 19 kilometer fra Rendalen, da turen gjøres let frem og tilbake paa dagen. Barkald ligger midtveis mellem Hanestad og Lilleelvedalen. Bare en ensom plads, kun stationsbygning og fragtbod. Da nogen gaarder ikke saa langt væk, samt Urstrømmens sakbruk en fjerding vei borte. Glommen farer like forbi, som ogsaa gjør sit til at stedet forsvømmes en del.

Omtrent tre kilometers vei fra stationen oppe paa Barkaldkjølen ligger det velkjendte Jutulhugget, som paa en vis gjør



Barkal jernbanestation, nordre Østerdalen

stedet historisk. Dette Jutulhugget er et svært skar eller hug i fjeldet, ca. 300 fot dypt, rundt som en gryte, omtrent 1,000 meter vidt. Et noksaa merkelig skar, som tusener av turister besøker hvert aar. Sagaen forklarer tilblivelsen av dette skar den vei, at Rendals jutulen og Storelvedals jutulen blev uvenner. Saa for hevn vilde Rendals jutulen faa Glommen til at komme igjennem dette skar over igjennem Rendalen, og derved tat alt vandet fra Storelvedals jutulen og dermed forandret dalføret ikke saa litet. Det sies at dette skar blev gjort i et eneste hugg, op i øst og kastet sine gyldne straaler like paa jutulen, og han Mens jutulen reiste sin svære øks før andre hugget, kom solen blev saa arg at han sprak. Om det hadde sket, hadde vel Glommen gaat igjennem Rendalen idag.

Kanske ikke alle vet hvad en jutul er. Det er et uhyre kraftig væsen, i slekt med troldverdenen, som lever rundt i fjeldene og formaar saadanne uhyre bedrifter.



Biografier og skisser

Martin Clayton

Som en 13-aaring saa forlot jeg Lilleelvedalen med far og mor den 9de mai 1887. Jeg kan si at jeg ikke hadde den største lyst til at forlate denne dal, som jeg da ialfald trodde var det skjønneste sted i hele Østerdalen. Men læseren faar ta i betragtning at i den alder saa var jeg ikke saa meget bereist.

Lilleelvedal har dog sine seværdigheter. Glommen, som er Europas største og længste elv, ialfald var jeg saa fortalt av min første skolelærer, Tollef Lundaas. Den gaar igjennem dalen bred og stille somme pladser, og i durende fosser andre steder, ialfald var det en lyst at se om vaaren naar fløtingen (driven) foregik. Min far var baadsmand en 17 a 18 vaarer. Og saa har vi Trondfjeld, som N. T. Moen og felemanden Helemo besteg ifra Lilleelvedal i 1914, og som N. T. Moen har beskrevet saa nøyagtig i lagets mindeskrift for 1917. Storartet at de kom sig op paa toppen. Antar at det blir saa nære himmerike som disse karene kommer her i livet.

Og saa har vi ved Urstrømmen, Barkald station, Jutulhugget, som ogsaa N. T. Moen har beskrevet i samme aarbok. Jeg husker at da kong Oskar den 2den reiste igjennem Østerdalen, stoppet toget paa Barkald station og han marsjerte op til hugget; han vilde se denne merkværdighet. Sagnet gaar at du kan kaste en sten i hugget og ha tid til at læse Fadervor før den naar bunden. Det har været prøvet av dem som kan sit Fadervor. Nedskriveren av disse linjer har ikke prøvet. Aarsaken kan dere sluttet dere til. Besynderlig at ikke Moen og Holemo kunde avse tid til at beskue dette hug. Jeg antar de var rædde for at jutulen skulde komme op og ta dem. Nedskriveren av disse linjer skulde været med dem, saa hadde de været uten fare, for det sies at den ene jutulen ikke skader den anden.

Som før nævnt saa reiste vi derifra den 9de mai, og bakken begyndte at bli grøn, og vi steg ombord i Oslo den 12te mai, og da var løvet paa skogen som en 5-cent. Vi kom over med Tingvalla-linjen. Om reisen skal jeg ikke nævne noget, da det tar for meget rum.

Vi kom til Menomonie den 3dje juni. Vi blev møtt av Ole Ruid ifra Vingelen, som da var den ene som hadde hester heroppe. Kom til Prairie Farm den 4de juni og skjønte med en gang at vi var i Amerika, for det var næsten ikke grønt at se, og løvet begyndte saavidt at komme. Mine første tanker var at tjene penger og bli rik i en hast og reise til Norge igjen inden nogen aar. Det er nu 39 aar siden, men intet blit av reisen, paa grund av at rigdommen ikke er kommet.

Vi forlot Østerdalen og kan godt si at vi kom til Østerdalen, for her var det tønsetinger, dalsbygdlinger, osinger, vingelskarer, tolginger og to familier ifra Lilleelvedalen, nemlig Peder P. Moen og Anton P. Moen (Evensplads), sidstnævnte som vi kom til. Ja, her var da østerdalsk mat og skikker i alle maater. Du kunde faa ligge under østerdalske skindfælder, om du lystet. Alle var glade og fornøide, god omgang og samkvem. Brylluppene tillike feiredes paa østerdalsk vis en til to dage, og liv blev det naar manden med felen kom og drog sin bue i lange drag, da gik hopvalsen, massurkaen, og ikke at forglemme springdansen, og de som hadde blit litt stive i knoglene tok sig gjerne et slag kort imellem toddyene og ølglassene. Ingen hadde hørt om Volstead

eller Volsteadloven da. Undrer mig paa hvor meget nærmere vi er himmerike nu end vi var da.

Der var da stiftet menighet her, som betjentes av pastor K. L. Guttebø, som ogsaa saa sig istand til at konfirmere mig selv, 14 aar gammel. Vore gudstjenester holdtes i et litet, gammelt skolehus. Det blaaste litt kaldt ind imellem loggene sommetider, saa du kunde høre lærskoene, som var sværtet med kjyre, knarket imot hinanden; men alt gik pent og sømmelig til. Men saa varte det ikke længe før nogen av de ældre blev forlikte om at de skulde være uvenner, og menigheten blev splittet og vi maatte ha to prester, og naturligvis saa maatte vi ha to kirker, som staar og brukes fremdeles, med veien imellem som et skillemærke, en skam for nablaget.

Far, mor og mig selv kjøpte os 80 acres land, overdækket med stor løvskog. Jeg arbeidet for naboen rundt her de første to aar; men da jeg var 15 aar og voksen kar, saa reiste jeg ut paa railroad arbeide. Og 16 aar gammel var jeg i Nord Dakota og shokket hvete som var meget længere end jeg selv var, og de sa de gik harvesten; men sandelig min hat maatte ikke jeg springe den for at følge med binderen. Og siden saa gik det slag i slag i skogen, harvesten, treskingen. Ja, imellem Iron Wood, Mich., og Minot, N. D., og i mellemstunder hjemme og ryddet land.

Men i 1899 fann jeg paa noget som jeg trodde skulde være herlig, da saa mange hadde gjort det før. Det var nemlig en pike som fanget mig i sit garn, og da jeg syntes hun var en skjønhet, saa giftet jeg hende. Syntes hun talte rent østerdølsk, og har fundet ut at hun kan det meget grundig til sine tider, besynderlig da hendes mor er fra Kongsvinger og hendes far er født tysk, men snakker bare østerdølsk, saa det blev ikke saa galt endda. Vi har en datter, født 1901, som er hjemme. Og jeg prøver at leve fremdeles paa samme land som vi flyttet paa i 1895. Far døde i 1907, mor i 1912.

Efter alt dette røre som jeg nu har skrevet, saa maa jeg la læseren vite at jeg er en sør av Nels og Johanna Øiksetter.

* * *

Nels N. Bakken ifra Hodalen, Tolgens prestegjeld, han er en sør av børsesmeden Bakken. Der er endnu nogen av hans geværer her i nablaget, som var medbragt ifra Norge. Kom

hertil i 1881, til Lake Park, Minn., hvor han tok sig homestead land, men opgav dette. Senere blev han gift i Minnesota med Ingrid Myrtroen, som kom over i 1884. Han kom her til settlementet i 1885 og kjøpte sig land, som deres eneste søn Niel nu har. Ingrid døde i 1895. Han giftet sig saa igjen med Dorthe Moseng, som ogsaa døde om nogen aar. Blev saa gift for tredje og sidste gang med Olava Dahl og fra Tolgens prestegjeld, som kom til sin slegt i Trempealeau county i 1889 og lever fremdeles med Niel paa hjemmepladsen. Nels døde i 1923.

John Ageren, gift med Beret Erlien ifra Os, blev gift i 1880 og kom hertil samme aar, kjøpte sig land som de drev, men de døde begge i en forholdsvis ung alder. Beret døde i 1893, John i 1895. De hadde ni barn, hvorav to døde i en ung alder; ogsaa en søn druknet i 9-aars alderen i Hay River; en anden søn er farmer i Canada; en datter er gift med Chas. Moseng og lever i Ladysmith; en er gift og lever i Manitowoc; en anden er gift med Martin Møller og kjøpte Soland Østgaards farm og lever der; resten er adsprekte. Johns farm eies nu av en tysker.

Andreas Ageren, født paa Os 1856, en bror av John, kom hertil i 1882, blev gift med Beret Myrtroen, som kom hertil i 1884. Gifte 1888, fik sig et stykke land, som de senere solgte, og kjøpte sig 80 acres tæt ved Arlund. Beret døde 1918. De hadde otte barn i sit egteskap, hvorav fem er døde. En datter er gift med And. Solberg, som farmer her; en søn er politi (constabel) i California; en anden søn, Carl, er gift og driver hjemmepladsen sammen med sin far.

Petter How (Johoug), født 1854, og Aagot Ergens, født 1856, begge ifra Os, kom hertil i 1880, blev gifte og fik sig et stykke land og levde her indtil de døde. Petter var en leder i menigheten, var klokke og sekretær ifra han kom her og til sin død, undtagen et aars tid som han var i Canada, hvor han tok op et homestead tillikemed sin ældste søn, som ogsaa hadde land der. I denne familie var der ti barn, hvorav fire er døde. Vil bemerke, at en av disse druknet i Lake Mendota ved Madison, hvor han gik paa høiskole. Den ældste søn, Charlie, er gift med en datter av Anton Moen og lever i Minneapolis; Olaf er cashier for en bank i Turtle Lake, Wis.; Adolf driver et store her paa

Arland; to av dem er i California, i government tjeneste; en datter er gift og lever i Minneapolis. Petter døde 12te februar 1909, Aagot ogsaa 12te februar 1919.

Kirsti Henriksgaard, Tolgens prestegjeld, kom hertil i 1891 og blev gift samme aar med Iver Lien, født i Gudbrandsdalen. De lever og farmer begge her. De har to barn, Oskar og Anna.

Serine Anderson ifra Trysil, gift med Petter Miller ifra Gjøvik, kom hertil i 1885. Hun lever endnu og er rask og rørig trods sin høie alder, og lever med en av sønnene, Peder, som har hjempladsen. De andre barn, tre i tallet, to gutter og en datter, lever ogsaa fremdeles her.

Da jeg flere pladser her har nævnt Arland, saa maa jeg forklare om det litt nærmere. Det er en handelsplads en 9 mils vei nordvest ifra Prairie Farm og en 6 mil syd ifra Almena, en station paa Soo roaden. Arland bestaar av to stores, et drives av Adolf How, en søn av Petter How; ogsaa et førsteklasses chees factory, et smieshop og et skomakershop, ogsaa en garage. Dette er ikke stor byen, men en stor hjælp for nabolaget, da det er noksaa langt til andre byer ved railroaden.

Peder P. Moen (Evensplads) ifra Lilleelvedal, født 1856, kom til Fillmore county, Minn., i 1879 og her til nabolaget i 1880. Han begyndte at arbeide for K. S. Co., ogsaa for Rice Lake Lumber Co. Fungerte som kok i skogskampene om vinteren og paa driven (fløtingen) om sommeren i en række av aar. Han har mættet mangen en hungrig lumberjack. I 1882 blev han gift med Anna Moseng, født 1866, en datter av Ole og Beret Moseng. Han kjøpte sig 40 acres med land og begyndte at rydde og bygge. Han har siden kjøpt mere land, saa han har nu 160 acres, en godt oparbeidet og opbygget farm. Han har stadig været medlem av menigheten her siden han blev gift, og hat mange tillidshverv i samme. Denne familie har hat 11 barn, fire gutter, hvorav en døde i 12-aars alderen. Ole, den ældste, er gift med en datter av Hans Vold og farmer her; to yngre er hjemme med forældrene; en datter er gift med John Myrtroen og farmer i Canada; en anden er ogsaa gift og lever i Canada; en er gift og lever i Chicago; og en er gift med Hans Myrtroen og farmer her; de to yngste er hjemme med forældrene.

Anton P. Moen (Evensplads) blev gift med Gurine Øiksetter, begge ifra Lilleelvedalen, i 1883 og kom hertil i 1884. Han kjøpte sig 70 acres med railroad land og har siden kjøpt mere, saa han har nu 170 acres og en velopdyrket og opbygget farm. Men cyclonen som gik igjennem dette strøk i juni 1923, tok hans store fjøsbygning (barn) samt ramponerte mере og mindre hans andre hus, men som han har bygget op igjen. Han gik ind i menigheten det første han kom her og har været en av lederne i samme, baade hvad bygning av kirke angaaer og andre gjøremaal. Han var saaledes menighetens kasserer i 21 aar, var ogsaa kasserer for skolen i 11 aar. Denne familie har hat 11 barn, 8 gutter og 3 piker. Fire av guttene har land, er gifte og farmer her rundt; en er bygningskontraktør, gift og lever paa Prairie Farm; tre yngre er hjemme; den ældste av pikene er gift med Magnus Myrtroen, en søn av Ole Myrtroen, han kjøpte Ole Nygaards farm og driver den; en er gift med Chas. How, søn av Petter How, han er mekaniker og de lever i Minneapolis; den tredje pike er endnu hjemme.

Ole T. Nygaard var født i Dalsbygden, Tolgens prestegjeld, Østerdalnen, den 13de februar 1835 av forældrene Thore og Mali Nygaard. Rundt 20-aars alderen frekventerte han Tromsø seminar og holdt skole en tid i sit fødeland. I aaret 1870 utvandret han med sin hustru, Olava, født Breen, til Amerika og bodde en tid i Fillmore county, Minn. I 1873 tok han sig homestead i det saakaldte Hay River settlement, i Barron county, Wis. Det var i pionértiden i dette strøk, og her gjennemlevde han med familie de strabaser som var fælles for nybyggerne i skogene saavelsom paa prærien. Gaardbruk var dog ikke egentlig Nygaards livsarbeide. Efter at ha ryddet og bygget sig et beskedent hjem, begyndte han at holde religionsskole rundt om i settlementene og samle barnene og ungdommen til sangøvelse, samt at ta ivrig del i det kirkelige arbeide. Der er sikkert adskillige som husker lærer Nygaard med sin salmodikon, stemmegaffel og taktskok. Senerehen, i 80 og 90-aarene, var han ansat som skolelærer i forskjellige menigheter i Polk, Vernon og Grant counties, Wis., samt i Lac qui Parle county, Minn. Nygaards helbred hadde i flere aar været mindre god, og i 1901 nedla han lærergjerningen, da ogsaa hans hørsel begyndte at svikte. Hans hustru døde den

21de april 1898. I 1907 solgte han sin gaard og flyttet til byen Barron, Wis. Endskjønt legemlig svak, forblev han dog aandsfrisk til det sidste. Barnenes kristelige opdragelse laa ham paa hjerte som da han arbeidet i skolestuen. Han læste flittig og var levende interessert i dagens spørsmål, og da især paa det kirkelige omraade. Hen døde den 13de juni 1913, 78 aar gammel. Hans datterdatter, Mrs. Olga Hoff, Barron, Wis., er hans eneste gjenlevende slektning i dette land.

Vil tilføie at Louise Breen var en adoptivdatter til ovennævnte Ole Nygaard, og at hun tok vare paa Mr. Nygaard med at pleie ham mens han var syk og til han døde. Mrs. Breen brukte at holde norsk og engelsk skole i flere aar. Efter Nygaards død var hun boholder for et norsk hospital, indtil hun siden blev gift med K. Løkensgaard, præsident ved Gale College, Galesville, Wis.

Nils P. Eggen kom til Amerika fra Os, Østerdalen, 1870 med kone og 6 barn, nemlig Paul, Thore, Jens, Ingrid, Mali og Ole. Emelia og Peder var begge fødte paa Prairie Farm. De kom først til Rushford, Minn., og opholdt sig der i to aar, og flyttet saa til Prairie Farm, Barron county, 1872, hvor han bosatte sig paa homestead land og oparbeidet en farm og levde der til 1908. Hans første hustru, Marit Nygaard, døde i 1874, og han var nu alene med 8 barn til 1882, da han blev gift anden gang med Anne Aaen fra Tønset, Norge. Der var ingen barn i dette ekteskap. De bodde paa den gamle farm til 1908 og flyttet saa til deres datter og svigersøn, C. P. Hansen i New Auburn, Wis. De døde i 1910, omtrent paa samme tid, bare to dages forskjell, og blev begravet i samme grav. N. P. Eggen var 84 aar og hans anden hustru 77 aar. Der er kun 6 av Eggens barn som lever nu. Paul, den ældste, var gift og hadde tre barn, to døtre og en søn, som lever, men baade Paul og hans hustru er for länge siden døde. Jens er ogsaa død. Thore, som er prest, er nu præsident av Lutheran Brotherhood og hans adresse er Minneapolis, Minn. Ingrid, gift med C. P. Hansen av New Auburn, Wis., er farmer og en av dem som organiserte Farmers' Store Co. of Bloomer 1891. Mali er ugift og lever hos søster Ingrid i New Auburn. Ole er gift og bor i Omaha, Nebr., og arbeider ved post officen der. Emelia er gift med en farmer, Oscar Anderson, i Sand Creek, Wis. Peter er gift og lever i Gibbstown, New Jersey.

Gunder Christensen (Koppang) og hustru Trine Olava med tre barn, nemlig Severin Conrad, Peter og Anne Beate, reiste fra Storeelvedalen vaaren 1869 og kom til Fillmore county, Minn., hvor de opholdt sig i fire aar, reiste da til Barron county, Wis., og nedsatte sig paa et stykke land nær Prairie Farm. Gunder døde i aaret 1921, Trine i 1908.

Peter Christensen solgte hjemmefarmen i 1918 og flyttet ind til Prairie Farm, hvor han nu lever. Han blev gift i aaret 1906 med Gina Andersen og har fem barn: Agnes Thelma, 17 aar; Gerhard J., 14 aar; Inez Dorothy, 6 aar; Evelyn A., 4 aar; og Gordon Peter, $2\frac{1}{2}$ aar. Han har indehat forskjellige stillinger i townet, var chairman, supervisor, assessor i flere aar, samt sekretær og manager for det lokale creamery i omtrent tyve aar. Han er for tiden retired farmer og village clerk. Anne B. blev gift 1886 med Chas. Christensen, ogsaa ifra Østerdalen. Hun døde aar 1920.

Nils P. og Marit Eggen kom til Amerika i 1870 fra Tolgen prestegjæld, Østerdalen. Der var seks barn. Familien blev boende i Fillmore county, Minn., indtil sommeren 1872, da vi flyttet til Barron county, Wis., hvor far tok en homestead claim. Tre barn er født i Amerika. Av disse barn er følgende i live, nævnt ifølge alder: Thore Eggen, præsident for Lutheran Brotherhood, Minneapolis, Minn.; Mrs. Ingrid Hansen, New Auburn, Wis.; Ole og Mollie Eggen—tvillinger—førstnævnte postbud i Omaha, Nebr., den anden, ugift, boende hos søsteren i New Auburn; Emilia Anderson, Sand Creek, Wis.; Peder Eggen, formand i Dupont kompaniets dynamit fabrik, Gibbstown, N. J. Mor døde 1874, far 1910.

Litt nybyggerhistorie fra Glenwood City, Wis.

John A. Ryan

I 1883 blev Wisconsin Central R. R. bygget mellem St. Paul, Minn., og Chippewa Falls, Wis. Seksti mil østenom St. Paul, hvor urskogen stod tykkest, blev byen utlagt av Glenwood Mfg. Co., som aaret forut hadde kjøpt landet, bygget fem mills av forskjellig slags, og arbeidsfolk strømte ind, og deriblandt ogsaa østerdøler. Simen Kaasen og Iver Stein, begge fra Alvdal, bygget i 1887 Normanna House. Kaasen er nu i staten Washington, og Stein døde for nogen aar siden i Minneapolis. Nævnte Normanna House blev naturligvis et stoppested for østerdøler.

Den 23de juni 1889 blev en norsk menighet organisert av pastor N. Arvesen. En hel del østerdøler var med og dannet menigheten, og i 1894 blev norsk kirke bygget. En fjerdedel av menighetens medlemmer bestod da av østerdøler. Førnævnte Iver Stein var supervisor of the town board flere terminer.

I 1895 blev byen organisert i fire wards under et almindelig city charter. John A. Ryan valgtes til delegat fra tredje ward til den første city convention.

De sidste 25 aar er store forandringer foregaat. Skogen er borte, og vakre farme med gode bygninger og kreaturer i dens plads. Mange av østerdølene er reiste, men en del hardhanser har dog fundet sit hjem her for godt. Et par mil syd for byen lever Ole Borgen; han kom fra Lilleelvedalen i 16-aars alderen, hans forældre og søskende kom nogen aar senere; de bosatte sig paa det land som Ole hadde kjøpt. Forældrene er nu døde. Ole er gift med Jennie Moe fra Trondhjemskanten. De har en datter, Olga, 15 aar. Oles søster, Kari, gift med Axel Peterson (svensk av fødsel, men nu god østerdøl), de lever paa en farm fire mil syd fra byen.

Knute Jesperson, en anden god østerdøl fra Kveberg, Lilleelvedal, utvandret aar 1880. I 1882 blev han gift med Ragnild Hansen fra øvre Toldal. Hun døde seks maaneder efter bryllupet. Han blev i 1890 gift med hendes søster Ingeborg, hun døde i 1913. Han har to sønner, John og Henry. Knute gjorde en tur til Norge i det ufredsaar 1914, men er glad han kom helskindet tilbake. Han har solgt farmen, men lever der som fôderaads-

mand. Jesperson og nedskriveren av disse linjer arbeidet isammen vinteren 1885 for N. Wis. Mfg. Co., da de tok skogen av Knuts land. Han hadde dengang ingen anelse om at det skulle bli hans hjem.

Louis Larson, en anden østerdøl, kom i 2-aars alderen i 60-aarene med sine forældre til town of Spring Lake. Han er en av Glenwood City pionérer. Hans kone er svensk, hans forældre er døde, han er snekker og maler og papirhænger.

Mrs. Mary Runger, datter av Torvald og Marit Simensen, som utvandret i 60-aarene fra Døplads, Lilleelvedalen. Mary er født 1870 i town of Spring Lake, Pierce county, Wis. Hendes forældre døde flere aar tilbake her i Glenwood City. Mary blev gift med en tysker, Stow, han blev dræpt i en mineulykke i British Columbia. Hun har en datter, Sylvi, fra dette egteskap. Hun blev senere gift med en tysker, Runger. Ingen barn i dette egteskap.

Marit, Iver Thompsons søster, kom til Amerika i 1891, blev i 1898 gift med Østen Pederson. Han var fra Gudbrandsdalen. De har tre barn, Teodor, Inga og Mrs. Harald Moe. Østen døde i 1912. Deres farm er i section 11, town of Baldwin, St. Croix county, Wis.

John A. Ryan utvandret fra sit hjem, gaarden Ryan i nedre Foldalen, tredje dag i paaske, den 11te april 1882, og havnet i Wilson, St. Croix county, den 8de mai samme aar, hvor han arbeidet for N. Wis. Mfg. Co. i syv aar. Den 23de april 1890 blev han gift med Lina Jacobson, født i town of Spring Lake, Pierce county, Wis. Hendes forældre, Lars og Mari, kom i 60-aarene og var av de første norske nybyggere der. I 1891 flyttet Mr. og Mrs. Ryan til Glenwood City, hvor han arbeidet for Glenwood Mfg. Co. I 1897 flyttet de til sit nuværende hjem i town of Glenwood. De har otte døtre: Ida, Mrs. Sam Teigen, farmer to mil syd fra byen; Minni, Mrs. Charly Landberg, lever i byen; Lillian, Mrs. Erick Landberg, lever paa farm; Florence og Rutt er lærerinder; Thelma, Edna og Dagmar gaar paa høiskolen i Glenwood City. De har ogsaa fem sønner: Arthur, gift og farmer i town of Emerald; Louis, Morris, Joseph og Harry.

Iver Thompson fra Lilleelvedalen kom i følge med sin bror John og to søstre, Anne og Thora, i 1887. Iver begyndte samme aar at arbeide for Glenwood Mfg. Co. i Glenwood City. Han blev i 1891 gift med Ragnild Pederson Sagholen fra Grimsbo, Foldalen. Hans kone døde i 1905. De havde fem sønner, Peder, Oscar, Irvin, Leonard og Roy. I 1896 flyttet Thompson til sin nuværende farm i town of Springfield. I 1906 blev han gift med sin nuværende hustru, Anne fra Lilleelvedal. Hans søn Peder har farm i nærheten. Hans bror John arbeidet nogen aar her, men gik for 30 aar siden ind i U. S. armé, blev utmønstret i 1918 og er for tiden hønseavlere i California.

John P. Hanson kom som liten gut med sine forældre fra Lilleelvedal i 60-aarene. De bosatte sig i town of Spring Lake, Pierce county, Wis., hvor John vokste op. Han blev i 1899 gift med Anne, Iver Thompsons søster. Efter at han havde arbeidet den gamle farmen nogen aar byttet han den for en større farm i town of Emerald, St. Croix county. Hans kone døde i februar 1910. De havde i sit egteskap syv døtre og en søn: Robert, Millie, Tilda, Palma, Ella, Lebby, Stella og Ninna.



Minder fra skoledagene i Holmens skolestue paa Tynset

M. Holemo

Mindes du den lille rødmalte bygning—vor kjære skolestue? Mindes du skolelærerne vi hadde? Nils Røe fra Vingelen, Rasmus Prydts fra Røros, Olaf Hoel fra Foldalen (senere prest i Canby, Minn.), Ole Skjødtskift fra Meldalen. Mindes du underprovst Widerøe i Tynset, da det var skik og bruk hver onsdag i fastetiden at gaa i kirken? Dette likte vi meget godt; vi tænkte vist ikke saa meget paa at høre en præken, men mere paa at møte barn fra andre skoler, da det altids var om at gjøre hvem som hadde den største "Goliat". Naar det lakket ut paa vaaren og sneen blev kram (blød), hadde vi altid sneball-krig med Eggens skole. Der var som et fiendskap mellem Holmens og Eggens skoler fra alle tider. Men i de fleste tilfælder fik Eggens elever



Prof. M. Holemo, Østerdalslagets fornemste felespiller

det værste. Holmens skole hadde nogen føle store slamper, som altids gik i spidsen. Mindes du Anders Tuvengtroen, Morten Tanglien, Ole Steen, Lars Hagubakken og nedskriveren herav, muligens den største lusken av dem alle? Da det stundom saa ut som vi skulde faa det værste af det, kom vore tapre jenter os til hjælp. Kan nævne nogen av dem: Goro Arnemo, Ingrid Sandtrøen, Kirsti Ramsmoen, Anne Haugen, Goro Brekken.

Den 2den oktober 1870 blev vi konfirmert. Efter den tid var vort fiendskap med Eggens skole ophørt.

Til slut en venlig hilsen til skolekameratene og til alle østerdøler. La os være østerdøler i virkelighet, la os ha det sterkeste lag iblandt de sterke!



Erfaringer paa reisen

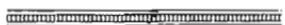
John A. Ryan

Den rare knappen

Engang i 80-aarcene rystet seks haabefulde ynglinger det østerdalske støv av føttene. Reisens maal var Amerika. Kommet paa vei, skulde de for første gang i sit liv overnatte paa et hotel og blev anvist et værelse i anden etage. Efter at emigrantkistene var sat i orden skulde en av guttene av nysgjerrighet undersøke rummet. Han opdaget en knap paa væggen, ingen kunde gi oplysning om hvad den var der for. Gutten undersøkte den fra alle hold, og til syvende og sidst satte han fingeren paa den. Jo, den gav efter for fingertrykket, og i næste øieblik aapner en opvarter av det smukke kjøn døren og spør om det er nogen ting herrene vil ha. Nei, langt fra, svarte guttene i kor. Men guttenes nysgjerrighet var endda ikke tilfredsstillet. Knappen maatte undersøkes igjen av en anden, han satte fingeren paa knappen. Jo, den gav efter for fingertrykket igjen, op farer døren, det samme ansigt viser sig. Er det nogen ting herrene vil ha? Nei tak! Ja, hvorfor ringer dere paa klokken da?

Konen som kokte klub

I seilskibsdagene maatte emigrantene koke sin egen mat. Nogen dages reise fra Amerika begyndte konene i følget at snakke om hvad de skulde gjøre paa reisen igjennem landet, naar de ingen kokemat kunde faa. En viktig kone sa: Jeg har meget mjøl i hita; jeg vil koke klub nu og gjemme den til vi kommer paa jernbanen. Som sagt, saa gjort. Konen kokte klub og gjenite den forsiktig i nykommerkisten. Kommet en dagsreise i land paa jernbanen, tænkte konen at nu skulde klubben smake godt. Hun aapner kisten, men til sin sorg og skuffelse ser hun at klubben i sit lufttætte gjemme hadde utfoldet en frodig vekst av dun. Og ut fløi den!

**Eksempel paa Amerika-Norsk***K. G. N.*

Igaar var je ned paa store¹ for aa kjøpe groceri.² Je stod paa saidwaaken³ ved drajgoodstore⁴ og saa paa ho Kari. Ho stod paa kaarne⁵ ved hardvarystore⁶ og vente paa en street kar.⁷ Ho mente hun skulde ta den første kar⁸ som kom, men den var fuld; saa hoppet ho paa den næste kar.

Du faar fide⁹ piggene¹⁰ du Ola. Je ska putte¹¹ i stoven, saa itte babien¹² ketjer¹³ kulde. Han filer¹⁴ for aa slipe.¹⁵

Hørte du at Ola har faat sig ny barn?¹⁶ Nei haa seie du, har nu han Ola faat sig barn? Jau, den staar ved røvern.¹⁷ Vinden tok den gamle barn og hele shedde.¹⁸ Baade stæbelen¹⁹ og grønneni²⁰ blev ødelagt. Det blev mye paa'n Ola; han luste²¹ hele kroppen.²²

¹ forretning. ² kolonialvare. ³ fortaug. ⁴ damekvipering.

⁵ hjørne. ⁶ isenkram. ⁷ sporvogn. ⁸ vogn. ⁹ gi mat. ¹⁰ grisesene.

¹¹ lægge i ovn. ¹² barn. ¹³ paadrar sig forkjølelse.

¹⁴ liker. ¹⁵ sove. ¹⁶ laave. ¹⁷ elven. ¹⁸ skur. ¹⁹ stald. ²⁰ kornlade.

²¹ mistet. ²² avlingen.

Gammelt tul

K. G. Nilsen

Doktoren var bange for at rendølingen skulde faa hjernebetændelse; men konen forsikret at det var umulig. Hun paastod at der var intet sted hvor den sygdom kunde begynde.

Stortaleren fra Elverum blev spurt: "Hadde du forsamlingen med dig?" "Jo da, den fulgte efter mig tre kvartal."

Ung Trysil gut: "Er det ikke dumt av mig at gifte en kvinde av en lavere stand?" "Nei, ikke dumt—umulig."

En mand fra Foldalen som ofte trættet med konen sin, satte følgende mindeskrift paa sin hustrus gravstøtte: "Hvil i fred til vi møtes!"

"Er det mulig at tale til de døde?" "Ja, det beviste presten i Tynset-kirken forleden søndag."

"Hvorfor er norsk her i Storelvedalen kaldt *modersmaalet*?" "Fordi far sjeldan gives anledning til at bruke det."

Egtfællen fra Tolga paastaar at gifte folk lever meget længere end de ugifte. Peppersvenden fra Alvdal: "Nei, det er løgn. De lever ikke længere, men det *synes* længere."

Konen fra Tyldalen var skindød. Da de bar hende ut av huset, kom bærerne til at støte kisten mot dørkarmen, saa konen kvak og kom tillive igjen. Tre uker senere døde hun for alvor. Da de bar hende ut, sa hendes mand til bærerne: "Gaa meget forsiktig, mine herrer!"

Farmeren fra Ytre Rendal gjorde nar av sin hyrekars, fordi denne altid bar med sig løgten naar han besøkte sin kjære veninde. "Jeg," sa farmeren, "bar ialfald ikke løgten med mig da jeg sprang ut om natten og fridde." Hyrekaren: "Nei, men se ogsaa hvad du fik!"

Ny automobil lov i Vingelen, introducet i legislaturen av Amund Moen: Naar to biler møtes ved et veiskjel, f. eks. en kommer fra nord og en fra vest, da maa begge stanse, og ingen av bilene maa begynde at kjøre før den anden har gaat forbi.

Litt om lagets embedsmænd

FORMAND K. G. NILSEN

K. G. N.

Jeg er født i Trysil prestegjeld av forældrene August Tørmo og Gullaug, født Nilsen.

Jeg var 18 aar da jeg forlot Norge. Jeg ankom til Benson, Minn., den 8de juni 1902. Det var midnat da toget ankom til Benson. Ingen møtte mig. Gatene var belgmørke. Jeg var den eneste som gik av toget. Jeg ruslet vemodig bortover gaten med min lille kuffert i haanden. Jeg fik se et lys. Jeg gik nærmere. Der stod med store, tydelige bokstaver ordet "Ihotel". "Her maa vist være norske folk," for ordet "hotel" er norsk. Jeg gik ind. Jeg bad om logi, men damen forstod ikke et ord av det jeg sa. Hun rystet paa hodet. Senere lærte jeg at ordet "hotel" ogsaa er et engelsk ord.

Vor reise gjennem England var frygtelig. Det er ikke pent at bruke ordet *griseri* og *svinedom*. Men i dette tilfælde er disse ord altfor fine til at passe paa vor oplevelse. Toget vi reiste med gjennem England i ca. 8-9 timer fra Hull til Liverpool, var nemlig ikke forsynet med "toilets", og den skam og den stank som passagerene derfor blev utsat for, vil jeg undbe mig fra at beskrive. Stakkars emigranter!

Den første halve vinter her tilbragte jeg i Syd St. Paul. Da vi var færdige til jul, tok jeg og min ven Peter Braaten toget til St. Paul. Da vi steg av toget møtte en mand os. Han tok os først til en "saloon" for at spandere. Han insisterte paa det ihærdigste at vi skulde drikke. Men vi var avholdsfolk fra Norge og negtet. Saa tok han os til en stor butik ikke langt fra stationen. Vi gik ind. Der var tre mænd i butikken. En av dem gik bort og laaste døren. En anden trak ned de store gardiner. De spurte hvor mange penger vi hadde. Vi fortalte det. Jeg kjøpte

et par bukser for en dollar. Han bad mig gi ham en dollar til. Jeg negtet. Da blev de rasende allesammen. En av dem tok en stok og slog mig i hodet. Men jeg hadde nettop kjøpt mig en ny hat. Den var stiv, og den avverget stødet. Jeg var næsten i graaten; for den nye hatten min gik i filler. Men Peter Braaten og jeg var ikke rædde; ti vi visste godt, at dersom de ikke brukte revolver paa os, skulde vi med lephet klare dem. Derfor holdt vi os rolige tilsinds. Vi sa nogen ord os imellem, som betød at nu var tiden snart inde da vi skulde handle. Jeg tror de forstod dette. Ti da en kom og begyndte at skyve mig (jeg visste han mente at ta pengene mine), saa gjorde jeg mig rigtig stiv. De gav sig. Vi tvang dem endog til at tilbakebetale den dollar jeg hadde betalt for buksene. De laaste op døren for os. Da vi gik ut, spendte de os stygt agterut. Vi øinet en politimand og skyndte os for at melde karene. Mens vi hastet avsted, sprang en av vore angripere forbi os og naadde politimanden først. De ruslet avsted sammen. Derved var historien endt.

Høsten 1903 begyndte jeg at gaa paa høiere skole, takket være pastor O. P. Grambo. Jeg frekventerte Augsburg College indtil 1909. Jeg studerte i Tyskland. Jeg fortsatte mine studier ved Augsburg Seminar, gik senere til den Forenede Kirkes seminar, og efter tre aar fuldendte jeg mit teologiske studium (1912) og blev samme aar ordinert til prest. 1914–15 studerte jeg international retsvitenskap og sociologi ved Des Moines College. 1916–17 tok jeg et videre teologisk kursus ved det presbyterianiske seminar i Princeton, N. J.; 1917–18 optok jeg atter teologi ved Chicago Universitet, og i 1918 sociologi ved Louisville Universitet. I 1918–19 studerte jeg teologi ved baptist-seminariet i Louisville, Ky. I 1920 fuldendte jeg et kursus som detektiv ved skolen i St. Louis, Mo. I 1922–23 studerte jeg lovkyndighet ved et universitet i Los Angeles, Cal., og i 1924–25 studerte jeg atter teologi ved Chicago Lutherske Seminar.

Jeg har gjort flere reiser gjennem Europa, samt to reiser til Palæstina og Ægypten. I 1920–21 foretok jeg en verdensomseiling og reiste da flere tusen mil baade i Kina og i Indien. Siden jeg den 18de april 1902 forlot Norge, har jeg reist omtrent 175 tusen engelske mil. Jeg indehar nu stillingen som distriktsprest for Chicago og omegn.

VICEFORMAND MARTIN STRAND

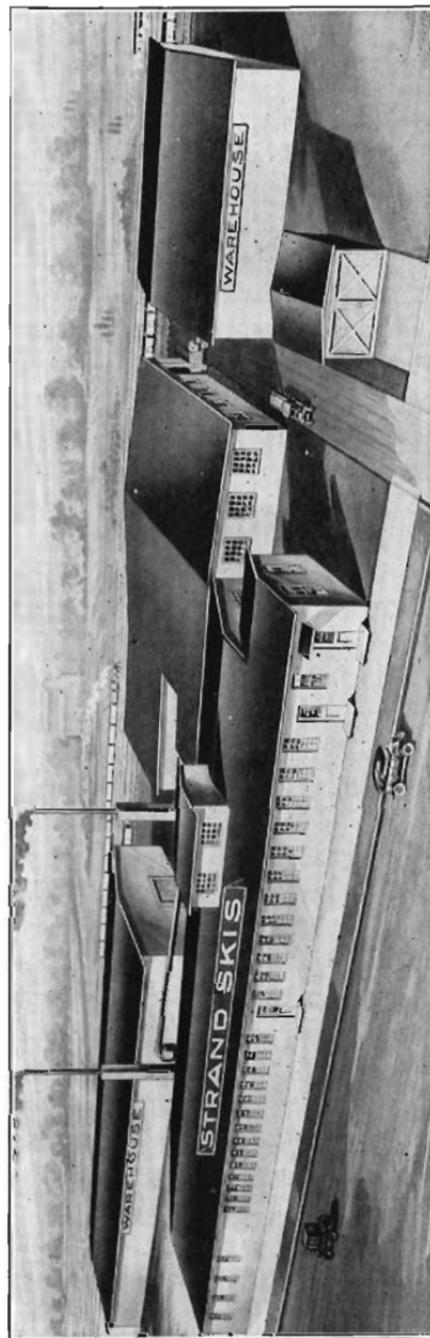
M. S.

Jeg var født paa Elvaal, øvre Rendalen, nordre Østerdalen. Min far kom fra Strandgaarden i Storelvedalen. Det er altsaa derfra jeg faar mit familienavn. Min mor kom fra Hoff i Solør.

I 1883 reiste jeg til Amerika, og da jeg ankom til Castle Garden, New York, hadde jeg en billet til Minneapolis, litt flatbrød og spekekjøt i min kuffert, og en dollar og femti cents i lommen; og da jeg hadde laant pengene til billetten, vil det skjønnes at jeg begyndte livet i Amerika med tomme hænder. Heller ikke kjørte vi i nogen "Pullman Sleepers" fra New York til Minneapolis, men maatte sove paa gulvet i en trævogn uten engang en pute under hodet.

I 1885 og 1886 gik jeg paa universitetet i Minneapolis, hvor jeg tok et specielt kursus i matematik og tegning. Da Soo jernbanekompaniet i 1887 bygget sin bane fra Minneapolis østover gjennem nordre Wisconsins urskoger, fik jeg ansættelse som assistent til en ingeniør. Da vi reiste gjennem skogen var det saa vildt at jerpen var ikke ræd os. Jeg skjøt seks skud paa en jerpe med min revolver en dag, paa kort avstand, men den flø ikke engang; for den visste ikke hvad det var.

En høstdag i 1896 da jeg gik og grublet paa hvad jeg kunde finde at bestille, begyndte det at sne. Saa husket jeg paa den moro vi hadde ved at gaa paa ski da jeg var smaagut hjemme. Jeg hadde ogsaa set mange gutter her rende ned en bakke paa et par tøndestaver, fæstet til føttene med et par lærremmer. Jeg hadde ogsaa lagt merke til at folk her kjøpte noget for deres barn for jul, selv om tidene var meget daarlige. Ved at lægge disse tre sammen kunde jeg se at her var der noget som kunde sælges, nemlig gutteski. Saa leiet jeg en snekker og begyndte at lage ski i kjælderen under huset jeg levde i og bøjet skiene over vandkjelen i kjøkkenet. Da jeg tok et par prøveski til en butik, spurte de mig: "Hvad er det for noget?" Saa svarte jeg: "Det er ski." "Hvad brukes de til?" Saa sa jeg: "Smaaguttene bruker dem til at rende ned bakken paa dem." Og naar de saa gav mig en liten bestilling paa ski, spurte de: "Hvordan staver du ski?" Saa svarte jeg: "S-k-i". Saa gir folk her mig kredit for at ha



Martin Strands skifabrik, New Richmond, Wis.

sat det lille norske ord i den amerikanske ordbok. Op til den tid var ski kjendt her som "Norwegian snowshoes". Heller ikke hadde nogen forsøkt at fabrikere ski for at sælge til sportbutikken, før jeg begyndte.

Høsten 1897 leiet jeg en liten bygning. Jeg leiet ogsaa to mænd. Som tiden gik, øget forretningen. Men vaaren 1910 brændte min skifabrik. Selv maskinene smeltet. Da jeg ikke kunde finde nogen bygning i Minneapolis, fandt jeg en i Midway, St. Paul. Men i december samme aar brændte min fabrik igjen. Saa leiet jeg en midlertidig bygning i Minneapolis igjen til den næste vaar. Da jeg ikke kunde finde andet end træbygninger i Minneapolis, begyndte jeg at se mig omkring i nærheten av tvillingbyene. Da jeg ogsaa besøkte New Richmond, Wis., tilbød forretningsfolkene der at bygge mig en concrete bygning og la mig bruke den fem aar næsten uten nogen leie. Saa flyttet jeg hit med min fabrik og min familie i juni 1911, og i 1916 kjøpte jeg fabrikbygningen og har siden bygget til, saa bygningen nu er dobbelt saa stor som den var da jeg kom her til byen.

VICEFORMAND AMUND MOEN

K. G. N.

Han er født i Vingelen, Østerdalen, den 23de juli 1853 av forældrene Amund og Ingeborg Kvernmoen. Som ung fuldendte han skomakerlæren. Han kom til Amerika 1879. Samme aar blev han gift med Ingeborg Dølplads fra Alvdal. De bosatte sig ved Comstock, Wis., hvor de siden har bodd. Ved siden av at være farmer har Moen indehat mange tillidshverv. Han har været medlem av skolestyret tre terminer, og i 18 aar medlem av townboardet, tre aar dets formand. I 29 aar har han været medlem av distriktets skolestyre. Videre har han været aktiv i organisationen av farmernes assuranseselskap dersteds, og embedsmand av samme i 18 aar. Han har organisert telefonkompaniet og meierikompaniet, samt Shipping Company, og været styrer av disse. Han har tjent som assessor og været leder i andre tillidshverv.

Amund Moen er en av de ledende østerdøler. Han er interessenst og hjælpsom i alt som tjener til god forstaaelse og til lagets fremme. Han er en meget dygtig viceformand.

*VICEFORMAND MARTIN UTHUS**K. G. N.*

Han var født i Elverum, Østerdalen, Norge, den 23de oktober 1889. Han kom til Amerika i 1905 og bosatte sig i Nord Dakota. Først arbeidet han paa farm nogen aar. Senere frekventerte han Aakers Business College og graduerte derfra 1910, og begyndte som dreng for Great Northern jernbanekompani. Han har indehat flere tillidshverv for nævnte jernbanekompani og er nu blit forfremmet til ticket agent i Fargo, Nord Dakota.



ØSTERDALSLAGETS MEDLEMSREGISTER

Ifter hvert navn er tilføjet stedet i Norge (om det er opgået), hvor vedkommende hørte hjemme, samt den nuværende adresse.

- Armstrong, Mrs. Oscar, Hawley, Minn.
Akre, Andrias H., Tolgen, Clayton, Wis.
Akre, Mrs. Berit, Tolgen, Clayton, Wis.
Aaen, M. M., Tønset, Prairie Farm, Wis.
Akren, Iver, Os, Grantsburg, Wis.
Aaseth, L. H., Aamodt, Stanley, Wis.
Anderson, Mrs. Carrie, Tønset, Starkweather, N. D.
Agre, Maria K. O., Rendalen, Sacred Heart, Minn.
Aasbrand, Edward K., Rendalen, Rugby, N. D.
Aasnes, Martin C., Rendalen, Niagara, N. D.
Aaen, Lisa, Tønset, Prairie Farm, Wis.
Aaen, Marget, Tønset, Prairie Farm, Wis.
Aaen, Gudrun, Tønset, Prairie Farm, Wis.
Aaen, Bergliot, Tønset, Prairie Farm, Wis.
Aaen, Harald, Tønset, Prairie Farm, Wis.
Anderson, S. F., Foldal, Stanley, Wis.
Anderson, Trond, Foldal, Spring Valley, Wis.
Anderson, Tollef, Foldal, Hixton, Wis.
Akre, Andrew, Os, Cedar, Wis.
Anderson, Oluf, Storelvedalen, Princeton, Minn.
Anderson, Mrs. Oluf, Storelvedalen, Princeton, Minn.
Anderson, O. A., Rendalen, 2417 16th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Akren, Ernest, Tolgen, Fergus Falls, Minn.
Agre, K. O., Rendalen, Sacred Heart, Minn.
Anderson, Mrs. Hans, Tyldal, Valley City, N. D.
Anderson, Gilbert, Nome, N. D.
Anderson, Mrs. Gilbert, Nome, N. D.
Abrahamson, K., Nymoen, Tønset, Ashland, Wis.
Aaker, Ole, Tønset, 1914 Lamborn, Superior, Wis.
Aaker, Mrs. Sady, 1914 Lamborn, Superior, Wis.
Albertson, Albert (født Haugros), Tønset, Beldenville, Wis.
Albertson, Mrs. Ragnhild, Tønset, Beldenville, Wis.
Anderson, H. O., Storelvedalen, Princeton, Minn.
Anderson, Albert, Storelvedalen, Princeton, Minn.
Anderson, Norvald, Storelvedalen, Princeton, Minn.
Anderson, Gertie, Storelvedalen, Princeton, Minn.
Aastrom, Chas., Spring Valley, Wis.
Aastrom, Mrs. Ellen, Spring Valley, Wis.
Arneson, Asbjørn (Nymoen), Tønset, Gladstone, Minn.
Arneson, Arnold, Tønset, Gladstone, Minn.
Aspasia, Peder, Tønset, Ambrose, N. D.
Arnestad, M. A., Aamodt, Douglas, N. D.
Aakran, Morten, Tønset, Norwich, N. D.
Aakran, Ole, Tønset, Norwich, N. D.
Aamodt, Mrs. O. H., Os, Mohall, N. D.
Aas, Geo. O., Rendalen, Bisbee, N. D.
Aakran, Petra, Tønset, McGregor, N. D.

- Agre, Nels, Rendalen, Sacred Heart, Minn.
Aasen, J. P., Trysil, Aldrich, Minn.
Aasen, Thorvald, Aamodt, Butler, S. D.
Anderson, August, Trysil, McGroth, Minn.
Antonson, Mrs. Gilbert, Trysil, 1320 Oak St., Brainerd, Minn.
- Bodahl, D. D., Trysil, R. I., Erskine, Minn.
Brydal, Engvold, 2409 University Ave., St. Paul, Minn.
Berg, Conrad M., Os, Ulen, Minn.
Berger, K. K., Rendalen, Zurich, Mont.
Bue, K. K., Aamodt, Grenville, S. D.
Bue, C. K., Aamodt, Enterprise, Oregon.
Bakke, Inga, Foldalen, 2718 Riverside Ave., Minneapolis, Minn.
Bakke, Gina, Aamodt, Owen, Wis.
Bjøntegaard, Jacob, Rendalen, Fosston, Minn.
Bergseth, Erik, Rendalen, 748 18th St. E., Minneapolis, Minn.
Bergseth, John, Rendalen, 748 18th St. E., Minneapolis, Minn.
Berg, John, Rendalen, Box 525, Mandan, N. D.
Broen, Anders, Tolgen, Nome, N. D.
Berner, Torvald, Rendalen, Minneapolis, Minn.
Branden, Julius E., Elverum, Maple Plain, Minn.
Berg, Kirsti M. O. Enget, Tønset, McGregor, N. D.
Bramrud, Mrs. M., Rendalen, Roskolt, S. D.
Berget, Peder, Tønset, Lignite, N. D.
Banks, Simon, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
Brekken, John, Tønset, 320 20th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Brandvold, Avle, Lilleelvedalen, Dalton, Minn.
Bjerkeng, Esten P., Tønset, Beldenville, Wis.
Blegen, Mrs. Bertha, Storelvedalen, Fergus Falls, Minn.
Berdahl, Mrs. E. J., Lilleelvedalen, Garretson, S. D.
Bommer, Mrs. Emma, Foldalen, Nelson, Wis.
Brandvold, Peter, Lilleelvedalen, Wilson, Wis.
Brandvold, Mrs. Peter, Lilleelvedalen, Wilson, Wis.
Berg, Anders H., Lilleelvedalen, Dalton, Minn.
Berg, Mrs. Anders H., care of Viken Hotel, Fargo, N. D.
Berger, Ole C., Elverum, Oakes, N. D.
Berg, M. K., Tønset, Kathryn, N. D.
Berg, Mrs. M. K., Tønset, Kathryn, N. D.
Barmoen, Peder, Tønset, Lignite, N. D.
Barmoen, Mrs. Peder, Tønset, Lignite, N. D.
Berg, Martin, Tønset, McGregor, N. D.
Berg, John O., Os, R. I., Ulen, Minn.
Bangen, H. K., Vingelen, Climax, Minn.
Bergseth, Mrs. P., Rendalen, Brisbane, N. D.
Bakken, Mikkel, Tuftsingdalen, Capital, Mont.
Bakken, Mrs. Marie, Tuftsingdalen, Capital, Mont.
Berg, Ole P., Os, Strum, Wis.
Berg, O. K., Os, Strum, Wis.
Blikstad, Ingmar, Aamodt, Fergus Falls, Minn.
Berg, Einar, Lilleelvedalen, Fergus Falls, Minn.
Berdahl, Hanna, Lilleelvedalen, Garretson, S. D.
Bolstad, Engvold, Aamodt, Barron, Wis.
Bolstad, John, Aamodt, Barron, Wis.
Berg, Mrs. Ingborg Ole P., Os, Strum, Wis.
Berg, Mrs. Anne O. K., Os, Strum, Wis.
Borgen, Ole, Lilleelvedalen, Glenwood City, Wis.
Berget, M. O., Tolgen, Hixton, Wis.

- Bakken, N., Tolgen, Prairie Farm, Wis.
 Bjerkeng, Jens, Tønset, Ellsworth, Wis.
 Berger, Annie S., Aamodt, Fergus Falls, Minn.
 Berger, Olga S., Aamodt, Fergus Falls, Minn.
 Berger, Ella S., Aamodt, Fergus Falls, Minn.
 Berger, Selma S., Aamodt, Fergus Falls, Minn.
 Bjerkager, Mrs. Ole, Kvirkne, Colfax, N. D.
 Bolstad, Andreas, Aamodt, Nobelton, Wis.
 Bustad, Lars, Foldalen, Wilson, Wis.
 Beck, Mrs. Andrew, Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Bakke, Martin, Foldalen, Eau Claire, Wis.
 Bakke, Mrs. Martin, Eau Claire, Wis.
 Bransness, Pete, Foldalen, Stanley, Wis.
 Borgen, Martin, Tolgen, Taylor, Wis.
 Berget, M. O., Tolgen, Sechlerville, Wis.
 Berget, Olaf O., Tolgen, Hixton, Wis.
 Bronkan, Thom, Elverum, Colfax, Wis.
 Berg, Marit O., Os, Ulen, Minn.
 Berg, Nora J., Os, Ulen, Minn.
 Berget, Martha M. O., Tolgen, Sechlerville, Wis.
 Bakke, Inga, Tønset, Hammond, Wis.
 Berger, Mrs. Jens, Aamodt, Fergus Falls, Minn.
 Berger, Elise J., Aamodt, Fergus Falls, Minn.
 Berger, Magna J., Fergus Falls, Minn.
 Bruun, Ole F., Tønset, Climax, Minn.
 Brandvold, H. K., Lilleelvedalen, Dalton, Minn.
 Back, Mrs. John, Rendalen, Fergus Falls, Minn.
 Bjerkeng, Mrs. P. P., Tyldalen, Fergus Falls, Minn.
 Berger, Jens, Aamodt, Fergus Falls, Minn.
 Berg, E. M., Tønset, Minneapolis, Minn.
 Brandvold, Andreas K., Lilleelvedalen, Clearbrook, Minn.
 Brandvold, Mrs. Andreas K., Lilleelvedalen, Clearbrook, Minn.
 Brandvold, Christian, Lilleelvedalen, Clearbrook, Minn.
 Brandvold, Marie, Lilleelvedalen, Clearbrook, Minn.
 Brandvold, Selma, Lilleelvedalen, Clearbrook, Minn.
 Back, Ole, Rendalen, Fergus Falls, Minn.
 Breen, Thomas, Tolgen, 3100 Colfax Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Breen, Marie, Os, 3100 Colfax Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Broen, Nils, Tolgen, Nome, N. D.
 Broen, Mrs. Marie, Gudbrandsdalen, Nome, N. D.
 Bakken, Ole L., Trysil, Thief River Falls, Minn.
 Barmoen, Gudmund, Tønset, Lignite, N. D.
 Berg, Mrs. O., Rendalen, Lignite, N. D.
 Berger, Carl, Rendalen, Watertown, S. D.
 Berg, Martin E., Tønset, 727 14th St. E., Minneapolis, Minn.
 Berg, Mrs. Petra, Os, 727 14th St. E., Minneapolis, Minn.
 Berg, Mrs. Marie, Tønset, Minneapolis, Minn.
 Belseth, Ole, Elverum, Palermo, N. D.
 Bakken, Hans, Trysil, Audubon, Minn.
 Berg, Joseph, Tolgen, Lake Park, Minn.
 Brække, Mrs. Christ., Rendalen, Fargo, N. D.
 Brandvold, P., Lilleelvedalen, Elbow Lake, Minn.
 Berg, Peder, Tønset, Lignite, N. D.
 Berg, Mrs. Peder, Tønset, Lignite, N. D.
 Bleckstad, M., Aamodt, Fergus Falls, Minn.
 Baardson, N. A., Tønset, Beldenville, Wis.
 Bakke, Carl, Rendalen, Guckeen, Minn.

- Breen, Ingeborg, Os, 620 16th St. E., Minneapolis, Minn.
Brekke, Olaug, Rendalen, care of Viking Hotel, Fargo, N. D.
Berger, Alf, Storelvedalen, care of Y. M. C. A., Duluth, Minn.
Brovold, Magnus, Gardner, N. D.
Branden, Sigrid (født Elg, Rendalen), Elverum, Maple Plain, Minn.
Branden, Ingmar, Elverum, Maple Plain, Minn.
Bergseth, Sigri, Rendalen, care of Luther Hospital, St. Paul, Minn.
Bergseth, Maret, Rendalen, St. Paul, Minn.
Bergh, N. S., Tønset, Normandie, Calif.
Bjørnstad, Nels, Storelvedalen, Grenora, N. D.
Bjolseth, John, Holcomb, Wis.
Baardson, Mali, Tønset, Beldenville, Wis.
Bergh, Ole, Elverum, Schofen, N. D.
Beitrusten, Tollef, Foldalen, Van Hook, N. D.
Beitrusten, Andrea, Foldalen, Van Hook, N. D.
Back, C. B., Rendalen, Minot, N. D.
Berget, Simon, Tønset, McGregor, N. D.
Berget, Signe, Tønset, McGregor, N. D.
Bakken, Sven, Tolgen, Noonan, N. D.
Bakken, Mrs. Sven, Noonan, N. D.
Bakken, Einar, Tolgen, Noonan, N. D.
Berget, Ole, Tønset, Lignite, N. D.
Brun, Geo., Tolgen, Nome, N. D.
Bjørn, A. C., Aamodt, Minot, N. D.
Børreson, Olaf, Koppang, Storelvedalen, 323 Morrill Ave., Beloit, Wis.
Børreson, Mrs. Jenny (født Bygstad, N. Bergenhus), 323 Morrill Ave.,
Beloit, Wis.
Bergh, H. O., Trysil, Potlatch, Wash.
Boldstad, Erling, Rendalen, 2011 Wallesly St., St. Paul, Minn.
Berkley, Mrs. P., Lilleelvedalen, 2701 8th St. S., Minneapolis, Minn.
Brandsnes, Melvin, Folden, 3419 19th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Bergseth, Torvald, Rendalen, 4019 27th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Brun, Mrs. I., Lilleelvedalen, Pinewood, Minn.
Brandvold, P., Lilleelvedalen, Elbow Lake, Minn.
Bergh, P., Tønset, Lignite, N. D.
Barmoen, Guðmund, Tønset, Lignite, N. D.
Bergh, Mrs. O., Rendalen, Lignite, N. D.
Brandvold, A. P., Lilleelvedalen, Ulen, Minn.
Brandvold, Mrs. A. P., Lilleelvedalen, Ulen, Minn.
Bergseth, Sigvart, Rendalen, Kathryn, N. D.
Bakke, Andrew, Tønset, Arthyde, Minn.
Brandvold, Enock, Lilleelvedalen, Kathryn, N. D.
Barsvenson, Anne, Koppang, Bonduel, Wis.
Berg, Paul, Trysil, 526 5th Ave., Duluth, Minn.
Bergebakken, Sigurd, Tønset, Fosston, Minn.
Branden, O. L., Rendalen, 216 15th St. N., Fargo, N. D.
Bue, O. M., Rendalen, care of Confer Bros., Minneapolis, Minn.
Braaten, Peter, Trysil, Tioga, Wis.
Bufald, J. H., Trysil, Lebanon, S. D.
Bjerknes, Torgal, Trysil, Big Fork, Minn.
Bjolseth, John, Elverum, Box 371, Cornell, Wis.
Berger, Olaf, Koppang.
Berger, Oscar.
Bjerknes, Martin, Trysil, Spooner, Wis.
Brevik, Jenny, Trysil, Zahl, N. D.
Brevig, Hanna, Trysil, Fargo, N. D.

- Christianson, A., Elverum, 414 Second Ave. S. E., Woden, Iowa.
 Christianson, Hannah, Storelvedalen, Aberdeen, S. D.
 Carlson, Mrs. Carl, Lilleelvedalen, Downing, Wis.
 Clayton, Martin (Øikkellen), Lilleelvedalen, Prairie Farm, Wis.
 Crogen, H. J., Tolgen, Henning, Minn.
 Crogen, Henry, Tolgen, Henning, Minn.
 Carlson, K., Rendalen, Millnor, N. D.
 Carlson, Oscar, Rendalen, Millnor, N. D.
 Crogen, C., Tolgen, Vining, Minn.
 Crogen, J., Tolgen, Vining, Minn.
 Crogen, K., Tolgen, Winmere, N. D.
- Dahl, J. L., Tolgen, Rice Lake, Wis.
 Dahl, L. J., Tolgen, Strum, Wis.
 Dahl, Mrs. P. P., Tyldalen, Kathryn, N. D.
 Diset, O. K., Aamodt, Esmond, N. D.
 Dybsand, Anton, Osen, Sacred Heart, Minn.
 Dølgaard, Sam, Tolgen, Saum, Minn.
 Dybsand, Mrs. Marie, Rendalen, Sacred Heart, Minn.
 Dahl, Gilbert, Tolgen, Strum, Wis.
 Dahl, Mrs. Gilbert, Tolgen, Strum, Wis.
 Dahl, Edna, Tolgen, Strum, Wis.
 Diseth, M. B., Aamodt, Edmore, N. D.
 Diseth, Mrs. M. B., Aamodt, Edmore, N. D.
 Diseth, A. H., Aamodt, Mohall, N. D.
 Diseth, Hazel, Aamodt, Mohall, N. D.
 Dybsand, Peder, Osen, Sacred Heart, Minn.
 Daley, Mrs. P. A. (født Norby), Trysil, 3557 16th Ave. S., Minneapolis,
 Minn.
 Davidson, Mrs. (født Stortroen), Tønset, Climax, Minn.
 Dahl, Peder (Dølplads), Lilleelvedalen, Ypselantie, N. D.
 Dahl, J. E., Tolgen, Fosston, Minn.
 Dahl, Dorthe, Osen, Moscow, Idaho.
 Diseth, Ole, Aamodt.
 Dalholen, H. M., Foldalen, Clearbrook, Minn.
- Eggen, Kari (født Vold), Tyldalen, Westley, Mont.
 Eggen, O. P., Rendalen, Payette, Idaho.
 Eng, Mrs. Peder E., Elverum, Storden, Minn.
 Eng, Peder E., Elverum, Storden, Minn.
 Eidet, Peder A., Tolgen, Hixton, Wis.
 Engebretson, John, Tønset, Comstock, Wis.
 Engebretson, Mrs. Berit, Vingelen, Comstock, Wis.
 Engebretson, Andrew, Tønset, Comstock, Wis.
 Erikson, Iver, Tolgen, Grantsburg, Wis.
 Erikson, Christ., Tolgen, Grantsburg, Wis.
 Ellingson, E., Lilleelvedalen, Colfax, Wis.
 Engebretson, A. E., Foldalen, Stanley, Wis.
 Eide, Ole, Foldalen, Hixton, Wis.
 Engebretson, Mathias, Foldalen, Stanley, Wis.
 Erikson, Albert, Lilleelvedalen, Wilson, Wis.
 Engen, Ole, Lilleelvedalen, Dallas, Wis.
 Eide, Peder P., Tolgen, Hixton, Wis.
 Eggen, Erik, Tønset, Westley, Mont.
 Erikson, Even, Foldalen, Dallas, Wis.
 Ellingson, Jacob, Tønset, Colfax, Wis.

- Espheim, Mrs. Millie, Lilleelvedalen, Emerald, Wis.
 Engstrom, Hulda O. J. (svensk), Summit, S. D.
 Eide, Lars L., Tolgen, Wildrose, N. D.
 Engstrom, Gunda, Drammen, Waubay, S. D.
 Engstrom, Conrad, Tolgen, Waubay, S. D.
 Emilson, Olaf, Elverum, 1501 6th St., Superior, Wis.
 Eng, Erik, Tønset, 518 Hammond Ave., Superior, Wis.
 Estenson, O. O., Tønset, Climax, Minn.
 Estenson, P. O., Tønset, Climax, Minn.
 Estenson, Anne, Tønset, Climax, Minn.
 Eggen, Rev. Th., Tolgen, 425 Fourth Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Eggen, Ole, Tolgen, Almena, Wis.
 Eide, Ole E., Tolgen, Cumberland, Wis.
 Elsaas, J. J., Aamodt, Pekin, N. D.
 Enget, Iver, Tønset, Lignite, N. D.
 Enget, Kirsti, Tønset, Lignite, N. D.
 Estenson, Mrs. Pauline, Toten, Climax, Minn.
 Estenson, Helmer O., Tønset, Sanish, N. D.
 Estenson, Mrs. Clara, Tønset, Sanish, N. D.
 Estenson, Peder E., Tønset, Climax, Minn.
 Estenson, Mrs. Jose, Tønset, Climax, N. D.
 Estenson, John A., Tønset, Sanish, N. D.
 Estenson, Ester O., Tønset, Climax, Minn.
 Estenson, Mrs. Karen, Tønset, Climax, Minn.
 Eide, P. L., Tolgen, Bottineau, N. D.
 Engstrom, O. P. J., Os, Summit, S. D.
 Engerholm, Rev. J. N., Tønset, Leonard, N. D.
 Eggen, Austen H., Tønset, 1305 Hague Ave., St. Paul, Minn.
 Eggen, Mrs. Marit, Tønset, 1305 Hague Ave., St. Paul, Minn.
 Eggen, Milton, Tønset, 1305 Hague Ave., St. Paul, Minn.
 Eggen, Annie, Tønset, 1305 Hague Ave., St. Paul, Minn.
 Eggen, Mollie, Tønset, 1305 Hague Ave., St. Paul, Minn.
 Eggen, Henrietta, Tønset, 1305 Hague Ave., St. Paul, Minn.
 Engstrom, Peder T., Os, Waubay, S. D.
 Eggen, Marit, Almena, Wis.
 Evenson, Peder, Tønset, Hagensborg, B. C.
 Eide, Emil, Tolgen, Hitterdal, Minn.
 Eggen, E. P., Tønset, Milaca, Minn.
 Eggen, O. P., Rendalen, Box 269, Billings, Mont.
 Eidet, P. H., Tolgen, Hixton, Wis.
 Engen, Arne, Elverum, 218 First Ave. W., Duluth, Minn.
 Engen, Theodor, Elverum, Cornell, Wis.
 Elstad, Inga, Storelvedalen, 3 E. 6th St., Duluth, Minn.
 Erikson, Karl, Alvedalen, Glenwood City, Wis.
 Erikson, Nils, Tolgen, Palermo, N. D.
 Eide, Ole, Tolgen, Ulen, Minn.
 Elg, Bernhard, Rendalen, Aldrich, Minn.
 Eliasson, Simon, Rendalen, Bagley, Minn.
 Eggen, O. P., Rendalen, Payette, Idaho.
 Eidet, J. M., Tolgen, Waubay, S. D.
 Eide, Erling, Tolgen, Cumberland, Wis.
 Eggen, Malie, Dalsbygdan, R. 2, Ottoson, Iowa.
 Engemoen, C. M., Trysil, 533 Dayton Ave., St. Paul, Minn.
 Egge, Mali, Trysil, 533 Dayton Ave., St. Paul, Minn.
 Erlandson, John, Storelvedalen, 1138 11th St., Beloit, Wis.
 Erlandson, Mrs. Helma (født Høistad), Koppang, 1138 11th St., Beloit,
 Wis.

- Ellingsen, Anders (Rengenke), 1235 Garfield Ave., Beloit, Wis.
 Ellingsen, Mrs. Margit (født Øien), Koppang, Storelvedalen, 1235 Garfield Ave., Beloit, Wis.
 Eggen, O. P., Rendalen, Payette, Idaho.
 Eidet, J. M., Tolgen, Waubay, S. D.
 Eide, Ering, Tolgen, Cumberland, Wis.
 Eggen, Mali, Dalsbygden, R. I., Ottoson, Iowa.
 Engemoen, Trysil, 533 Dayton Ave., St. Paul, Minn.

 Faldet, Iver, Foldalen, Regent, N. D.
 Forest, Mrs. Helga, Aamodt, Owen, Wis.
 Florhaug, Tolgen, Hitterdal, Minn.
 Fossum, Olaf, Storelvedalen, 1740 S. E. St., Tacoma, Wash.
 Fiskwigmoen, Ingeborg, Rendalen, Ray, N. D.
 Floten, Marit, Tyldalen, 1404 Lyndale Ave. N., Minneapolis, Minn.
 Fjeld, Olaf, Elverum, Barron, Wis.
 Faldet, Simon, Hixton, Wis.
 Finstad, Knut, Rendalen, 1501 N. 6th St., Superior, Wis.
 Finstad, Nils, Rendalen, Rice Lake, Wis.
 Finstad, John, Rendalen, Beldenville, Wis.
 Florhaug, Nils P., Tolgen, Climax, Minn.
 Florhaug, Mrs. Nils P., Tolgen, Climax, Minn.
 Fossum, Gurin, Storelvedalen, Cottonwood, Minn.
 Faadal, Peder S., Tønset, Dalton, Minn.
 Florhaug, Paul, Tolgen, Kensal, N. D.
 Fossum, Mrs. Gurin, Rendalen, Cottonwood, Minn.
 Flotten, O. J., Tyldalen, Lake Park, Minn.
 Finstad, R., Rendalen, Granville, N. D.
 Florhaug, Mrs. Ingeborg, Vingelen, Kensal, N. D.
 Fossum, Gina, Storelvedalen, Cottonwood, Minn.
 Fossum, Reier, Storelvedalen, Plumer, Minn.
 Fossum, Mrs. Reier, Storelvedalen, Plumer, Minn.
 Flyen, Marit Hællerud, Foldalen, 7038 W., Duluth, Minn.
 Frisvold, Jacob, Spring Valley, Wis.
 Flaten, John, Tyldalen, Beldenville, Wis.
 Flaten, Ingri, Tyldalen, Beldenville, Wis.
 Foss, Mrs. Enok, Rendalen, 2318 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.
 Finstad, Finstad, Spring Valley, Wis.
 Folden, Pete, Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Fossen, G. P., Trysil, Edmore, N. D.
 Finstad, Karenius, Rendalen, Granville, N. D.
 Fednes, Mrs. A., Tønset, Winger, Minn.
 Fredin, Mrs. Emil, Tolgen, Fergus Falls, Minn.
 Finstad, K. H., Rendalen, Hazel, Minn.
 Flatgaard, Ole F., Tolgen, Jackson, Minn.
 Fosmoen, Karl, Elverum, R. 33, Clinton, Wis.
 Framstad, Kristoffer, Kvikne, Menomonie, Wis.
 Forest, Mrs. Adolf, Aamodt, Philips, Wis.
 Forest, Enock, Aamodt, Philips, Wis.
 Forest, Mrs. Helga, Aamodt, Gilman, Wis.
 Foss, Peter, Trysil, Minneapolis, Minn.
 Foss, Mina, Trysil, Minneapolis, Minn.

 Gunderson, K., Aamodt, Ironwood, Mich.
 Garlid, Beret (Olson), Kvikne, Ellsworth, Wis.
 Graven, Peder P., Tyldalen, Menomonie, Wis.

- Grinde, Mrs. John, Finstad, Spring Valley, Wis.
 Grue, Aagot, Os, Lake Park, Minn.
 Gjelten, Esten, Tolgen, Lake Park, Minn.
 Grunseth, Gina, Elverum, McHenry, N. D.
 Gjelten, Emil, Tolgen, Dale, Minn.
 Gjelton, John, Tolgen, Climax, Minn.
 Gjelton, Minnie J., Tolgen, Climax, Minn.
 Gjelton, Adeline, Tolgen, Climax, Minn.
 Graven, Lars, Tønset, 518 John Ave., Superior, Wis.
 Garlid, Beret Olson, Kvikne, Ellsworth, Wis.
 Gunderson, Gustav, 617 Ave. W., Duluth, Minn.
 Gleson, C., Storelvedalen, Hansas, N. D.
 Grunseth, John, Elverum, Finley, N. D.
 Grindal, Tyldalen, Pickert, N. D.
 Grindal, O. O., Tyldalen, Lake Park, Minn.
 Gudbranson, Tyldalen, Farrell, Minn.
 Glomlien, John, Hanstad, Gowan, Sask., Canada.
 Groff, Olaf, Elverum, Donnelley, Minn.
 Grue, Peder, Os, Dalton, Minn.
 Grønaas, O. M., Trysil, 1029 14th St. N., Fargo, N. D.
 Gudbranson, Emil, Trysil, Lowry, Minn.
 Gronaas, Gustav, Trysil, Fargo, N. D.
 Galting, Olaf, Trysil, Minneapolis, Minn.
 Gronaas, Emil, Trysil, Fargo, N. D.
 Grambo, Rev. O. P., Trysil, Ellensburg, Wash.
 Gerathy, Helga, Trysil, Fargo, N. D.
- Haagenson, Carl, Koppang, Clearbrook, Minn.
 Holm, John, Tønset, Climax, Minn.
 Holte, John N., Indseth, Austin, Minn.
 Haug, C. O., Solør, Superior, Wis.
 Hanson, Martinus, Storelvedalen, Hudson, Wis.
 Hoier, Enok, Rendalen, Ashland, Wis.
 Hagen, Ben, Lilleelvedalen, 508 Clift Hotel, Duluth, Minn
 Hagen, Oluf, Elverum, Fergus Falls, Minn.
 Hagen, Knut, Vingelen, 384 W. 10th St., Superior, Wis.
 Hanson, Halvor, 1315 E. 8th St., Duluth, Minn.
 Haugseth, Petra, Rendalen, Superior, Wis.
 Haugseth, Peter, Rendalen, Buyck, Wis.
 Hansen, Lars, Alvedalen, Spring Valley, Wis.
 Herdahl, O. H., Alvedalen, Downing, Wis.
 Hanson, H. P., Alvedalen, Spring Valley, Wis.
 Hanson, Mrs. Louis, Menomonie, Wis.
 Hanson, Miss Ella, Alvedalen, Emerald, Wis.
 Hanson, Pete, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Haugrose, Melvin, Tønset, Beldenville, Wis.
 Hendrickson, Inga, Smaalenene, Spring Valley, Wis.
 Haagenson, Henry, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Heien, Peder, Aamodt, Churchs Ferry, N. D.
 Hektoen, Ole, Tønset, Alkoto, N. D.
 Hinback, Ole C., Storelvedalen, White Earth, N. D.
 Henning, Ole A., Storelvedalen, Norwich, N. D.
 Huseby, Christian O., Rendalen, Devils Lake, N. D.
 Hagen, Hans (Paalshaugen), Elverum, Minot, N. D.
 Hansel, H. S., Tønset, Minot, N. D.
 Hall, Borghild, Trysil, Fargo, N. D.

- Hansel, Margrete, Tønset, Minot, N. D.
 Haagenson, H. O., Rendalen, Perley, Minn.
 Hornseth, M. A., Rendalen, Pelican Rapids, Minn.
 Hagen, K. M., Elverum, Fargo, N. D.
 Hornseth, G. N., Rendalen, Sacred Heart, Minn.
 Hoye, Oline, Rendalen, Watertown, S. D.
 Hoye, Ole B., Rendalen, Watertown, S. D.
 Haugaard, Martin G., Rendalen, Wanke, Minn.
 Hall, Lars M., Tønset, Hammond, Wis.
 Haldorson, Peder, Foldalen, Hersey, Wis.
 Holte, John N., Indseth, Austin, Minn.
 Haldorson, Peder, R. I., Hersey, Wis.
 Holm, John, Tønset, Climax, Minn.
 Haustad, Henry, Aamodt, Churchs Ferry, N. D.
 Haugan, Nils E., Indseth, Cedar Ave., Minneapolis, Minn.
 Holseth, Olaf, Aamodt, Fertile, Minn.
 Hanson, Mrs. Marie, Aamodt, Northfield, Wis.
 Hanson, Ben, Foldalen, Wilson, Wis.
 Haugaard, Gunder, Rendalen, Wanke, Minn.
 Haugaard, Mrs. Gunder, Rendalen, Wanke, Minn.
 Hoye, Jens, Rendalen, Lonepine, Mont.
 Hagen, Anders, Rendalen, Stanley, N. D.
 Hagen, O. P., Rendalen, Lignite, N. D.
 Hanson, Ingri, Foldalen, 1315 E. Franklin Ave., Minneapolis, Minn.
 Hagen, Adolf, Storelvedalen, Murdock, Minn.
 Husher, Gunder, Elverum, Lily, S. D.
 Hoel, Hagan, Foldalen, 1802 14th Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Hogenson, Jacob, Lilleelvedalen, R. 4, Spring Valley, Wis.
 Hogenson, Mrs. Ragnhild, Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Haagenson, Seming, Rendalen, Jackson, Minn.
 Hornseth, Jacob, Rendalen, care of Viking Hotel, Fargo, N. D.
 Høiberg, Ole, Tyldalen, Kathryn, N. D.
 Hogstad, Lars, Tyldalen, Nome, N. D.
 Hektoen, P. P., Tønset, Westby, Wis.
 Holemo, M., Tønset, Ironwood, Mich.
 Hagen, Mrs. Ole J., Elverum, Fergus Falls, Minn.
 Hagen, Ole J., Elverum, Fergus Falls, Minn.
 Hammer, Nils, Tolgen, Hitterdal, Minn.
 Haugros, Elling, Tønset, Beldenville, Wis.
 Haugros, Mrs. Elling, Tønset, Beldenville, Wis.
 Henrickson, Otto, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Holøien, Mikkel, Tolgen, Battle Lake, Minn.
 Holden, John E., Tolgen, Eleva, Wis.
 Hogenson, Gunder, Tyldalen, Sand Creek, Wis.
 Heggen, Hansten, Aamodt, Stanley, Wis.
 Holein, Peder P., Elverum, Barron, Wis.
 Hanson, Libby, Lilleelvedalen, Emerald, Wis.
 Hanson, Ella, Lilleelvedalen, Emerald, Wis.
 Hogenson, Lina S., Rendalen, Jackson, Minn.
 Hogstad, Anna Lee, Nome, N. D.
 Hogstad, Helen, Minerva, Nome, N. D.
 Husfloen, Peder E., Rendalen, Ellsworth, Wis.
 Hornseth, Einar, Rendalen, Kandahar, Sask., Canada.
 Hornseth, John, Rendalen, Noonan, N. D.
 Hagen, O. H., Elverum, Lanesboro, Minn.
 Holan, Thore, Tønset, Montpelier, N. D.

- Hammer, Knut R., Tolgen, Strum, Wis.
 Hanson, Ole B., Elverum, Bucyrus, N. D.
 Hanson, Andrine, Elverum, Bucyrus, N. D.
 Holemo, Mrs. M., Tønset, Ironwood, Mich.
 Holseth, A. O., Aamodt, Fertile, Minn.
 Hogstad, Gina, Tyldalen, Kathryn, N. D.
 Hogstad, Gjertrud, Tyldalen, Valley City, N. D.
 Husfloen, Per J., Lilleelvedalen, Hardwood, N. D.
 Husfloen, Edward, Rendalen, Ellsworth, Wis.
 Hanson, J. P., Lilleelvedalen, Emerald, Wis.
 Haagenson, Miss, Rendalen, Spring Valley, Wis.
 Hansel, C. J., Tønset, Dalton, Minn.
 Hamre, Peder P., Trysil, Sacred Heart, Minn.
 Haugseth, Knut, Rendalen, 3249 20th Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Haugseth, Ellen, Rendalen, St. Paul Hospital, St. Paul, Minn.
 Hektoen, Dr. Ludvig, Tønset, 629 S. Wood St., Chicago, Ill.
 Haugen, Mathilde, Engerdalen, Prosper, N. D.
 Herdahl, N. O., Dawing, Wis.
 Herness, John O., Elverum, Gardner, N. D.
 Haagenson, John, Aamodt, Cooperstown, N. D.
 Heien, Gunder, Aasegaard, 2752 12th Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Hanson, Hans, Foldalen, Stanley, Wis.
 Haugen, Peder, Tønset, 429 Ogden Ave., Superior, Wis.
 Haugen, John P., Os, Rice Lake, Wis.
 Haugseth, Simen, Rendalen, Greaney, Minn.
 Heggelund, Mrs. Olga (født Øien), Koppang, 955 Garfield Ave., Beloit, Wis.
 Heggelund, Ole, Koppang, Storelvedalen, 955 Garfield Ave., Beloit, Wis.
 Heggelund, Mrs. Olga (født Øien), Koppang, Storelvedalen, 955 Garfield Ave., Beloit, Wis.
 Heiren, C. O., Rendalen, Montevideo, Minn.
 Heiren, Mrs. C. O., Rendalen, Montevideo, Minn.
 Haustad, Ole, Storelvedalen, Fergus Falls, Minn.
 Herring, Anton, Storelvedalen, Befour, N. D.
 Holemo, Sigurd, Tønset, Ironwood, Mich.
 Holemo, Elisabeth, Tønset, Ironwood, Mich.
 Haugaard, Anna, Rendalen.
 Heyerdahl, Christian, Rena, Lompman, Sask., Canada.
 Heyerdahl, Mrs. Lawre, Rena, Lompman, Sask., Canada.
 Hanson, Mrs. Alfred, Rendalen, Palson, Mont.
 Hagen, John J., Elverum, Appleton, Minn.
 Hanson, Anton G., Lilleelvedalen, 3205 20th Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Hanson, A., Renville, Minn.
 Hogen, Andrew, Elverum, Devils Lake, N. D.
 Helgeson, Anton, Storelvedalen, Pinewood, Minn.
 Hammer (Nabben), Hilda, Trysil, Spooner, Wis.
 Jordet, Jens, Tønset, Winnifred, Alta., Canada.
 Jacobson, Cora, Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Jacobson, Jennie, Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Jacobson, Emma, Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Johnson, Ole (Lilletroen), Tolgen, McGregor, Iowa.
 Johnson, J. M. (Lillemoe), Tønset, Clearbrook, Minn.
 Johnson, Anne (født Brandvold), Lilleelvedalen, Clearbrook, Minn.
 Johnson, Ed, 2026 W. 5th St., Duluth, Minn.
 Johnson, Haaken Skihaug, Lilleelvedalen, 2303 Howard Ave. N. E., Minneapolis, Minn.

- Johnson, Peter, Cornell, Wis.
 Jacobson, Chas., Alvedalen, Spring Valley, Wis.
 Johnson, L. H. (Sørhus), Alvedalen, Minnewaukon, N. D.
 Johnson, Halvor, Trysil, Harwood, N. D.
 Johnson, Mina, Trysil, Harwood, N. D.
 Johnson, Hilda, Trysil, Harwood, N. D.
 Johnson, Melvin, Trysil, Harwood, N. D.
 Johnson, Mrs. J. A. (Gulaug Engebretson), Trysil, Brainerd, Minn.
 Jacobson, Mrs. Kari, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Johnson, Halvor, Trysil, Argusville, N. D.
 Iversen, Erik, Tyldalen, Ellsworth, Wis.
 Iversen, Mrs. Barbro, Tyldalen, Ellsworth, Wis.
 Johnson, J. M. (Lillemoen), Tønset, Clearbrook, Minn.
 Johnson, Anne (født Brandvold), Lilleelvedalen, Clearbrook, Minn.
 Johnson, Mrs. C., Brydalen, Longheed, Alta., Canada.
 Johnson, Ole, Trysil, Ashland, Wis.
 Johnson, Mrs. Ole, Trysil, Ashland, Wis.
 Johnson, Thom, Foldalen, Hixton, Wis.
 Johnson, Ed C., Storelvedalen, Stanley, Wis.
 Jacobson, Lina, Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Johnson, Milton, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Johnson, Fred, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Johnson, Mrs. Fred, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Jesperson, Knut, Lilleelvedalen, Glenwood City, Wis.
 Jacobson, Ole O., Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Jacobson, Mrs. Ole O., Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Johnson, Esten, Tønset, Cooperstown, N. D.
 Johnson, Albert E., Tolgen, Cumberland, Wis.
 Jacobson, Jacob, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Jacobson, Mrs. Jacob, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Johnson, J. P., Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Johnson, Halsten G., Rendalen, Fosston, Minn.
 Johnson, John H., Rendalen, Starbuck, Minn.
 Johnson, Esten, Tolgen, Nome, N. D.
 Jensen, Rev. E., Trysil, Northfield, Minn.
 Johnson, Elisabeth, Lilleelvedalen, 2021 28th Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Jevnaker, John, Elverum, R. 28, Box 16, Beloit, Wis.
 Jevnaker, Mrs. Bergitte (født Limderud), Elverum, R. 28, Box 16, Beloit, Wis.
 Jacobson, Louis, Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Jacobson, Mrs. Carl, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Johnson, John A., Beldenville, Wis.
 Johnson, Mrs. John A., Beldenville, Wis.
 Johnson, Carl, Foldalen, 617 Central Ave., Minneapolis, Minn.
 John, P. G., Elverum, R. 1, Cornell, Wis.
 Johnson, I. C., Brydalen, Longheed, Alta., Canada.
 Koppang, Peder P., Storelvedalen, Edmond, N. D.
 Kergseng, Peter P., Tønset, Kelliher, Minn.
 Koppang, H. M., Storelvedalen, Pinewood, Minn.
 Kalbo, John O., Trysil, Audubon, Minn.
 Kvernes, Ingmar, Rendalen, Hudson, Wis.
 Kvernes, Lina, Rendalen, Hudson, Wis.
 Knutson, Knut, Aamodt, Pekin, N. D.
 Kvivilvang, Emma, Os, Lake Park, Minn.
 Kvivilvang, P., Tolgen, Lake Park, Minn.

- Kvilvang, Mrs. P., Tolgen, Lake Park, Minn.
 Krogsgeng, Anne, Tolgen, Saum, Minn.
 Koppang, T. H., Storelvedalen, Fergus Falls, Minn.
 Koppang, Mrs. Anne, Storelvedalen, Fergus Falls, Minn.
 Koppang, Bertine, Storelvedalen, St. Thomas, N. D.
 Kvernes, Melvin E., Rendalen, Hudson, Wis.
 Karlson, Christ., Elverum, 1501 6th St., Superior, Wis.
 Koppang, Halvor K., Storelvedalen, Pinewood, Minn.
 Koppang, Alfred, Storelvedalen, Adams, N. D.
 Kvernsletten, Albert P., Foldalen, Hixton, Wis.
 Krogen, Ole P., Tønset, Eldred, Minn.
 Kleven, Nils E., Tolgen, Strum, Wis.
 Kleven, Mrs. Nils E., Tolgen, Strum, Wis.
 Kleven, Miss J., Tolgen, Strum, Wis.
 Knutson, Ingvald, Hixton, Wis.
 Koppang, Halvor, Storelvedalen, Fergus Falls, Minn.
 Koppang, H. T., Storelvedalen, St. Thomas, N. D.
 Koppang, Olaf T., Storelvedalen, Park River, N. D.
 Krogsgeng, P., Tønset, Saum, Minn.
 Kaasen, Ole, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Kulstad, Hans, Storelvedalen, Stanley, Wis.
 Knutson, Mrs. H., Aamodt, Sand Creek, Wis.
 Knutson, Thom, Vingelen, Comstock, Wis.
 Kverness, Louis, Rendalen, Bagley, Minn.
 Knutson, Peder, Aneta, N. D.
 Knutson, Halsten, Kvikne, Irma, Alta., Canada.
 Knutson, John, Aamodt, Cooperstown, N. D.
 Kvernes, Ole O., Rendalen, R. I., Box 61, Greenville, S. D.
 Koppang, O., Tønset, 2905 E. 22d, Minneapolis, Minn.
 Kjelson, John, Trysil, Bengongh, Sask., Canada.
 Kvernes, Gurin, Rendalen, Renville, Minn.
 Kvernes, Olof O., Rendalen, 853 E. 4th St., St. Paul, Minn.
 Kvernes, N. S., Rendalen, Butler, S. D.
 Koppang, J. P., Storelvedalen, Caledonia, Minn.
 Knutson, Kvernes, Crookston, Minn.
 Knutson, Mrs. Axel, Elverum, 5412 Nicollet Ave., Minneapolis, Minn.
 Kvernes, Norvald, Rendalen, Lily, Wis.
 Kleven, Rev. O. M., Tolgen, Elroy, Wis.
- Larson, Mrs. (født Stortroen), Tønset, Climax, Minn.
 Lee, Mrs. Simon, La Crosse, Wis.
 Larson, Louis.
 Lien, Anna, Tolgen, Dallas, Wis.
 Larson, Martin, Alvedalen, Spring Valley, Wis.
 Lien, Erik, Foldalen, Hixton, Wis.
 Leet, Ole, Tønset, 619 7th Ave., Grand Forks, N. D.
 Leet, Mrs. Margaret, Tønset, 619 7th Ave., Grand Forks, N. D.
 Larson, Will, Alvedalen, Spring Valley, Wis.
 Lee, John, Downsville, Wis.
 Larson, E., Stanley, Wis.
 Lien, Oscar, Tolgen, Dallas, Wis.
 Luvaas, Torvald, Aamodt, Palermo, N. D.
 Lindberg, B. E., Elverum, Bottineau, N. D.
 Lier, Peder, Trysil, 108 W. 36th St., Minneapolis, Minn.
 Legard, Peder, Lilleelvedalen, Clarissa, Minn.
 Lien, John A., Storelvedalen, Webster, Wis.

- Lien, John O., Lilleelvedalen, Woodville, Wis.
Larson, Fred, Foldalen, Stanley, Wis.
Lund, J., Tyldalen, Beldenville, Wis.
Larson, Esten, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
Lien, Andrew, Tønset, Wheeler, Wis.
Larson, Peder, Tønset, Ellsworth, Wis.
Larson, Hans E., Elverum, Black River Falls, Wis.
Larson, E. K., Lilleelvedalen, Dawing, Wis.
Larson, O., Lilleelvedalen, Dawing, Wis.
Lund, Iver, Tyldalen, Beldenville, Wis.
Larson, Ole, Storelvedalen, Fergus Falls, Minn.
Larson, Mrs. Ole, Storelvedalen, Fergus Falls, Minn.
Langsjøen, Peder, Tolgen, Dalton, Minn.
Langsjøen, Mrs. Peder, Tolgen, Dalton, Minn.
Lenes, T. J., Tønset, Fosston, Minn.
Lomnes, Mrs. Kristine, Rendalen, 547 Broadway, St. Paul, Minn.
Leet, A., Tønset, Kalso, B. C., Canada.
Leet, E., Tønset, Kalso, B. C., Canada.
Leet, Goro (født Kindal), Tønset, Kalso, B. C., Canada.
Larson, Mrs. Kathrine, Ryoddon, Osseo, Wis.
Lee, Ole O., Tolgen, Oklee, Minn.
Løbeck, Mrs. E. E., Trysil, Alexandria, Minn.
Lier, Dr. E. M., Trysil, Fargo, N. D.
Løbeck, Rev. J. E., Trysil, 989 Case St., St. Paul, Minn.
Lee, Prof. Olav, Trysil, St. Olaf College, Northfield, Minn.
Lund, Mrs. Oline, Trysil, Beldenville, Wis.
Lien, Mrs. O. N., Foldalen, Canby, Minn.
Lindberg, R. J., Elverum, Detroit, Minn.
Lomnes, Geo., Rendalen, Brady, Mont.
Lee, Mrs. John, Rendalen, Rice Lake, Wis.
Lutnes, Rev. O. J., Trysil, Nielsville, Minn.
Lomnes, Mrs. A., Rendalen, 1014 7th St., Hudson, Wis.
Lund, Mrs. Jul., Tyldalen, Beldenville, Wis.
Lee, Miss Anna, Tolgen, 731 15th St. E., Minneapolis, Minn.
Løkken, Einar, Tønset, Hillsboro, N. D.
Løkken, Mrs. Carrie, Tønset, Hillsboro, N. D.
Lenes, Mrs. Beret, Tønset, Fosston, Minn.
Lenes, Mali, Tønset, Fosston, Minn.
Lenes, Ida, Tønset, Fosston, Minn.
Lenes, Elise, Tønset, Fosston, Minn.
Lenes, Hilda, Tønset, Fosston, Minn.
Larson, Magnus, Prairie Farm, Wis.
Lien, Torvald E., Tønset, Minneapolis, Minn.
Lien, Karen T., Tønset, Minneapolis, Minn.
Lindberg, Mina (Nelson), Detroit, Minn.
Lee, Mrs. Ole O., Sigdal, Oklee, Minn.
Lee, Miss Gunda, Tolgen, Oklee, Minn.
Lee, Bertha Marie, Iowa, Northfield, Minn.
Langsjøen, Gjertrud, Tolgen, Dalton, Minn.
Locken, G. M., Elverum, Buxton, N. D.
Larson, Olaf, Elverum, Jackson, Minn.
Lindberg, A. J., Elverum, Jackson, Minn.
Leet, Hans, Tønset, Bagley, Minn.
Leet, Mrs. Hans, Tønset, Bagley, Minn.
Lewaas, Albert, Osen, Aamodt, Lily, S. D.
Lewaas, Anne (født Skorem), Osen, Aamodt, Lily, S. D.

- Lindstad, P., Elverum, 3333 33d Ave. S., Minneapolis, Minn.
Lee, G. L., Rendalen, Lily, S. D.
Lee, Mrs. G. L., Rendalen, Lily, S. D.
Lunaas, John H., Tønset, Hagensborg, B. C., Canada.
Lien, Mrs. J. O., Lilleelvedalen, Baldwin, Wis.
Lier, Olava, Storelvedalen, 1644 George St., La Crosse, Wis.
Lunaas, Iver H., Tønset, Eldred, Minn.
Larson, Christ., Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
Langsjøen, Nils, Tolgen, Silvana, Wash.
Lindbo, Ole, Trysil, Secherville, Wis.
Lund, Simon, Tyldalen, 38 7th W. Ave., St. Paul, Minn.
Larson, Leif, Elverum, Jackson, Minn.
Lundahl, T. C., Stoe, Benson, Minn.
Larson, L. B., Foldalen, Hawick, Minn.
Lindstad, P., Elverum, 4149 19th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Lund, Mrs. Ed, Rendalen, Rosholt, S. D.

Madsen, Malvin, Finstad, Spring Valley, Wis.
Moen, Peder, Tønset, Van Hook, N. D.
Momb, Alwin, Rendalen, Dunseith, N. D.
Matson, Mrs. C. M. (født Steien), Foldalen, 4436 York St., Minneapolis,
Minn.
Moen, Oscar, Tolgen, Henning, Minn.
Mohn, Ellef, Trysil, Ypsilanti, N. D.
Mohn, Mrs. Ellef, Trysil, Ypsilanti, N. D.
Mohn, Rudolph, Trysil, Ypsilanti, N. D.
Melvold, Sivart, Aamodt, 719 Baxter Ave., Superior, Wis.
Madson, Maren, Finstad, Spring Valley, Wis.
Moen, Martin, Tønset, Woodville, Wis.
Madson, Marcus, Tønset, Ellsworth, Wis.
Momb, Ole, Rendalen, 606 W. 27th Ave., W. Duluth, Minn.
Momb, Erik, Rendalen, Effie, Minn.
Moen, Miss M., Vingelen, Cumberland, Wis.
Melen, Clef, Tønset, 1321 4th Ave. S., Fargo, N. D.
Moen, E. J., Tyldalen, Spring Valley, Wis.
Myrtroen, Magnus, Dalsbygden, Prairie Farm, Wis.
Mikkelson, Esten, Tolgen, Lake Park, Minn.
Mikkelson, Mrs. Olava, Tolgen, Lake Park, Minn.
Mælen, Ole, Tønset, Gardner, N. D.
McCabe, Mrs. C., Tyldalen, Sabin, Minn.
Møller, Mrs. Peder, Trysil, Clayton, Wis.
Møller, Morten P., R. 2, Clayton, Wis.
Moe, Ole B., Tolgen, Strum, Wis.
Moe, S. B., Tolgen, Strum, Wis.
Moen, Amund, Vingelen, Comstock, Wis.
Moen, Albert, Vingelen, Comstock, Wis.
Moen, Peder, Vingelen, Comstock, Wis.
Moen, L. O., Tyldalen, Beldenville, Wis.
Moe, Lars B., Tolgen, Strum, Wis.
Moen, Peder E., Lilleelvedalen, Prairie Farm, Wis.
Moen, Ole P., Lilleelvedalen, Prairie Farm, Wis.
Moseng, Chas., Lilleelvedalen, Prairie Farm, Wis.
Moseng, Melvin, Tønset, Ellsworth, Wis.
Mortenson, Paul, Argusville, N. D.
Molde, Ole, Storelvedalen, Black River Falls, Wis.
Moen, Anton B., Lilleelvedalen, Prairie Farm, Wis.

- Messelt, Berger O., Storelvedalen, Winger, Minn.
 Moengen, Anders E., Elverum, Thief River Falls, Minn.
 Mellesmo, Ole, Lilleelvedalen, Fosston, Minn.
 Moen, N. T., Tønset, Fergus Falls, Minn.
 Moen, T. O., Tyldalen, Beldenville, Wis.
 Motroen, Mikkel, Kvikne, Grafton, N. D.
 Moe, Ole P., Lilleelvedalen, Prairie Farm, Wis.
 Moe, Ole, Tolgen, Strum, Wis.
 Moen, Mrs. Peder, Lilleelvedalen, Prairie Farm, Wis.
 Moe, Mrs. Ole, Tolgen, Strum, Wis.
 Moe, Mrs. Lars, Tolgen, Strum, Wis.
 Moe, Ole O., Tønset, Prairie Farm, Wis.
 Moen, Mrs. Gurine, Lilleelvedalen, Prairie Farm, Wis.
 Moen, Mrs. Ingeborg, Lilleelvedalen, Comstock, Wis.
 Moen, Anna, Vingelen, Comstock, Wis.
 Moen, Emma, Vingelen, Comstock, Wis.
 Moen, Caroline, Vingelen, Comstock, Wis.
 Moen, Mrs. Marit, Vingelen, Comstock, Wis.
 Moen, Goro T. O., Tyldalen, Beldenville, Wis.
 Moen, Malie, Tyldalen, Beldenville, Wis.
 Moen, Inga, Tyldalen, Beldenville, Wis.
 Motroen, Andrea, Søndfjord, Grafton, N. D.
 Moe, Peder, Tønset, 622 Baxter Ave., Superior, Wis.
 Moen, Martin, Trysil, Heimdal, N. D.
 Messelt, Haakon, Storelvedalen, R. 1, Winger, Minn.
 Moen, Ole, Tolgen, Bellingham, Wash.
 Messelt, Christian, Storelvedalen, Fertile, Minn.
 Momb, John P., Osen, Aamodt, Rochert, Minn.
 Myrhaug, P. A., Trysil, Sisseton, S. D.
 Monson, Peter K. (Finstad), Rendalen, 427 Baxter Ave., Superior, Wis.
 Monson, Maren (Finstad), Rendalen, 427 Baxter Ave., Superior, Wis.
 Moen, Christ, Elverum, Patzau, Wis.
 Moen, Ingeborg, Elverum, Patzau, Wis.
 Moen, Otto, Lilleelvedalen, Prairie Farm, Wis.
 Melby, Dortenus, Trysil, R. 2, Spooner, Wis.
 Myrb erg, Martin, Trysil, Petre Lake, Minn.
 Moen, Ben, Lilleelvedalen, Cornell, Wis.
 Moen, Albert, Tyldalen, 3457 Minnelake Ave., Minneapolis, Minn.
 Mykleby, Storelvedalen, Winger, Minn.
 Messelt, Storelvedalen, Winger, Minn.
 Moseng, John, Os, Ashby, Minn.
 Melby, Sigvart, Trysil, Fargo, N. D.
 Melby, Halvdan, Trysil, Fargo, N. D.
 Norby, H. P., Trysil, Wildwood, Minn.
 Norby, Emma, Trysil, Wildwood, Minn.
 Nilsen, Rev. K. G., Trysil, 6229 Norwood Park Ave., Chicago, Ill.
 Nilsen, Mrs. K. G., Oslo, 6229 Norwood Park Ave., Chicago, Ill.
 Nielson, Nils J., Tønset, Kelliher, Minn.
 Nielson, Kari (født Nilsgaard), Foldalen, Kelliher, Minn.
 Nyhus, Mr. og Mrs., Vingelen, 378 W. 10th St., Superior, Wis.
 Nordholm, Bertinus, Aamodt, Edmore, N. D.
 Nordholm, Bertine, Aamodt, Edmore, N. D.
 Nygaard, Marit (født Øversjøen), Tolgen, Crosby, N. D.
 Nilson, Nils H., Rendalen, Donseith, N. D.
 Norby, Peder, Trysil, Saum, Minn.

- Nævrøst, Martin, Tønset, Makoti, N. D.
 Nævrøst, Nels, Tønset, Makoti, N. D.
 Nysether, P. O., Trysil, Harwood, N. D.
 Nysether, Mathilda, Trysil, Harwood, N. D.
 Nyback, Chas., Tolgen, Fingal, N. D.
 Nyback, Sigri, Tolgen, Fingal, N. D.
 Nelson, Gust, Kvikne, Superior, Wis.
 Nelson, Mali, Tønset, Fosston, Minn.
 Nygaard, Ole, Os, Fosston, Minn.
 Nygaard, Gunder, Elverum, Hollandale, Wis.
 Neby, E. R., Tønset, St. Paul, Minn.
 Neby, R., Tønset, St. Paul, Minn.
 Nelson, N. Ø., Tønset, Bagley, Minn.
 Nelson, M. T., Tønset, Fergus Falls, Minn.
 Norsen, Rev. E. A., Vingelen, Meridian, Wis.
 Negaard, Gunder, Storclvedalen, Clontarf, Minn.
 Nymoen, Minnie O., Tønset, Prairie Farm, Wis.
 Ness, Peder, Lilleelvedalen, Minnewaukon, N. D.
 Neby, Ed, Tønset, Superior, Wis.
 Nordhagen, G. J., Trysil, Rosewood, Minn.
 Nygaard, E., Tønset, Cummings, N. D.
 Nelson, L. T., Tønset, Dalton, Minn.
 Nytroen, Hans O., Tolgen, Hudson, Wis.
 Nytroen, Emma, Lilleelvedalen, Hudson, Wis.
 Nelson, Halvor, Tønset, Minneapolis, Minn.
 Neby, Martin, Tønset, St. Paul, Minn.
 Nyhus, H. O., Tønset, Bonetraill, N. D.
 Nelson, Emil, Osen, Aamodt, Bradley, S. D.
 Negaard, Olof, Storelvedalen, R. 2, Sisseton, S. D.
 Nilson, Nils, Kvikne, Box 4, Rice Lake, Wis.
 Nelson, Embret, Tønset, Bonduel, Wis.
 Neby, Marit, Tolgen, Cumberland, Wis.
 Nyback, Olof, Tolgen, Nome, N. D.
 Nyback, Christine, Tolgen, Nome, N. D.
 Nyback, Frank, Tolgen, Minneapolis, Minn.
 Nord, John, Vingelen, Kensal, N. D.
 Negaard, Halvor, Storelvedalen, 729 E. 6th St., St. Paul, Minn.
 Nygard, Sigurd, Tønset, Cumming, N. D.
 Nytrøen, Martin P., Tønset, Clam Falls, Wis.
 Nyhus, R. M., Trysil, Newfolden, Minn.
 Neby, K. E., Tønset, Cumberland, Wis.
 Neby, Ole, Tønset, Cumberland, Wis.
 Nyhus, Ben, Trysil, Georgetown, Minn.
 Nord, Thomas Ø., Vingelen, Kensal, N. D.
 Nelson, Paul, Trysil, 4529 E. Superior St., Duluth, Minn.
 Norbeck, Christ., Hernes, Holt, Minn.
 Nordlie, O. G., Trysil, Paynesville, Minn.
 Nordlie, J. C., Trysil, New London, Minn.
 Nordlie, A. G., Trysil, Paynesville, Minn.
 Nelson, P. A., Trysil, Minneapolis, Minn.

 Olson, Oliver, Tolgen, Fergus Falls, Minn.
 Otnes, Enok, Rendalen, Hagen, N. D.
 Olson, Carl (Kortstad), Elverum, 2632 Huron St., Superior, Wis.
 Olsen, Esten, Foldalen, Duluth, Minn.
 Osen, Martha, Aamodt, Superior, Wis.

- Olson, Ben, Tønset, Wrenshall, Minn.
Olson, Gjertrud, Tønset, Wrenshall, Minn.
Olson, Christ. (Seveldalen), Lilleelvedalen, Bemidji, Minn.
Olson, Geo. W., Foldalen, Spring Valley, Wis.
Olson, Ole, Lilleelvedalen, McGregor, N. D.
Olson, Helene, Lilleelvedalen, McGregor, N. D.
Olson, Peder, Tolgen, Halstad, Minn.
Olson, Mrs. Peder, Tolgen, Halstad, Minn.
Oseth, Anders, Aamodt, Oslo, Minn.
Oien, K. (Ostroen), Os, Fergus Falls, Minn.
Olson, Peder, Tolgen, Jackson, Minn.
Olson, Mrs. Peder, Tolgen, Jackson, Minn.
Olson, Teoline, Tolgen, Jackson, Minn.
Oseth, Oluf, Aamodt, Oslo, Minn.
Oseth, O. P., Aamodt, Oslo, Minn.
Overby, J. O., Tyldalen, Milette, S. D.
Ostgaard, Soland, Osen, Prairie Farm, Wis.
Olsen, Iver, Lilleelvedalen, Lankin, N. D.
Olson, Haldor, Foldalen, Spring Valley, Wis.
Overby, L. A., Tyldalen, Beldenville, Wis.
Olsen, Oliver, Tolgen, Fergus Falls, Minn.
Olson, Peder T., Tolgen, Jackson, Minn.
Oseth, Mrs. O. P., Eidsvold, Oslo, Minn.
Olson, Ed A., Lilleelvedalen, Maddock, N. D.
Olsberg, Ole, Tyldalen, Kathryn, N. D.
Oversjøen, John, Tolgen, Bagley, Minn.
Oversjøen, Mrs. John, Tyldalen, Bagley, Minn.
Often, Esten, Tønset, Prairie Farm, Wis.
Olsberg, Marie, Gudbrandsdal, Kathryn, N. D.
Olsberg, Clara, Tyldalen, Kathryn, N. D.
Olsberg, Minnie, Tyldalen, Kathryn, N. D.
Olsberg, Olava S., Tyldalen, Kathryn, N. D.
Olsberg, Selma J., Tyldalen, Kathryn, N. D.
Olson, John H., Tolgen, Ray, N. D.
Olson, Mrs. John H., Tolgen, Ray, N. D.
Olson, O. C., Tolgen, Berg, N. D.
Olsberg, J. S., Tyldalen, Lesterville, S. D.
Olson, Dan., Tønset, Grand Forks, N. D.
Olson, Mrs. Dan., Tønset, Grand Forks, N. D.
Omang, Mrs. B., Storelvedalen, McKinlock, N. D.
Omang, Ingmar, Engerdalen, Hitterdal, Minn.
Olson, Ole, Koppang, Beloit, Wis.
Olson, Mrs. Anna, Koppang, Beloit, Wis.
Olsen, Mrs. Marthe, Koppang, Howard City, Mich.
Olsen, O. B., Foldalen, Kelliher, Minn.
Olsen, P. P., Foldalen, Kelliher, Minn.
Ostroot, Mrs. E. G., Osen, 3715 35th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Overby, Ingeborg, Tydal, Glen Flora, Wis.
Otnes, Simen, Rendalen.
Olson, Haaken, Rendalen, Portland, N. D.
Olson, Andrew, Rendalen, Groff, Minn.
Olson, Christine, Rendalen, Groff, Minn.
Olson, Thomas, Foldalen, Dallas, Wis.
Olson, John, Rendalen, Minneapolis, Minn.
Olson, Chas., Renæ, 1519 2d Ave. S., Minneapolis, Minn.
Olson, Mrs. Chas., Skogsbygden, 1519 2d Ave. S., Minneapolis, Minn.

- Omdalen, Mrs. O., Rice Lake, Wis.
 Olmstad, Aagot, Trysil, Perley, Minn.
- Pederson, Marit (Jordemoen), Lilleelvedalen, Glenwood City, Wis.
 Pederson, Inga, Lilleelvedalen, Glenwood City, Wis.
 Pederson, Theodor, Lilleelvedalen, Glenwood City, Wis.
 Paulson, Gundersen (Strand), Aamodt, 2615 N. Mozart, Chicago, Ill.
 Pederson, Peder, Tyldalen, Ellsworth, Wis.
 Pederson, Martin, Tyldalen, Ellsworth, Wis.
 Pederson, Mrs. Anna, Foldalen, Eau Claire, Wis.
 Pederson, Mrs. Enhard, Os, Minneapolis, Minn.
 Pederson, Petrina, Foldalen, Ellsworth, Wis.
 Peterson, Seming, Rendalen, Spring Valley, Wis.
 Pederson, Mary, Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Pederson, Jon, Tyldalen, Ellsworth, Wis.
 Pederson, Simen, Rendalen, Hudson, Wis.
 Pederson, Hans M., Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Pederson, Louis, Foldalen, Wilson, Wis.
 Peterson, Berit, Wilson, Wis.
 Pederson, Edwin, Tolgen, Cayuga, N. D.
 Pederson, Mrs. Christine (Østvang), Tolgen, Cayuga, N. D.
 Pederson, Carl, Lilleelvedalen, Rice Lake, Wis.
 Pederson, Mrs. Elisa, Lilleelvedalen, Rice Lake, Wis.
 Pederson, Hans, Stae, Foldalen, Strum, Wis.
 Peterson, H. M., Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Peterson, A. P., Trysil, Armena, Alta., Canada.
 Peterson, Marit, Lilleelvedalen, Glenwood City, Wis.
 Peterson, Sarah, Tønset, 2841 29th Ave., Minneapolis, Minn.
 Paulson, Gundersen, Strand, Aamodt, 2615 N. Mozart, Chicago, Ill.
 Place, Mrs., Tyldalen, Ellsworth, Wis.
 Place, Louis, Tønset, Ellsworth, Wis.
 Peterson, Martin, Rendalen, Renville, Minn.
 Peterson, Mrs. P., Rendalen, Eau Claire, Wis.
 Peterson, Clara Alice, Foldalen, Spring Valley, Wis.
- Quememoen, Olaf J., Rendalen, Madison, Minn.
- Rønning, Peder, Tønset, Makoti, N. D.
 Rønning, Petra, Tønset, Makoti, N. D.
 Running, John A., Elverum, Lansford, N. D.
 Røst, Gundersen, Tønset, Alkabo, N. D.
 Reiten, Ole, Tyldalen, Hastings, N. D.
 Rise, John, Tolgen, Margie.
 Rosberg, Haakon, Aamodt, Fergus Falls, Minn.
 Røe, Thorn, Tyldalen, Superior, Wis.
 Rønning, Martin, Tønset, Holyoke, Minn.
 Røe, Anders, Tyldalen, 715 W. 1st, Duluth, Minn.
 Røe, Theodor, Vingelen, Nome, N. D.
 Ramsmoen, Mari, Tønset, Minneapolis, Minn.
 Røe, E. J., Tyldalen, Kathryn, N. D.
 Ryan, Ole, Foldalen, Beaver Bay, Minn.
 Ryan, Mrs. Ole, Lilleelvedalen, Beaver Bay, Minn.
 Ryan, George, Foldalen, Gladstone, N. D.
 Reitan, Lars, Tyldalen, Kathryn, N. D.
 Reitan, Mrs. Guri, Tyldalen, Kathryn, N. D.
 Rostvang, Anders K., Kvikne, Abercrombie, N. D.
 Rustad, Arne E., Elverum, 3301 31st Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Rønning, Martin E., Tønset, Lignite, N. D.

- Rønning, Mrs. Martin E., Gjøvik, Lignite, N. D.
 Rued, Osmund M., Vingelen, Rice Lake, Wis.
 Rusten, Jvar O. (Tollan), Tolgen, Kelliher, Minn.
 Rustad, Ole, Elverum, Black River Falls, Wis.
 Randen, Anton, Foldalen, Eau Claire, Wis.
 Rismoen, Ole, Foldalen, Hixton, Wis.
 Reiten, S. L., Tyldalen, Hastings, N. D.
 Randen, Martin, Foldalen, Eau Claire, Wis.
 Rued, Ole E., Tolgen, Rice Lake, Wis.
 Rued, Mrs. Marit, Tolgen, Rice Lake, Wis.
 Rued, Otto, Tolgen, Rice Lake, Wis.
 Rustad, Emil O., Elverum, Alma Center, Wis.
 Rustad, Helge, Elverum, Black River Falls, Wis.
 Ronning, M. C., Rendalen, Blair, Wis.
 Runge, Mrs. L. H., Lilleelvedalen, Glenwood City, Wis.
 Ryan, John A., Foldalen, Glenwood City, Wis.
 Ryan, Mrs. John A., Foldalen, Glenwood City, Wis.
 Rogstad, C. C., Aamodt, 228 S. 3d St., La Crosse, Wis.
 Rusten, Einar, Tønset, Ambrose, N. D.
 Rønning, Simon, Lilleelvedalen, Clontarf, Minn.
 Rønning, Johanna, Rendalen, Harlow, N. D.
 Rogstad, Enok, Aamodt, Northome, Minn.
 Rusten, Olaf, Tønset, Ambrose, N. D.
 Ryan, Ole, Foldalen, Wilford City, N. D.
 Ryan, Mrs. Ole, Foldalen, Wilford City, N. D.
 Rungren, Mrs. Carl, Brydalen, Montetretre, Minn.
 Røe, Mrs. Ida, Foldalen, Stanley, Wis.
 Rice, Esten, Tolgen, Saum, Minn.
 Rice, Hanna, Tolgen, Saum, Minn.
 Running, Peter, Watson, Minn.
 Rogstad, J. P., Aamodt, R. 5, Como Station, St. Paul, Minn.
 Rugsnen, A. J., Aamodt, Wilton, Minn.
- Svenson, Sigurd, Aamodt, Joilet Hotel 713, Duluth, Minn.
 Stac, Amanda, Aamodt, Foley, Minn.
 Steffenson, E. M., Tønset, 1010 18th St., Superior, Wis.
 Sleien, Edward, Lilleelvedalen, 1801 Pierce St. N. E., Minneapolis, Minn.
 Storeng, Even, Kvikne, 2100 14th Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Smeback, Dr. O. B., Tolgen, Carrington, N. D.
 Svenson, Thore, Tyldalen, Beldenville, Wis.
 Sageng, Martin, Tønset, Gladstone, Minn.
 Stamoen, John, Lilleelvedalen, Hudson, Wis.
 Sherman, Mrs. O. K., Tønset, R. 1, Box 16, Bovey, Minn.
 Sæther, Esten, Vingelen, Superior, Wis.
 Sæther, Amund, Vingelen, Superior, Wis.
 Sæther, Kirsti, Vingelen, Superior, Wis.
 Støen, H. H., Kvikne, Minot, N. D.
 Smestad, Olof, Storelvedalen, Stoughton, Wis.
 Simenson, Peder H., Foldalen, Stanley, Wis.
 Stevens, Mrs. Henry, Foldalen, 4416 McCullough St., Duluth, Minn.
 Straalsjø, Iver E., Tønset, 410 S. 12th St., Couer d'Alene, Idaho.
 Smestad, Gunerius, Storelvedalen, Stanton, Wis.
 Stengel, Einar, Tolgen, Saum, Minn.
 Stengel, Johanna, Tolgen, Saum, Minn.
 Stein, Hannah, Foldalen, Spring Valley, Wis.
 Strøm, Mrs. Ed, Tyldalen, Kathryn, N. D.

Søberg, Pete, Trysil, Lakeville, Minn.
Søberg, Halvor, Trysil, Farwell, Minn.
Søberg, Petter, Trysil, Farwell, Minn.
Sund, P. M., Os, Hawley, Minn.
Sjørbund, Oscar, Aamodt, Fertile, Minn.
Solie, John, Jr., Trysil, Winger, Minn.
Stubson, Mrs. John, Tønset, Eldred, Minn.
Sørhus, Rev. O. N. T., Trysil, Bagley, Sask., Canada.
Sørhus, Margaret, Trysil, Bagley, Sask., Canada.
Sørhus, Helen Borghild, Trysil, Bagley, Sask., Canada.
Sørhus, Agnes Valborg, Trysil, Bagley, Sask., Canada.
Storbækken, Soline A. M., Tolgen, Ulen, Minn.
Storbækken, Anna, Tolgen, Ulen, Minn.
Straalsjøhaug, Martin L., Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
Strømsøien, G. H., Tønset, Lake Park, Sask., Canada.
Seare, Simon, Kvikne, 1115 Washington Ave. S., Minneapolis, Minn.
Skanke, Chris., Røros, Minneapolis, Minn.
Stai, Ingmar O., Storelvedalen, McClellan, Minn.
Stubsjøen, Jon P., Tønset, Hallock, Minn.
Stubsjøen, Ida, Tønset, Hallock, Minn.
Sund, Gjertrud Maria, Os, Dale, Minn.
Sund, Petra, Os, Dale, Minn.
Stensby, Miss Anne, Elverum, Ray, N. D.
Spersjøvold, Bersvend B., Tønset, Cumberland, Wis.
Spersjøvold, Mary, Tønset, Cumberland, Wis.
Spersjøvold, Christine, Tønset, Cumberland, Wis.
Spersjøvold, Emma, Tønset, Cumberland, Wis.
Spersjøvold, Minni, Tønset, Cumberland, Wis.
Sætre, Peder M., Elverum, 2217 23d Ave. S., Minneapolis, Minn.
Strand, Martin A., Rendalen, New Richmond, Wis.
Storbekken, A. N., Tolgen, Ulen, Minn.
Stien, Thore, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
Steen, Ole O., Tønset, El Paso, Wis.
Steen, Irwin, Tønset, El Paso, Wis.
Steen, Mrs. Nettie, Tønset, El Paso, Wis.
Storbekken, Lars, Tolgen, Lake Park, Minn.
Storbekken, Knut, Tolgen, Lake Park, Minn.
Storbekken, Mikkel, Tolgen, Lake Park, Minn.
Stortroen, M. A., Tønset, Fergus Falls, Minn.
Stubsjøen, Edwin, Tønset, River Falls, Wis.
Stae, John H., Storelvedalen, Montevideo, Minn.
Stae, Ed, Storelvedalen, Hannaford, N. D.
Sætermo, Mrs. P. O., Tønset, Climax, Minn.
Stubsjøen, Ida, Tønset, Walcott, N. D.
Stubsjøen, Margretha, Tønset, Walcott, N. D.
Sund, Peder N., Os, Dale, Minn.
Schwenson, Matheas, Elverum, Fargo, N. D.
Storbekken, Mrs. A. N., Tolgen, Ulen, Minn.
Storbekken, Anna, Tolgen, Ulen, Minn.
Swanson, Lina, Elverum, 1819 2d Ave. S., Minneapolis, Minn.
Stortroen, Ole E., Tønset, Climax, Minn.
Stortroen, Marit O., Tønset, Climax, Minn.
Stortroen, Jennie E., Tønset, Climax, Minn.
Stortroen, Valborg E., Tønset, Climax, Minn.
Stortroen, Stella E., Climax, Minn.
Stortroen, Mabel E., Tønset, Climax, Minn.

- Svenson, Ole T., Tyldalen, Beldenville, Wis.
 Svenson, Mrs. Ole T., Tyldalen, Beldenville, Wis.
 Svenson, Mrs. Marit, Tyldalen, Beldenville, Wis.
 Sætermoen, Mrs. Bertha, Elverum, 2625 15th Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Stubsjøen, Alice, Tønset, Walcott, N. D.
 Stubsjøen, Laura, Tønset, Walcott, N. D.
 Steen, John O., Tønset, Rugby, N. D.
 Stae, P. H., Storelvedalen, Foley, Minn.
 Sampson, Halvor, Gløtvold, Chippewa Falls, Wis.
 Sønmør, J. S., Tolgen, Wilson, Wis.
 Sønmør, Mrs. Marit, Tolgen, Wilson, Wis.
 Skaar, Fritjof, U. S. A., Hampden, N. D.
 Skaar, Mrs. Johanna, Tønset, Hampden, N. D.
 Stortroen, E. O., Tønset, Climax, Minn.
 Stortroen, Mrs. E. O., Tønset, Climax, Minn.
 Stortroen, A. O., Tønset, Climax, Minn.
 Stortroen, J. A., Tønset, Dalton, Minn.
 Stortroen, Mrs. J. A., Tønset, Dalton, Minn.
 Stac, R. O., Storelvedalen, Kerkhoven, Minn.
 Sætermo, P. O., Tønset, Climax, Minn.
 Stortroen, Paul, Tønset, Fergus Falls, Minn.
 Stortroen, Mrs. Paul, Tønset, Fergus Falls, Minn.
 Sageng, Mrs. Ole H., Tønset, Dalton, Minn.
 Skramstad, Peder, Aamodt, Fergus Falls, Minn.
 Smebak, Paul, Tolgen, Ulen, Minn.
 Sagen, Ole O., Tønset, Dalton, Minn.
 Sageng, Mrs. Ole O., Lilleelvedalen, Dalton, Minn.
 Stritlien, John, Bagley, Minn.
 Stae, L. O., Storelvedalen, Cooperstown, N. D.
 Sageng, Rev. Hans, Tønset, Hagensborg, B. C., Canada.
 Sageng, Mrs. Hans, Tønset, Hagensborg, B. C., Canada.
 Sageng, Marit, Tønset, Dalton, Minn.
 Strand, Olaf, Os, 321 Clemons Ave., Madison, Wis.
 Solberg, John, Trysil, Clayton, Wis.
 Solberg, Andrew, Trysil, Clayton, Wis.
 Simonson, Ole, Foldalen, Cameron, Wis.
 Simonson, Mrs. Ole, Foldalen, Cameron, Wis.
 Simonson, Edna, Foldalen, Cameron, Wis.
 Simonson, Anton, Foldalen, Stanley, Wis.
 Simonson, Mrs. Anton, Foldalen, Stanley, Wis.
 Samuelson, Andrew, Foldalen, Stanley, Wis.
 Stein, Marie, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Stae, Chas., Storelvedalen, Eau Claire, Wis.
 Stae, Mrs. Chas., Storelvedalen, Eau Claire, Wis.
 Stae, Ole, Storelvedalen, Eau Claire, Wis.
 Stae, Halvor, Storelvedalen, Stanley, Wis.
 Sand, John, Kvikne, Knapp, Wis.
 Stae, Carl, Storelvedalen, Eau Claire, Wis.
 Stortroen, Sigri A. J., Tønset, Fergus Falls, Minn.
 Stubsjøen, Halvor, Tønset, Wapheton, N. D.
 Stubsjøen, Mrs. Halvor, Tønset, Wapheton, N. D.
 Swanson, Mrs. Mary, Folden, Trowbridge, Ill.
 Stubson, Harry, Tønset, Eldred, Minn.
 Saueback, J. P., Tolgen, 720 3d St. N., Fargo, N. D.
 Sund, O. N., Os, Rollag, Minn.
 Sethre, Olof J., Trysil, Pelican Rapids, Minn.

- Steien, Marit, Lilleelvedalen, 1801 Pierce St. N. E., Minneapolis, Minn.
 Sjolie, Lars O., Preeceville, Sask., Canada.
 Stamoen, Kirsti, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Smelback, M. O., Koppang, Stoughton, Wis.
 Skretling, T. F., Vingelen, Kensal, N. D.
 Skretling, Marie, Vingelen, Kensal, N. D.
 Solberg, Ole, Trysil, Mohall, N. D.
 Solberg, Mette, Trysil, Mohall, N. D.
 Sand, Einar, Rendalen, Bisbee, N. D.
 Sand, H. E., Rendalen, Bisbee, N. D.
 Strom, A., Tyldalen, Hastings, N. D.
 Strom, Mrs. A., Tyldalen, Hastings, N. D.
 Seien, Maria, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Stamoen, Erland, Lilleelvedalen, Spring Valley, Wis.
 Strandvold, Olof, Trysil, Prosser, Wash.
 Strandvold, Harald, Trysil, Potlatch, Wash.
 Sørlie, Martin, Elverum, 323 Merrill Ave., Beloit, Wis.
 Sørlie, Martin, Elverum, 1657 6th St., Beloit, Wis.
 Sørlie, Mrs. Anna (født Bygstad), Bergenhus, 1657 6th St., Beloit, Wis.
 Sollie, N. G., Elverum, Whalen, Wis.
 Stubsjøen, Martin, Tønset, Wapeton, N. D.
 Strand, John, Elverum, Jackson, Minn.
 Smestad, Anders, Elverum, Souris, N. D.
 Svarstad, Mrs. Anna, Elverum, Williston, N. D.
 Steen, Fred, Lilleelvedalen, Minnewaukon, N. D.
 Sosgaard, Asbjørn, Tønset, 721 13th Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Sorlie, S. O., Hemnesbygden, R. 2, Hudson, S. D.
 Sorlie, Gustav, Hemnesbygden, R. 2, Hudson, S. D.
 Solum, Magne, Rendalen, 1299 Van Buren St., St. Paul, Minn.
 Simpson, Louis, Tuftsingdalen, 3833 24th Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Sæther, T. O., Otnedalen, Minneapolis, Minn.
 Solie, P. O., Trysil, Barron, Wis.
 Steen, Will., Elverum, Souris, N. D.
 Spidsherg, Ole, Aamodt, Dalton, Minn.
 Sørenson, Peder, Trysil, New Folden, Minn.
 Stae, Ole E., Storelvedalen, Evansville, Minn.
 Strøm, H. J., Lilleelvedalen, Haut, Minn.
 Steines, Mrs. Erik, Lake Nebogoma, Wis.
 Solberg, John A., Smaalenene, R. 2, Clayton, Wis.
 Stae, Gerard, Storelvedalen, 595 Carroll Ave., St. Paul, Minn.
 Svarstad, Sigurd, Aamodt, Lilly, S. D.
 Svendsrud, Mrs. Inger (født Nilsen), Tønset, Dalton, Minn.
 Tobro, Julia (født Lund), Tyldalen, Minneapolis, Minn.
 Torgerson, Theodor, Vingelen, Comstock, Wis.
 Tyvald, C. P., Røros, Comstock, Wis.
 Thompson, Pete, Foldalen, Stanley, Wis.
 Thompson, Pete, Lilleelvedalen, Hersey, Wis.
 Thompson, L., Lilleelvedalen, Knapp, Wis.
 Thompson, Andrew, Foldalen, Northfield, Wis.
 Thompson, Erik, Lilleelvedalen, Eau Claire, Wis.
 Tuveng, Ole O., Tønset, Wheeler, Wis.
 Thompson, Foldalen, Hixton, Wis.
 Thoreson, Jessie, Lilleelvedalen, Wyndmere, N. D.
 Thoreson, Inez M., Lilleelvedalen, Wyndmere, N. D.
 Thorson, John, Lilleelvedalen, Fergus Falls, Minn.
 Thorson, Elvine, Lilleelvedalen, Fosston, Minn.

- Thoreson, Helge, Tolgen, Climax, Minn.
 Thomasgaard, Ole, Tolgen, Strum, Wis.
 Tangen, Nils O., Brydalen, Osvigo, Mont.
 Tolland, Jens, Tolgen, Nome, N. D.
 Trøan, Lars, Tolgen, Lake Park, Minn.
 Tangen, Miss Kirsti, Brydalen, Cooperstown, N. D.
 Thoreson, Rev. H. F., Lilleelvedalen, Wyndmere, N. D.
 Torgerson, Ole, Vingelen, Comstock, N. D.
 Tønseth, M. O., Tønset, Zumbrota, Minn.
 Tellerbond, John K., Tolgen, Proctor, Minn.
 Thoreson (Bangen), Anna, Bardo, Climax, Minn.
 Tobro, Gudmund, Rendalen, Lyndale Ave. N., Minneapolis, Minn.
 Trøan, John, Vingelen, Almena, Wis.
 Trøan, Mrs. Marie, Telgen, Almena, Wis.
 Trøan, Torger, Vingelen, Turtle Lake, Wis.
 Trøan, Mrs. Anna, Vingelen, Turtle Lake, Wis.
 Thompson, Iver, Lilleelvedalen, Glenwood City, Wis.
 Tollefson, Olaf, Elverum, Silva, N. D.
 Troen, John, Vingelen, 377 W. 4th St. East End, Superior, Wis.
 Troen, Christine, Vingelen, 377 W. 4th St. East End, Superior, Wis.
 Troen, Øiesten, Vingelen, White Earth, N. D.
 Thompson, Oscar, Lilleelvedalen, Glenwood City, Wis.
 Thompson, Roy, Lilleelvedalen, Glenwood City, Wis.
 Thompson, Anna, Lilleelvedalen, Glenwood City, Wis.
 Thoreson, Mrs. Anna, Lilleelvedalen, Minneapolis, Minn.
 Thingstad, P. J., Aamodt, Minot, N. D.
 Thompson, Andrew, Lilleelvedalen, Harvey, N. D.
 Thompson, Hilda, Lilleelvedalen, Harvey, N. D.
 Thoreson, John, Tønset, Climax, Minn.
 Troen, Miss Anna, Vingelen, Comstock, Wis.
 Togen, Olaf, Trysil, Newfolden, Minn.
 Troan, Mrs. John, Vingelen, Comstock, Wis.
 Thomson, Ben, 716 Menonomic St., Eau Claire, Wis.
 Thoreson, Ole, Lilleelvedalen, Lakeville, Minn.
 Toppen, Halvor, 722 N. 13th Ave., Duluth, Minn.
 Thoreson, Amund, 824 5th Ave. S. E., Minneapolis, Minn.
 Tangen, Nina, Trysil, Fargo, N. D.
 Tangen, Jenny, Trysil, Fargo, N. D.
 Tangen, Grace, Trysil, Fargo, N. D.
 Udhby, Anders, Tønset, 1115 Washington Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Udhby, T. O., Tønset, 3505 19th Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Udhby, Carrie (født Nelson), Tønset, 3505 19th Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Utgaard, Pete, Rendalen, Ceylon, Wis.
 Udhby, Peder E., Tønset, Fergus Falls, Minn.
 Undseth, Gurine O., Rendalen, Taylorboro, Sask., Canada.
 Utgaard, Mrs. Sigri, Rendalen, Ceylon, Wis.
 Udhby, Peder J., Tønset, Dalton, Minn.
 Undseth, S. T., Rendalen, Webb, Sask., Canada.
 Urseth, Andrew, Tolgen, Fergus Falls, Minn.
 Undseth, Gina G. O., Rendalen, Taylorboro, Sask., Canada.
 Udhby, Ed, Tønset, Norton, N. D.
 Uthus, Martin, Elverum, Fargo, N. D.
 Uthus, Carl, Elverum, Fargo, N. D.
 Uthus, Mrs. Carl, Elverum, Fargo, N. D.
 Uthus, Peder, Elverum, Superior, Wis.
 Utheim, Mrs. O. A., Storelvedalen, Marinette, Minn.

- Vold, Marie, Lilleelvedal, Cumberland, Wis.
 Volden, Sigrid O. J., Tolgen, Saum, Minn.
 Vold, Hans, Tønset, Prairie Farm, Wis.
 Vold, Hilda, Tønset, Prairie Farm, Wis.
 Vold, Anna, Tønset, Prairie Farm, Wis.
 Volden, A. J., Tolgen, Fosston, Minn.
 Vie, Peder, Nome, N. D.
 Volden, Ole J., Tolgen, Saum, Minn.
 Vangen, Peder O., Tønset, Climax, Minn.
 Vangen, Mrs. Marit O., Tønset, Climax, Minn.
 Vangen, Ingrid, Tønset, Climax, Minn.
 Vangen, Ingeborg, Tønset, Climax, Minn.
 Vold, Arne, Tolgen, Grantsburg, Wis.
 Vold, Mrs. Arne, Tolgen, Grantsburg, Wis.
 Vie, John B., Osen, Enderlin, N. D.
 Vestlien, Alfred, Aamodt, Finley, N. D.
 Vie, Mrs. Johanna, Tønset, Enderlin, N. D.
 Vold, Ole, Tønset, Cumberland, Wis.
 Vold, Adolf, Tønset, Cumberland, Wis.
 Vold, Clara, Tønset, Cumberland, Wis.
 Vingelen, Kirsti (Florhaug), Tolgen, Climax, Minn.
 Valland, N. H., Tønset, Grand Forks, N. D.
 Vallum, John L., Solien, Highmore, S. D.
 Wold, Berit, Elverum, Colfax, Wis.
 Westergaard, P. J., Montevideo, Minn.
 Ween, O. J., Tønset, St. Louis Park, Minn.
 Ween, Mrs. O. J., Kvikne, St. Louis Park, Minn.
 Ween, J. P., Tolgen, St. Louis Park, Minn.
 Ween, Mrs., Kvikne, St. Louis Park, Minn.
 Westmo, Iver, Tønset, Hagensborg, B. C., Canada.
 Wold, Ole, Tønset, Minneapolis, Minn.
 Wollaard, Nels, Tønset, Wilton, Minn.
 Wold, A. C., Tolgen, Fosston, Minn.
 Wolden, Martin, Tolgen, Fosston, Minn.
 Wang, Louis, Lilleelvedalen, Woodville, Wis.
 Wold, Christine, Beldenville, Wis.
 Wold, John, Tønset, Martell, Wis.
 Wang, Ole O., Kvikne, Skogby, Mont.
 Wang, Andrew, Kvikne, Epping, N. D.
 Wenstad, Gust, Elverum, Bottineau, N. D.
 Wenstad, Mrs. Anne, Elverum, Bottineau, N. D.
 Wold, Thore, Tyldalen, Rose Valley, Canada.
 Westby, J. M., Trysil, Rosewood, Minn.
 Wold, Hjalmar, Solør, 1324 Merrill Ave., Beloit, Wis.
 Wold, Mrs. Olga (født Hellim), Storelvedalen, 1324 Merrill Ave., Beloit, Wis.
 Wold, Martin, Aamodt, Abercrombie, N. D.
 Wold, Pete, Tønset, Cumberland, Wis.
 Øien, Jacob, Tolgen, Everett, Wash.
 Øilien, Martin O., Tønset, White Earth, N. D.
 Østvang, Olaf T., Os, 3501 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.
 Østvang, Sigri, Indset, 3501 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.
 Østgaard, Nils, Os, 3206 Morgan Ave. N., Minneapolis, Minn.
 Østgaard, Miss Emma, Os, Minneapolis, Minn.
 Øilien, Peder, Tønset, White Earth, N. D.
 Østby, J. M., Trysil, Winger, Minn.

